

ANERKENDELSE I SOCIALPSYKIATRIEN

En holdningsundersøgelse

Billede udlånt af Claus Ejlbo, beboer på et socialpsykiatrisk botilbud

Speciale, Kandidatuddannelsen i Socialt Arbejde

Vejleder: Merete Monrad

Udarbejdet af:

Søren Secher, studienummer 20138111

Mette Havnhøj Sørensen, studienummer 20138112

Antal anslag ekskl. forside og indholdsfortegnelse: 239.839

ABSTRACT.....	4
FORORD.....	5
KAPITEL 1: BAGGRUND.....	6
PROBLEMFELT	6
ANERKENDELSE	7
DE TRE SFÆRER	8
<i>Kærlighedssfæren</i>	8
<i>Den retlige sfære</i>	9
<i>Den solidariske sfære</i>	10
KAPITEL 2: PROBLEMFORMULERING.....	11
PROBLEMFORMULERING	11
OPERATIONALISERING AF PROBLEMFORMULERINGENS CENTRALE BEGREBER	11
KAPITEL 3: HOLDNINGER	12
OPERATIONALISERING AF HOLDNINGSBEGREBET	12
KAPITEL 4: VIDENSKABSTEORETISKE OVERVEJELSER	14
KRITISK REALISME OG EMERGENS	14
VIDENSKABELIGE SLUTNINGSFORMER	15
KAPITEL 5: UNDERSØGELSENS OVERORDNEDE METODISKE OVERVEJELSER SAMT UDFØRSEL AF UNDERSØGELSEN	16
VIGNETMETODEN	17
KVANTITATIV OG KVALITATIV METODE.....	18
UNDERSØGELSESFELT – SOCIALFORVALTNINGEN I KØBENHAVNS KOMMUNE.....	20
ET STØRRE SOCIALPSYKIATRISK CENTER	22
UNDERSØGELSENS DESIGN OG KONSTRUKTION AF VIGNETTER	26
KONSTRUKTION AF SPØRGSMÅL	31
PILOTUNDERSØGELSE	35
OVERVEJELSER I FORHOLD TIL BEBOERGRUPPEN	37
INDSAMLING AF EMPIRI	40
ETISKE OVERVEJELSER	43
KAPITEL 6: KRITIK AF UNDERSØGELSENS METODISKE TILGANG	44
KAPITEL 7: UNDERSØGELSENS KVALITET OG TROVÆRDIGHED.....	45
KAPITEL 8: ANALYSESTRATEGI	47
KODNING AF EMPIRI	48
STATISTISK OG TEORETISK ANALYSESTRATEGI	48

KAPITEL 9: ANALYSE	52
LINETTE-VIGNETTEN	52
<i>Overordnede holdningsmønstre</i>	<i>53</i>
<i>Analyse af ligheder mellem beboere og medarbejdere</i>	<i>54</i>
<i>Analyse af forskelle mellem beboere og medarbejdere</i>	<i>56</i>
<i>Opsamling</i>	<i>65</i>
HANS-VIGNETTEN.....	67
<i>Overordnede holdningsmønstre</i>	<i>68</i>
<i>Analyse af ligheder mellem beboere og medarbejdere</i>	<i>69</i>
<i>Analyse af forskelle mellem beboere og medarbejdere</i>	<i>70</i>
<i>Opsamling</i>	<i>78</i>
MARIANNE-VIGNETTEN	79
<i>Overordnede holdningsmønstre</i>	<i>81</i>
<i>Analyse af ligheder mellem beboere og medarbejdere</i>	<i>82</i>
<i>Analyse af uenigheder mellem beboere og medarbejdere.....</i>	<i>83</i>
<i>Opsamling</i>	<i>92</i>
ANALYSE AF CENTRALE FUND PÅ TVÆRS AF DE 3 VIGNETTER.....	94
<i>Opsamling</i>	<i>103</i>
ANALYSE AF INTERNE SPLITTELSER I MEDARBEJDERGRUPPEN	105
<i>Opsamling</i>	<i>109</i>
DISKUSSION.....	110
METODEREFLEKSION	113
KAPITEL 10: KONKLUSION OG OPSAMLING AF UNDERSØGELSENS RESULTATER	117
LITTERATURLISTE	120
BILAG	

Abstract

The subject of this thesis, is recognition in three residential accommodations, associated the socialpsychiatry of Copenhagen. An interest, we have developed through many years of work, in the psychiatry.

Within the frame of Axel Honneths theory of recognition, we construct three cases, whose focal point is necessary conditions for the residents, to give them opportunities for experiencing recognition. In connection to the three cases – which is described in a questionnaire – we list different professional solutions to choose from, in order to deal with the specific situations represented in the cases.

By using the vignette technique, we are measuring attitudes amongst the residents and the staff, at the residential accommodations. A quantitative approach, helps us dealing with the material, which we afterwards, supplements with five qualitative interviews.

The main purpose of the thesis, is to develop the part of the professional approach amongst the staff, that considers recognition.

Firstly, we will deal with the attitudes, for the purpose of identifying differences and similarities, between the residents and the staff. We will also identify differences and similarities in the pattern of attitudes, within the staff.

Secondly, we will deal with the attitudes, in the efforts to understand them theoretically. We find that there are both differences and similarities in the pattern of attitudes, at the residential accommodations. We also find, that the most differences, concerns if either the staff or the residents, are responsible for changing the conditions, which is necessary for recognition.

We conclude that these differences and similarities, is a basic term in social work, and that they can be used constructive, in developing the professional approach that considers recognition.

Forord

”Anerkendelse er vel... når man er tæt på, hvad anerkendelse egentlig er, så er anerkendelse vel at blive hørt. Anerkendelse er at blive taget alvorligt”. (Beboer, mand, botilbud 1)

Det er med stor interesse for anerkendelsesbetingelserne på det psykiatriske område, at vi med dette speciale ønsker at nuancere vores forståelse heraf. En interesse, som vi har fået gennem vores ansættelser i socialpsykiatrien, som henholdsvis konsulent og leder. Vi har begge gennem årene været optaget af, hvilke opfattelser beboere og medarbejdere har af betingelser for anerkendelse, samt hvor langt man som medarbejder vil gå for at opnå anerkendelse i det daglige arbejde med beboerne.

Dette speciale handler derfor om anerkendelse og anerkendelsesbetingelser i socialpsykiatrien. Vi har valgt at lave en holdningsundersøgelse blandt beboere og medarbejdere, hvor vi benytter vignetmetoden, med henblik på at danne os et overblik over specifikke holdninger til konkrete pædagogiske spørgsmål. Dette er væsentligt, da netop forholdet mellem beboernes og medarbejdernes holdninger, kan være afgørende for anerkendelsesbetingelserne, og dermed få betydning for tilrettelæggelsen af arbejdet på botilbuddene. Specialet er baseret på en kvantitativ undersøgelse med 89 beboere og medarbejdere på 3 københavnske botilbud. Endvidere er det kvantitative datamateriale nuanceret med 5 kvalitative interviews.

Vi skylder en meget stor tak til de beboere og medarbejdere, der med stor velvillighed har valgt at deltage i vores undersøgelse. Vi vil også gerne rette en tak til ledelsen på både botilbuddene og i centeret for at støtte op om undersøgelsen samt stille faciliteter til rådighed for os. Derudover vil også gerne rette en tak til vores vejleder, Merete Monrad, som gennem hele specialeprocessen har udfordret os, stillet spørgsmål som har skabt eftertanke, refleksion og også frustration; spørgsmål som alt i alt, har skabt tilpasse forstyrrelser. Ligeledes er vi taknemmelige for de opmuntringer som Merete har givet os, når behovet var herfor – tak!

Søren Secher og Mette Havnhøj Sørensen

København, juni 2016

Kapitel 1: Baggrund

Problemfelt

Sindslidelser ændrer sociale relationer radikalt – selv inden for den sindslidendes nære familie (Jacobsen et al. 2010:6). Derudover føler mange sindslidende mennesker sig udsat for diskrimination, i form af dårligere behandling i sundhedsvæsenet og uddannelsessystemet, lige så vel som dårligere adgang til velfærdsgoder og arbejdsmarkedet (Jacobsen et al. 2010:6).

Det ser derfor ud som om, at sindslidende mennesker har ringere anerkendelsesvilkår, end ikke-sindslidende mennesker.

I forskningsprojektet "Et liv i periferien", som er gennemført i Rockwool Fondens Forskningsenhed, undersøges omfanget af levevilkår og samfundsdeltagelse, blandt danskere med svære sindslidelser. Her vises det at denne gruppe af mennesker, i langt højere grad end danskere uden sindslidelser, lever i isolation, får langt færre børn, og har langt højere skilsmisserater (Greve et al. 2012:94).

Langt færre af denne gruppe, har en afsluttet 9. klasse, og 9% af mændene og 16% af kvinderne, har en videregående uddannelse, mod henholdsvis 26% og 34% af danskere som ikke er sindslidende (Greve et al. 2012:96).

Yderligere er henholdsvis 27% og 33% af mændene og kvinderne beskæftigede, mod 80% og 77%, af danskerne som ikke har en sindslidelse (Greve et al. 2012:99).

Gennemsnitsindkomsten for en sindslidende mand er 157.911,- og for en dansk mand som ikke er sindslidende, er den 311.199 (Greve et al. 2012:104). Derudover er de overrepræsenterede i kriminalitetsstatistikkerne, i forhold til ikke-sindslidende danskere.

Hvad angår voldskriminalitet er andelen af sindslidende mænd, som er dømt for vold 26,9%, imod en andel på 8,2 for ikke-sindslidende mænd (Greve et al. 2012:109).

Afslutningsvis slås det fast, at sindslidende mennesker dør mellem 13 og 32 år, tidligere end danskere som ikke er sindslidende (Greve et al. 2012:109).

Netop det at leve isoleret og alene, ikke at være deltagende i samfundet, og mangle tilknytning til et socialt fællesskab, hvor sindslidende mennesker kan finde anerkendelse, er det vi undersøger holdningerne til, blandt medarbejdere og beboere på botilbuddene i et socialpsykiatrisk center i Københavns Kommune.

Anerkendelse

Axel Honneth, som er sociolog og socialfilosof, har udviklet en teori om anerkendelse. Denne anerkendelse, er i hans teori, en forudsætning for at mennesker kan opnå et positivt selvforhold. Menneskers identitet og identitetsudvikling, er altså afhængig af anerkendelsen. Dermed bliver anerkendelsen for Honneth, en eksistentiel betingelse for et vellykket menneskeliv (Juul 2012:336).

Honneths anerkendelsesteori er en normativ teori, og ifølge Honneth skal en samfundskritisk analyse, identificere de forhindringer for anerkendelse som findes i samfundet (Juul 2012:338).

Vi har ligeledes i dette speciale et normativt udgangspunkt. Dog er hensigten ikke en større samfundskritisk analyse. Vi vil analysere den empiri vi anvender, med et udgangspunkt om, at beboernes behov og ønsker i videst muligt omfang skal imødekommes.

Valget af Honneths anerkendelsesteori, begrundes vi med den væsentlighed vi mener den har, i arbejdet med sindslidende mennesker. Der er ingen tvivl om, at der i socialpsykiatrien gøres et stort og velkvalificeret arbejde, hvor mange forskellige faglige løsninger anvendes, med henblik på at imødekomme de borgere, som samtidig er brugere af socialpsykiatrien. Her arbejdes med faglige løsninger, hvor der tages udgangspunkt i borgernes egne valg, og hvor mål formuleres, omkring den enkeltes træning og udvikling af kompetencer.

Som ovenfor nævnt, er der samtidig ingen tvivl om, at sindslidende mennesker er særligt sårbare, og dermed har de ringere anerkendelsesbetingelser, end ikke-sindslidende mennesker.

Det er netop i supplementet til de allerede eksisterende faglige løsninger, at vi finder anerkendelsesteorien særligt anvendelig, med dens blik for en gensidig intersubjektivitet, som en forudsætning for det gode liv.

Honneth taler i formuleringen af sin teori, om elementære former for intersubjektivt liv, og på den måde ser han anerkendelsen som en slags "naturgrundlag" (Willig i Honneth 2006:8). En manglende anerkendelse kan dermed betyde at mennesker kan udvikle sociale og psykiske problemer, som kan føre til marginalisering og eksklusion (Juul 2012:341).

Honneth inddeler sin anerkendelsesteori i tre sfærer. Disse sfærer forbinder han til individet, gennem den måde individet indgår i intersubjektiv gensidighed. Disse tre sfærer omhandler privatsfæren, den retlige sfære og den solidariske. De dækker over henholdsvis familie og venskaber, universelle rettigheder som medlem af et samfund, samt kulturelle, politiske og arbejdsmæssige fællesskaber (Willig i Honneth 2006:11-12).

For at beboerne på botilbuddene kan få støtte og hjælp til at indgå i anerkendende relationer, hvor de som individer bliver værdsatte, skal der være muligheder og betingelser herfor. Det er betingelser, som forudsætter anerkendelsen og som findes i de sociale kommunikationsformer, hvor individet får en social identitet, og lærer at forstå sig selv som et ligeberettiget medlem af samfundet (Honneth 2003:42). Det er disse betingelser og forudsætninger for anerkendelse, som vi undersøger i vores speciale.

De tre sfærer

Kærlighedssfæren

"...bliver den enkelte anerkendt som et individ, hvis trang og ønsker er af enestående værdi for en anden person." (Honneth 2003:92)

Honneth ser anerkendelsen i denne sfære, som grundlæggende for de to andre sfærer, og den bliver dermed det enkelte individs betingelse for at kunne relatere sig intersubjektivt til andre mennesker. I denne sfære opnår individet gennem kærlighedserfaring, at erfare egne

behov og følelser, og ligeledes at kunne give udtryk for disse behov og følelser (Honneth 2006:145). Selve rammen for sfæren, er primærrelationer, som består af stærke følelsesmæssige bånd, mellem få personer (Honneth 2006:130).

I denne sfære gives individet mulighed for et åbent og afspændt forhold til sig selv, hvormed individet kan blive et selvstændigt subjekt. Dette foregår ved at individet oplever at være forsonet med nære andre, som alt efter relationens art, kan antage vidt forskellige former. Det kan eksempelvis være venskabets fælles oplevelse af et fuldstændigt utvungen samvær, eller en selvforglemmende samtale (Honneth 2006:143).

I den første af de vignetter vi konstruerer, er det netop betingelserne for at sådanne intersubjektive oplevelser kan finde sted, som vi undersøger.

På botilbuddene er der muligheder for at skabe betingelser, hvor beboerne kan opleve anerkendende relationer, ved at dele fælles oplevelser med venner, indgå i utvungen samvær, møde en kommende kæreste, eller blot opretholde kontakt til nære familiemedlemmer. Konkret bliver det gjort ved at der etableres fora hvor beboerne kan mødes, og dele fællesoplevelser. Det kan foregå gennem madklubber, fritidsaktiviteter, fester og pårørendeaftener hvor der er muligheder for at inddrage nære pårørende som eksempelvis børn, forældre eller ægtefæller.

Den retlige sfære

"...bliver den enkelte anerkendt som en person, der besidder den samme moralske tilregnelighed som alle andre mennesker." (Honneth 2003:92)

I denne sfære bliver individet i stand til, at betragte sig selv som en person, som har egenskaber der gør det muligt at deltage i beslutningsprocesser (Honneth 2006:162). Anerkendelsen gives her, gennem lovmæssige relationer, der foreskriver rettigheder, som det enkelte individ har adgang til. Det kan eksempelvis være velfærdsstatens goder (Willig i Honneth 2003:16), og det handler om at være indehaver af universelle rettigheder, og at

blive anerkendt som et gyldigt medlem af det retlige system, som er rammen for denne sfære.

Honneth kalder denne mulighed for at forholde sig til sig selv, for selvrespekt (Honneth 2006:162). En selvrespekt som opnås ved at individet realiserer sin autonomi.

I den anden af de vignetter vi konstruerer, er det netop hvorvidt, betingelserne for at vignetpersonen kan realisere sin autonomi, gennem inddragelse, som vi undersøger.

På botilbuddene er der muligheder for at skabe betingelser for at beboerne kan opleve sig som individer, med universelle rettigheder. Dette arbejde kan særligt tage udgangspunkt i inddragelsen af beboerne i deres egen sag. Konkret kan det gøres ved at inddrage dem i behandlingsmøder, beboerråd, centerråd, og følge dem til sagsbehandlermøder, hvor afgørelser træffes.

Den solidariske sfære

"...bliver den enkelte endelig anerkendt som en person, hvis evner er af grundlæggende værdi for et konkret fællesskab." (Honneth 2003:93)

I denne sfære opnår individet anerkendelse gennem en social værdsættelse, hvor man føler sig værdifuld, når man føler sig anerkendt med hensyn til de præstationer, som individet ikke forskelsløst deler med andre (Honneth 2006:168). Rammen for denne sfære er kulturelle, politiske og arbejdsmæssige fællesskaber. I disse fællesskaber, hvor fælles normer og værdier deles, gives individet mulighed for, at danne et grundlæggende selvværd (Willig i Honneth 2006:11). Andre individers værdsættelse, sætter hermed det enkelte individ i stand til at værdsætte sig selv.

I den tredje vignet vi konstruerer, omhandler netop andre individers værdsættelse af den præstation, som vignetpersonen kan bidrage med, i et konkret arbejdsfællesskab.

På botilbuddene er der muligheder for at skabe betingelser for beboerne, hvor de kan opleve sig som anerkendt for deres individuelle præstationer, i et konkret fællesskab. Dette kan konkret gøres ved at arbejde med at tilbyde individuelle og tilpassede beboerjobs, ved

at inddrage beboerne i beboerrådene som er på alle tre botilbud, men også ved at arbejde på at beboerne kan engagere sig i interessegrupper som SIND og LAP eller ved at de kan engagere sig i udvalg og arbejdsgrupper, som laver arrangementer for centeret.

De beboere som bor på botilbuddene, har som nævnt, nogle helt særlige udfordringer og anerkendelsesbehov, samtidig med at medarbejderne har helt centrale roller i forhold til at skabe disse anerkendelsesbetingelser for beboerne.

Derfor er det interessant for os, at undersøge både beboere og medarbejderes holdninger, til anerkendelsesbetingelserne på botilbuddene.

Kapitel 2: Problemformulering

Problemformulering

Hvilke specifikke holdninger har medarbejdere og beboere til betingelser for anerkendelse på botilbuddene?

Hvilke ligheder og forskelle kan der være i svarfordelingerne, og hvorledes kan holdningerne forstås teoretisk?

Vi vil interessere os for fordelingen af svar, både internt i medarbejdergruppen, og imellem medarbejdere og beboere.

Ligeledes vil vi interessere os for, hvilken betydning holdningerne kan have, for den faglige udvikling på botilbuddene.

Operationalisering af problemformuleringens centrale begreber

Specifikke holdninger: De holdninger, hvor medarbejdere og beboere evaluerer et holdningsobjekt. Holdningsobjektet er her genkendeligt i form af kontekst, konkrete handlemuligheder, situation og tematik/problematik i undersøgelsens tre vignetter.

Medarbejdere: Medarbejdere som er ansat som kontaktpersoner på et af de tre botilbud. Med denne afgrænsning har vi fravalgt administrativt personale, servicepersonale samt tilbuddenes ledere.

Vi er bevidste om, at det kunne have været interessant, at inddrage lederne i vores undersøgelse, da de har en væsentlig rolle i understøttelsen af anerkendelsesbetingelserne. Det er dog fravalgt da der er ganske få ledere, hvorfor et hensyn til anonymisering ville blive vanskeligt at tage, da de relativt let ville være genkendelige. Endvidere ville det være sårbart af hensyn til vores position i forhold til dem, da en af os i det daglige, har et tæt samarbejde med lederne.

Beboere: Er de mennesker som 31.03.16, bor i et af de 3 udvalgte botilbud, jævnfør SEL §107 eller SEL §108.

Anerkendelse: Her tager vi afsæt i Honneths 3 former for anerkendelse som forudsætning for det gode liv. Honneths 3 anerkendelsessfærer, som er kærlighed, rettigheder og solidaritet har vi i specialet omsat til understøttelse af netværk, lovsikrede rettigheder i form af Retssikkerhedsloven §4 om inddragelse i egen sag, samt social værdsættelse, og det at kunne bidrage til et konkret fællesskab.

Botilbuddene: Er 3 udvalgte socialpsykiatriske botilbud beliggende i Københavns Kommune; Botilbud 1 SEL §108, Botilbud 2 SEL §107 og Botilbud 3 SEL §107. Alle 3 tilbud er forankret i et større socialpsykiatrisk center.

Kapitel 3: Holdninger

Operationalisering af holdningsbegrebet

Da specialets konkrete undersøgelse tager udgangspunkt i holdninger, finder vi det vigtigt at diskutere holdninger som et centralt begreb. Valget af at tage udgangspunkt i holdninger begrundes vi med, at holdninger siger noget om de vurderinger, som professionelle foretager, på baggrund af erfaringer, teori og metode. Derudover er holdninger medbestemmende for de handlinger individer foretager, og en bevidsthed om egne holdninger, og disses sammenhæng med teorier og metoder, kan skabe faglige refleksioner (Ejrnæs & Monrad 2012:26-27). Dermed bliver holdningerne vigtige for beboernes anerkendelsesbetingelser.

Nedenstående afsnit anvender vi, med henblik på at forstå og operationalisere holdningsbegrebet.

Holdninger er et omdiskuteret videnskabeligt begreb, hvorfor der ikke er videnskabelig konsensus om hvad holdninger er. Bud på definitioner af begrebet strækker sig fra generelle og komponentielle holdningsopfattelser, hvor holdninger er strukturer der er lagret i hukommelsen og som kan genkaldes efter behov til kontekstuel-situationelle ad hoc-konstruktioner. Det er derfor væsentligt at definere begrebet, når det anvendes i videnskabelige sammenhænge, da det ellers vil være uklart hvad holdningsmålinger egentlig måler (Olsen 2008:19-20,23).

Olsen fastslår, at der trods videnskabelig uenighed om holdningsdefinitionen, er nogle grundlæggende holdningspræmisser som altid forudsættes. Gældende præmisser er, at holdninger altid handler om noget, hvilket betyder at holdninger har et objekt; et konkret mål, som det retter sig imod. Holdninger retter sig altid mod socialt væsentlige og betydningsfulde objekter, som kan være mere eller mindre specifikke. Der er endvidere enighed om, at der altid er en holdningsbærer der vurderer holdningsobjektet, og at holdninger er en vurdering eller evaluering af et objekt (Olsen 2008:21). Holdningsobjektet i dette speciale og dermed de konkrete mål, som holdningen er rettet imod er de betingelser, der skal være til stede, for anerkendelse af beboerne på botilbuddene. Holdningsbærerne er beboere og medarbejdere på de 3 botilbud i et større socialpsykiatrisk center, og hvor vurderinger og evalueringer af betingelser for anerkendelse er de evalueringer som beboere og medarbejdere laver i forhold til de 3 vignetter, som er udarbejdet i forhold til den konkrete undersøgelse.

Ifølge Ejrnæs og Monrad kan holdninger ses som dispositioner, hvor individer er tilbøjelige til at reagere på bestemte og relativt forudsigelige måder i forhold til bestemte situationer eller fænomener. Holdninger optræder derfor som en form for disposition eller tilbøjelighed, tillært gennem livet, som gør at den enkelte er tilbøjelig til at opfatte, tænke og føle på bestemte måder (Ejrnæs & Monrad 2012:24). Ses dette i forhold til de

grundlæggende præmisser for holdninger, er disse dispositioner en slags parathedstilstand hos individet i forhold til det handlingsobjekt, som holdningen retter sig mod. Holdninger bestemmer dog ikke hvordan individet vil handle i praksis, men er derimod medbestemmende for handling (Ejrnæs & Monrad 2012:24).

Olsen peger på, at der ikke kan siges noget entydigt om holdninger evne til at forudsige handlinger. Hvorvidt holdninger kan forudsige adfærd, sondres der mellem generelle og specifikke holdninger. Denne sondring angår om holdninger inkluderer holdningsbæreren som hypotetisk og forestillet aktør i forhold til holdningsobjektet eller ikke. Flere forskere fremhæver, at generelle holdninger er problematiske til at forudsige adfærd, da ”..holdningsmålet ikke svarer direkte til adfærdsmålet” (Olsen 2008:48). Vignetmetodens styrke er, at det ikke er generelle holdninger der undersøges, men i stedet specifikke holdninger, hvor det er holdninger til konkret beskrevne holdningsobjekter i specificerede kontekster vi undersøger og dermed ønsker beboere og medarbejderes svar på (Ejrnæs & Monrad 2012:154).

Opsummerende forstår vi holdninger, som parathedstilstande der er tillært gennem livet, og som er medbestemmende for hvorledes individer tænker, føler og handler.

Kapitel 4: Videnskabsteoretiske overvejelser

Kritisk realisme og emergens

Der er efterhånden bred enighed om, at sindslidelsers forløb og opståen bedst forklares ved en bio-psyko-social tilgang (Eplov et al. 2010:37).

Den bio-psyko-sociale tilgang, bygger på en forståelsesmodel, hvor sindslidelsen forstås som et resultat af både biomedicinske, psykiske og sociale forhold. Modellen har dermed fokus på både individet og samfundet, og derudover, også relationerne mellem individet og samfundet, og i arbejdet med sindslidende mennesker, arbejdes der derfor både med at udvirke ændringer hos personen, såvel som i omgivelserne og kulturen. Den bagvedliggende teori er at sundhed er betinget af en dynamisk ligevægt mellem kemiske, fysiske, psykologiske og sociale faktorer (Eplov et al. 2010:32-33).

Helt konkret, så forstår vi dette, som at voldsom angst hos et sindslidende menneske, som har medført social tilbagetrækning og isolation, i nogle tilfælde vil kunne forstås rent medicinsk, og dermed reguleres rent medicinsk, hvorimod det i andre tilfælde, vil kunne forstås socialt, hvorfor der kan arbejdes med det rent socialt.

For at vi med dette speciale, kan få mulighed for at diskutere mulige teoretiske bud, på disse forskellige niveauer, har vi fundet en kritisk-realistisk tilgang til specialet for særdeles relevant.

I den kritiske realisme ses verden som stratificeret, og derudover hierarkisk ordnet. Det betyder at de mekanismer, som indvirker på det empiriske og faktiske domæne, hører hjemme i forskellige strata, hvor mekanismer på overliggende strata, er sammensat af mekanismer og kræfter på de underliggende strata. Samtidig vil et nyt og overliggende stratum, indeholde noget kvalitativt anderledes, end de underliggende strata, og det kan derfor ikke reduceres til summen af de underliggende strata. Dette kaldes i den kritiske realisme for emergens (Danermark et al. 2007:103).

Anskues dette hierarki nedefra, så befinder fysiske mekanismer sig i et stratum, dernæst biologiske mekanismer, så psykologiske og sociale strata.

På den måde vil den ovennævnte angst, for så vidt, alene kunne diskuteres med udgangspunkt i et fysisk eller biologisk stratum, men hvis empirien viser at der kan være noget relationelt på spil – det kan være relationen mellem medarbejder og beboer - kan dette henføres til et socialt stratum, som ikke alene kan forklares med henvisning til de underliggende strata, grundet begrebet om emergens.

Videnskabelige slutningsformer

For at knytte hændelser og fænomener, til noget alment eller generelt, anvender forskeren slutningsformer.

Forskeren får dog ikke, hverken mulighed for, eller vejledning i, hvorledes hun kan slutte sig til viden om underliggende mekanismer og strukturer, fra objektivt konstaterbare fænomener eller hændelser (Danermark 2007:174, 178).

Holdningerne til betingelser for anerkendelse på botilbuddene, vil med vores kritisk realistiske tilgang, kunne undersøges som det empiriske og faktiske fænomen i vores speciale. Dem vil vi efterfølgende kunne forholde til en teoretisk ramme, hvorefter vi vil få mulighed for at få en dybere forståelse af fænomenet.

I processen vil vi specifikt, udvælge de teorier som vi mener bedst belyser vores empiri. Vi har inden denne proces, valgt ikke at anvende en radikal konstruktivistisk tilgang, som en mulig forståelsesramme, da denne tilgang ikke er i overensstemmelse med en kritisk realistisk ontologi.

Kapitel 5: Undersøgelsens overordnede metodiske overvejelser samt udførelsen af undersøgelsen

I følgende kapitel vil vi redegøre for undersøgelsens metodiske overvejelser og konkrete fremgangsmåde. Disse overvejelser, og den konkrete fremgangsmåde er væsentlige elementer, i at indhente og systematisere vores empiri, for dermed at kunne besvare specialets problemformulering. Metoden er nemlig i den henseende, den væsentligste forudsætning for den videnskabelige viden (Hastrup 2004:409). Dernæst vil vi, med fokus på hvorledes vignetter og spørgeskemaer er udarbejdet, redegøre og argumentere for undersøgelsens design og den fremgangsmåde vi konkret anvender.

Arbejdet med spørgeskemaet er grebet metodisk og systematisk an, med henblik på at optimere validitet og reliabilitet – hvilket henviser til fravær af systematiske og tilfældige målefejl (Hansen & Andersen 2009:150-153) - og dermed de resultater som den afsluttende analyse frembringer. Afslutningsvis gør vi rede for vores empiriindsamlingsproces, og de overvejelser der i den forbindelse, har knyttet sig til målgruppen som undersøges.

Undersøgelsens problemformulering indeholder en interesse for, at opgøre medarbejdere og beboeres holdninger, i forhold til tre konkrete vignetter, og den enighed og uenighed, der kan knytte sig hertil. Interessen indbefatter ligeledes betydningen af den enighed og uenighed, som disse kan have, for den faglige udvikling og dermed tilrettelæggelsen af arbejdet på botilbuddene.

Undersøgelsen er en holdningsundersøgelse, og problemformuleringen besvares ved anvendelse af vignetmetoden.

Vignetmetoden er en holdningsundersøgelse, som er egnet til at afdække problemstillinger, der omhandler holdninger, forestillinger, vurderinger, forståelser, tolkninger, værdier eller normer i forhold til et givent scenarie eller fænomen. Scenariet eller fænomenet i vores undersøgelse, er de vignetter, som er opbygget omkring hverdagssituationer på et botilbud (Ejrnæs & Monrad 2012:13)

Vignetmetoden

En holdningsundersøgelse kan udføres ved anvendelse af vignetter. Vignetter er beskrivelser af samfundsmæssige fænomener. De er korte og realistiske, og de kan være beskrivelser af mennesker, sociale situationer, eller hændelsesforløb. Da vignetterne konstrueres så de er i overensstemmelse med forskningsinteressen, vil de oftest være fiktive eller hypotetiske (Ejrnæs & Monrad:13). Vores spørgeskema indeholder korte hændelsesforløb, som er konstrueret i forhold til konkrete situationer omkring anerkendelse, i det sociale arbejde på botilbuddene.

Med afsæt i vignetterne, og de dertil hørende faglige løsningsmuligheder, er vi interesseret i beboere og medarbejderes opfattelser og vurderinger af de beskrevne hændelsesforløb, og det respondenterne mener, at der bør gøres i forhold til de specifikke vignetter.

I vignetter er fokus ofte på handletendensen, som samtidig er det aspekt af holdningen, som umiddelbart, har størst relevans i forhold til praktikere. Årsagen til det, er at handletendensen drejer sig om tilbøjeligheder, dispositioner og hensigter, som individet har med bestemte handlinger (Ejrnæs & Monrad 2012:28, 29). Dermed kan professioners

handlingsberedskab analyseres, hvilket er en enestående indgang til en analyse af faglighed (Ejrnæs & Monrad 2012:29).

Ved anvendelsen af vignetterne, gives vi mulighed for at kunne beskrive de situationer omkring anerkendelse, som vi er interesserede i at undersøge beboere og medarbejderes holdninger til. Vignetterne giver ligeledes mulighed for, at beskrive den kontekst, hvori situationerne udspiller sig, og som vi ønsker at respondenterne skal vurdere. Dette giver mulighed for, at medinddrage det forhold, at det kan være vanskeligt at udtrykke en holdning, løsrevet fra den sociale kontekst som den udspiller sig i. Holdninger kan netop være kontekstafhængige (Finch i Ejrnæs & Monrad 2010:19, Olsen 2008:114).

Vignetmetoden giver dermed mulighed for, at stille specifikke spørgsmål til respondenternes holdninger. Specifikke holdningsspørgsmål kan, i modsætning til generelle holdningsspørgsmål, i højere grad sige noget om handlinger. Da vi i vores undersøgelse er interesserede i handletendenser, og betydningen heraf i det praktiske arbejde på botilbuddene, er der derfor en hensigtsmæssig overensstemmelse mellem vores interesse og den valgte metode.

Vignetten specificerer altså både de hændelsesforløb som holdningen angår, og den kontekst hvori hændelsesforløbene udspiller sig, gennem detaljerede og – for respondenterne – velkendte situationer, hvilket medfører en øget genkendelighed for respondenterne. Dermed kan vi komme nærmere de vurderinger, beboere og medarbejdere på botilbuddene, foretager sig i hverdagen på et botilbud (Ejrnæs & Monrad 2012:18-20).

Kvantitativ og kvalitativ metode

Med udgangspunkt i problemformuleringens undersøgelsesfelt, kan vignetmetoden gennemføres som både en kvantitativ og en kvalitativ undersøgelse. Ligeledes kan vignetterne udformes som enten vertikale eller horisontale vignetter (Ejrnæs & Monrad 2012:93, 119).

Det er systematisk variation af input, i form af forskellige versioner af en case, som kendetegner den horisontale vignetmetode. Den vertikale vignetmetode, er derimod kendetegnet ved at kun en version af hver vignet anvendes. Disse versioner er længere, og der knyttes flere spørgsmål til hver vignet. Dette giver mulighed for, at undersøge den variation der kan være i respondenternes svarafgivelser, i forhold til realistiske og sandsynlige situationer, som yderligere er dybere beskrivelser, end typisk anvendt ved den horisontale vignetmetode.

Da vi er interesseret i respondenternes vurderinger og opfattelser af situationer, som omhandler anerkendelse, er den vertikale vignetmetode bedst egnet. Den horisontale vignetmetode, havde derimod været anvendelig, hvis vi havde været interesseret i, hvorvidt respondenternes holdninger havde været afhængige af varierende input, i vignetterne (Ejrnæs & Monrad 2012:94, 107-108).

Vi har valgt en kvantitativ metodisk tilgang, til vores undersøgelse. Helt overordnet vurderer vi denne metode særdeles velegnet, i forhold til den ene halvdel af den målgruppes holdninger vi undersøger – nemlig beboerne på botilbuddene. Det gør vi af den grund, at nogle af de væsentlige symptomer, som kendetegner målgruppen, er sprogfattigdom og kontaktforringelse (Cullberg 1999:267). Dermed vil det i højere grad være sandsynligt, at beboerne udstyres med en væsentlig stemme, gennem udfyldelsen af strukturerede spørgeskemaer, end hvis valget havde været åbne livsverdensinterviews. Den kvantitative metode har derfor forrang i vores speciale, trods det, at vi nuancerer materialet med 5 kvalitative interviews.

De komplekse problemstillinger, der er forbundet med socialt arbejde, er mulige at foretage kvantitative målinger af, ved brug af vignetmetoden. Det skyldes kombinationen af detaljerede kontekstbeskrivelser, samt anvendelsen af lukkede svarkategorier, som netop vignetmetoden giver mulighed for (Ejrnæs & Monrad 2012:21).

Med den kvantitative metode, kan vi, jævnfør vores problemformulering, få et overblik over forskellige holdninger, og derved lave sammenligninger af medarbejdere og beboeres

holdninger, samt grupperne imellem, til de situationer vi har opstillet som omhandler anerkendelse. Anvendelsen af vignetmetoden, letter denne sammenligning (Finch i Ejrnæs & Monrad 2010:21).

Det er derfor vores håb, at vi med denne metodiske tilgang, vil kunne videreformidle et overblik over forskellige holdninger til anerkendelse på de tre botilbud, med et formål om at kunne anvende dette overblik, til faglig udvikling.

For at nuancere vores undersøgelse har vi valgt at supplere med kvalitative interviews efter indhentning af vores kvantitative data.

De kvalitative interviews er indhentet via en struktureret interviewguide, hvor vi har fokuseret på at få uddybet interessante fund i de 3 vignetter (Bilag 7). Grundet målgruppens udfordringer, som ses ved blandt andet associations- og koncentrationsforstyrrelser valgte vi på forhånd strukturerede spørgsmål, som tog udgangspunkt i spørgsmålene fra de 3 vignetter. Dette gjorde vi med overvejelser omkring, at vi netop som interviewere her har ansvaret for hvordan interviewet forløber, samt hvornår der er behov for en markering af, når et emne er udtømt (Kvale og Brinkmann 2009:156). En form som vi mener vil kunne imødekomme beboernes symptombillede. Overvejelserne i forhold til efterfølgende at få et overblik over det kvalitative datamateriale, gjorde vi ligeledes i forbindelse med udarbejdelsen af den strukturerede interviewguide. Vi valgte at stille 4 spørgsmål til hver vignette, hvilket skulle fungere som en kategorisering af tematikker fra de kvalitative interviews. Kategorisering af interviewene i en undersøgelse kan give overblik og gøre det lettere at sammenligne (Kvale og Brinkmann 2009:225).

Undersøgelsesfelt – Socialforvaltningen i Københavns kommune

For Socialforvaltningen i Københavns Kommune, er den altovervejende kerneopgave, at støtte københavnere med særlige behov. Målet for disse borgere kan variere, afhængigt af borgeren, og dennes problematikker. Det kan derfor være indsatser der retter sig mod inklusion i samfundet, gennem uddannelse, beskæftigelse og tildeling af egen bolig, og

indsatser der i højere grad retter sig mod håndtering af eget liv, med øget livskvalitet som mål (Bilag 1, 2014-2017:1).

For at udstikke en retning for Socialforvaltningens arbejde, har Socialudvalget vedtaget ni socialpolitiske pejlemærker. Seks af disse pejlemærker er målrettet arbejdet med mennesker med sindslidelser. Pejlemærkerne er "Flere københavnere med særlige behov oplever høj livskvalitet", "Flere københavnere er tilfredse med samarbejdet med Socialforvaltningen", "Flere udsatte københavnere har en bolig", "Flere københavnere med særlige behov, kommer i uddannelse eller beskæftigelse", "Færre københavnere lever i fattigdom" og "Flere københavnere mestrer i højere grad deres eget liv" (Bilag 1, 2014-17:2-3).

Socialforvaltningens visioner sætter retning og er bærende for forvaltningens arbejde på botilbudsområdet. En af visionerne er "Københavnske borgere med særlige behov skal (for) blive en del af "normalsamfundet" og sikres uddannelse og meningsfuld beskæftigelse" (Bilag 2, 2012:5).

Sammen med de grundlæggende værdier for Københavns Kommune, som er respekt, ligeværdighed, dialog og tillid, skal de politiske pejlemærker, samt Socialforvaltningens visioner, altså omsættes til det daglige arbejde på botilbuddene (Bilag 2, 2012:5).

Jævnfør Lov om Social Service §107 og 108, tilbyder Københavns Kommune enten et midlertidigt, eller længerevarende tilbud, til borgere som grundet nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, eller særlige sociale problemer, har brug for støtte. For at skærpe den indsats som borgerne tilbydes, kategoriseres den hjælp og støtte, som tilbydes ud fra en vurdering af funktionsevnen. Dette kaldes en VUM. Det er en national anvendt udredningsmetode, udviklet af Socialministeriet og KL, som kaldes voksenudredningsmetoden (Bilag 2, 2012:8). Det faglige indhold reguleres efter Lov om Social Service §83, som omhandler personlig og praktisk hjælp og pleje, og §85 som omhandler socialpædagogisk støtte. Det langsigtede formål er, at hjælpe borgere med

sindslidelser, til at få et mere værdigt liv, at opnå øget livskvalitet, at hjælpe borgerne til i størst muligt omfang at tage vare på eget liv og at få et mere aktivt medborgerskab.

Formålene skal blandt andet indfries gennem øget brugerindflydelse, og et målrettet recoveryorienteret arbejde (Bilag 2, 2012:6, 11). Hjælpen skal tilrettelægges i samarbejde med borgerne, med respekt for den enkeltes integritet, værdighed og afpasses borgernes særlige ønsker, behov og muligheder. Det er borgerne som bedst kender egne udfordringer, og ved at inddrage dem, eller personer som varetager deres interesser, sikres det at borgerne er trygge ved tilbuddene, hvormed de kan bruges til at udfolde og udvikle sig i (Lov om Social Service §81, Secher & Sørensen 2015:7).

Beboernes rettigheder, er en værdi, som tager udgangspunkt i FN's Handicapkonvention, hvor beboerne har ret til personlig autonomi og uafhængighed – herunder frihed til at træffe egne valg – og at blive inddraget i beslutningsprocesser, som vedrører dem direkte (Kallehauge i Bonfils et al. 2013:88).

Et større socialpsykiatrisk center

Voksenområdet i Københavns Kommune for udsatte voksne, psykiatri og misbrug er forankret under Socialforvaltningen, nærmere Borgercenter Voksne, som er myndighed for og arbejder med drift og udvikling på området. Tilbuddene inden for psykiatriområdet for voksne med psykiske lidelser, er samlet under 5 store centerfællesskaber organiseret geografisk efter Københavns bydele (Københavns Kommune/Socialforvaltningen).

Centeret vi tager udgangspunkt i gennem vores undersøgelse er et af de 5 socialpsykiatriske centre og dækker områderne i det centrale København. Centeret omfatter 4 botilbud med både midlertidige (Servicelovens (SEL) §107) og længerevarende boliger (SEL §108) samt 3 kommunale og 4 privatejede aktivitets- og samværstilbud. Endvidere er der i centeret knyttet hjemmevejlederfunktion med §85 støtte, i forhold til borgere i både bofællesskaber og borgere i eget hjem (Centerets egen hjemmeside).

Et af centerets udviklingstiltag er bl.a. beskæftigelsesindsatsen med et udgangspunkt i, at beboeren skal have den støtte den enkelte har brug for i form af individuelle forløb, og at vejen til et job skal være overskuelig. Centerets tilgang til beskæftigelse er: *"Beskæftigelse, i form af arbejde, er den mest virksomme integrative platform, vi overhovedet kender til. For voksne mennesker er arbejdet en meget betydningsfuld arena i forhold til at sikre social integration, føle tilhørsforhold og skabe meningsfuldhed i ens hverdag"* (Centerets egen hjemmeside).

Alle borgere bliver gennem visitationsenheden, visiteret til en bolig i et af centerets tilbud. I denne forbindelse udarbejdes en VUM-udredning, hvoraf det konkrete formål med opholdet fremgår. I forbindelse med indflytning på et af Kommunens socialpsykiatriske botilbud, tilbydes beboeren at være med til at udarbejde en pædagogisk plan for opholdet. Planens overordnede formål er at være en samarbejdsaftale, mellem beboeren og medarbejderne om de fokusområder, beboeren har behov for hjælp og støtte til, samt for at sikre at beboeren opnår sine mål og ønsker om personlig udvikling. Det er beboerens egne ønsker, der ligger til grund for indholdet i den pædagogiske plan. Har personalet derudover nogle områder, de på baggrund af deres faglighed og omsorgspligt ønsker særligt fokus på, skal det tydeligt fremgå hvilke mål og fokusområder, der er valgt og udarbejdet af medarbejderne. Den pædagogiske plan skal evalueres og revurderes minimum hver fjerde måned (Bilag 2, 2012:8, 11-12).

For nuværende bor der i centerets 4 botilbud i alt 143 beboere. Alle beboere bor i egne lejligheder, og i tre af tilbuddene er der endvidere indrettet fællesfaciliteter med fællesrum, fælleskøkken, samt lokaler til beboernes forskellige aktiviteter og fællesarrangementer. De tre botilbud er:

Botilbud 1 ligger i den sydlige del af København og er et længerevarende tilbud efter SEL §108. Tilbuddet har i alt 40 boliger, og der er pr.31.03.16 indskrevet 38 beboere (Tilbudsportalen). Målgruppen er voksne borgere med svære psykiske lidelser, som skizofreni og/eller svære affektive forstyrrelser med tilbagevendende psykoser. Beboerne kan endvidere have fysisk funktionsnedsættelse. Den faglige målsætning sætter fokus på en

opmærksomhed på balancen, mellem arbejdet med at sikre beboerens behov for tryghed, vejledning, støtte og hjælp til at mestre den daglige livsførelse, og arbejdet på at sikre beboerens behov for støtte til recovery, gennem psykosocial rehabilitering (Tilbudsportalen). Personalegruppen er sammensat af medarbejdere med faglige baggrunde som pædagoger, social- og sundhedsassistenter samt en ergoterapeut. Der er i alt 23 ansatte frontmedarbejdere, hvoraf fire er fast natpersonale. Arbejdstilrettelæggelsen er i det daglige arbejde organiseret i tre teams, med kontaktpersonordning til alle beboere. Det daglige ledelsesteam er bestående af en tilbudsleder og en souschef (Tilbudsportalen).

Botilbud 2 er også et midlertidig SEL §107 botilbud beliggende i midtbyen. Der er pr.31.03.16, 42 beboere indskrevet i tilbuddet, som i alt har 44 selvstændige lejligheder (Tilbudsportalen). Tilbuddet henvender sig til mennesker med en psykisk lidelse med en forandret virkelighedsopfattelse i alderen 18 – 85 år, hvor beboerne endvidere har helbredsmæssige, beskæftigelsesmæssige og sociale udfordringer samt vanskeligt ved at indgå i samfundslivet. Tilbuddets faglige målsætning er, at beboerne udvikler ressourcer, samt støttes i mulighed for beskæftigelse, at kunne flytte i egen bolig, øget sundhed, samt at de tilegner sig viden omkring egen situation og sygdom (Tilbudsportalen). Personalet består af pædagoger, ergoterapeuter, sygeplejersker og social- og sundhedsassistenter; tilbuddet har i alt 13 frontmedarbejdere ansat. Endvidere er der ansat en tilbuds- og en afdelingsleder, til varetagelse af den daglige ledelse. Organiseringen af arbejdet er tilrettelagt således, at hver beboer har tilknyttet en primær og sekundær kontaktperson. Tilbuddet er ikke bemandet om natten, men natbasen på botilbud 3 kan kontaktes ved behov (Centerets egen hjemmeside).

Botilbud 3 som er et midlertidigt SEL §107 botilbud beliggende i det ydre København. Tilbuddet har i alt 20 boliger, og der er på nuværende tidspunkt 17 beboere indskrevet på tilbuddet. Kollegiet henvender sig til unge i alderen 18 – 25 år, med ikke-psykotiske sindslidelser, og forskellige psykosociale problemstillinger af relativ svær karakter. Arbejdet med målgruppen tager udgangspunkt i, at den unge får trænet voksenlivets kompetencer, og bliver i stand til at bo i selvstændig bolig, komme i beskæftigelse samt at få støtte til at komme ud af et eventuelt misbrug (Tilbudsportalen). Botilbuddet er et døgn dækket tilbud,

og der er minimum to medarbejdere på arbejde hele døgnet. Medarbejdergruppen er fordelt på forskellige faggrupper som pædagoger, social- og sundhedsassistenter, en ergoterapeut og en sygeplejerske. I den daglige organisering er medarbejderne organiseret i 3 teams med en primær kontaktperson. Der er i alt ansat 12 medarbejdere, heraf 4 nattevagter samt et ledelsesteam, bestående af en botilbudsleder og en afdelingsleder (Centerets egen hjemmeside).

Medarbejderne i centeret har mange forskellige faglige baggrunde, samt erhvervsmæssige kompetencer (Centerets egen hjemmeside) og er organiseret forskelligt afhængigt af målgruppe samt ydelse. De tre ovenfor nævnte tilbud, er de botilbud for beboere med sindslidelser i centeret, som organisatorisk, og ud fra indretning og omfang af fællesfaciliteter, som minder mest om hinanden, hvorfor vi netop har valgt dem som grundlag for vores undersøgelse. Dette vil i alt indbefatte 97 beboere og 40 medarbejdere. Natpersonale samt ledelse er ikke medindregnet, da de ikke har samme beboerrettede opgaver som de øvrige frontmedarbejdere.

I centeret arbejdes der i alle tilbud ud fra en recoveryorienteret tilgang, hvor tilbuddene tager udgangspunkt i samarbejdet med den enkelte beboer, og vedkommendes egen recoveryproces. Centerets tilgang er, at det er muligt at komme sig helt eller delvist fra psykisk sygdom, og at der gennem samarbejde arbejdes ud fra antagelsen om, at den rette støtte og hjælp kan forbedre og udvikle beboerens funktionsniveau over tid (Centerets egen hjemmeside). Fælles for alle tilbud er endvidere, at de arbejder ud fra en målsætning om, at tilbyde beboere med psykiske lidelser, de bedste muligheder og betingelser for et selvstændigt og værdigt liv, blandt andet i forhold til livskvalitet og beskæftigelse (Centerets egen hjemmeside). I praksis er det derfor yderst vigtigt, at finde balancen mellem det at tage udgangspunkt i den enkeltes ønsker og drømme, overfor de faglige indsatser som medarbejderne er nødt til at iværksætte, når beboerne ikke selv er i stand til at tage vare på sig selv (Bilag 2, 2012:6).

At få adgang til at uddele spørgeskemaer til så mange beboere og medarbejdere på 3 socialpsykiatriske botilbud, kan være overordentligt vanskeligt. Ja, nærmest umuligt. Det

skyldes at man fra botilbuddenes side, ikke blot lukker op for specialestuderende fra seminarier og universiteter, da man ikke uden videre ønsker at lade beboerne indgå som studieobjekter.

Det har derfor været en stor fordel for os, at vi har haft et så indgående kendskab til feltet, og ligeledes, gennem vores ansættelser i psykiatrien, haft mulighed for at indhente vores empiri, på de 3 københavnske botilbud.

Vi betragter det derfor som en styrke for vores speciale, at vi har opnået adgang til et så omfattende empirisk materiale, og betragter vores kendskab og position i forhold til feltet som en fordel, i konstruktionen af vores design, og i indhentningen af vores empiri.

Med dette kendskab, følger selvfølgelig at vi har været aktive producenter af den frembragte viden, hvorfor specialets resultater kan bære præg af vores manglende neutralitet i forhold til feltet. Det kan have været svært for nogle beboere, at udtale sig kritisk i forhold til botilbuddene, da en af os samtidig repræsenterer disse botilbud.

Undersøgelsens design og konstruktion af vignetter

Med vores undersøgelse vil vi opføre og analysere medarbejdere og beboeres holdninger til hypotetiske hverdagssituationer på et botilbud, omkring anerkendelse. Vi er således interesserede i holdninger til hvordan der skabes rammer og betingelser for anerkendelse, samt hvordan beboere og medarbejdere, opfatter ansvaret for at skabe disse betingelser. Vi antager, jævnfør vores problemformulering, at der imellem disse to grupper, kan være holdningsmæssige forskelle.

Med valget af en kvantitativ metodisk tilgang, er det af central betydning, at begreber gøres konkrete og målbare. For vores undersøgelse betyder det, at vi skal interessere os for hvorledes eksempler på begrebet anerkendelse, kan omsættes til en objektiv konstaterbar størrelse, i hverdagssituationer på et botilbud. Begrebet skal altså operationaliseres og tydeliggøres, således at det gøres målbart, uden at miste den teoretiske definitions essens. Dermed vil det efterfølgende kunne anvendes i en målbar kvantitativ sammenhæng.

Anerkendelse er netop et teoretisk defineret, og dermed abstrakt begreb, som kan have flere forskellige betydninger og dimensioner, afhængigt af perspektivet som begrebet forstås ud fra (Hansen & Andersen 2009:21-22, Foddy 1993:28).

For vores undersøgelse, er det derfor væsentligt for validiteten, at vi får defineret hvorledes eksempler på anerkendelse, viser sig i en empirisk sammenhæng på et botilbud. Det vil vi beskrive nedenfor.

Som ovenfor nævnt, dækker et abstrakt begreb som anerkendelse, over mange forskellige dimensioner og betydninger. Vi har derfor i undersøgelsen forholdt os til, hvorledes anerkendelse kunne, og skulle, ligge til grund for vores undersøgelse, i en botilbudskontekst. Det er væsentligt når formålet med den valgte vignetmetode er, at præcisere det som respondenterne skal vurdere, i en konkret, virkelighedsnær og detaljeret kontekst, som danner grundlag for respondenternes besvarelser (Ejrnæs & Monrad 2012:13-14).

For at etablere en solid og systematisk metodik i vores vignetundersøgelse, og med fokus på ovenstående, har vi gennem processen haft adskillige overvejelser.

Indledningsvis stod vi over for den udfordring, at Honneth ikke interesserer sig for specifikt kontekstuel indhold i det gode liv, men derimod de formelle forudsætninger som må stilles til rådighed for individets selvrealisering (Willig i Honneth 2006:9). Det er altså ikke det specifikke indhold som interesserer Honneth, da det ændrer sig både historisk og kulturelt, men de ovenfor nævnte formelle betingelser, som forbliver de samme (Willig i Honneth 2006:9).

Dette taget i betragtning, skulle de forskellige dimensioner af anerkendelse operationaliseres. Her tog vi Honneths tre sfærer til hjælp.

Sfæren for kærlighed, indbefatter ifølge Honneth, nære relationer som "forældre og børn, venner eller elskende" (Honneth 2006:146). Dog betoner Honneth, en neutral anvendelse af begrebet kærlighed, således at der med kærlighedsforhold, skal forstås alle primærrelationer, der består af stærke følelsesmæssige bånd, mellem få personer (Honneth 2006:130). Det er altså symmetriske relationer, hvor individet kan etablere en

fortrolighed med sine ressourcer og værdier, og se dem modtaget og anerkendt (Willig i Honneth 2003:15). Som myndighedspersoner kan personalet i kraft af denne rolle, ikke indgå i symmetriske relationer, da et magtforhold altid vil være tilstede i relationen (Larsen et. al 2005:193). Derimod kan personalet på et botilbud, aktivt arbejde på at tilvejebringe situationer, hvor beboerne får muligheder for at blive anerkendt i denne sfære, netop ved at gå ind på beboernes ønsker for dette, og skabe forudsætninger hvor symmetriske relationer kan udspille sig. Det kan konkret være at der afsættes et lokale på botilbuddet, hvor fællesaktiviteter og samvær beboerne imellem kan foregå.

Sfæren for retlig anerkendelse, indbefatter ifølge Honneth, at individet gennem erfaring af den retlige anerkendelse, bliver i stand til at betragte sig selv som en person, der sammen med øvrige samfundsmedlemmer, har den egenskab, som gør det muligt at deltage i en diskursiv beslutningsproces (Honneth 2006:162). På et botilbud, har beboerne et retskrav på inddragelse i egen sag, jævnfør både retssikkerhedsloven og serviceloven (Lov om retssikkerhed og administration på det sociale område § 3, Lov om Social Service § 16). Dette retskrav afspejles i Københavns Kommunes kvalitetsstandard for mennesker med sindslidelser, hvor det er beskrevet at beboerne tilbydes at være med i udarbejdelsen af en pædagogisk plan, hvor det er beboerens egne ønsker som ligger til grund for den plan. Formålet er at være en samarbejdsaftale mellem beboerne og medarbejderne, om den hjælp og støtte der skal ydes (Bilag 2, 2012:11-12). I hverdagen på botilbuddet, er det væsentligt at arbejdet tilrettelægges således, at denne inddragelse også i praksis, medfører at beboerne oplever at deres rettigheder anerkendes, i forhold til at opleve sig inddraget i en beslutningsproces.

I sfæren for solidaritet, er udgangspunktet at den "handler om at blive anerkendt som en person, hvis evner er af grundlæggende værdi for et konkret fællesskab" (Honneth 2003:93). På botilbuddene er der etableret forskellige beboerjobs, som beboerne kan bestride, ved siden af deres pension. Det kan være ansættelser af en times varighed om ugen, og op til 16 timers ansættelse om ugen. Da disse beboerjobs, kan tilrettelægges, således at beboerne rent faktisk har mulighed for at kunne bidrage til fællesskabet, ser vi

denne mulighed, som en mulighed for at kunne indrette jobbet derefter – og dermed tage en anerkendelseskamp på vegne af beboeren – eller holde fast i de rammer som beboerjobbet oprindeligt er etableret ud fra. Man giver dermed mulighed for at være ”med i en gruppe der kan præstere noget, hvis værdi for samfundet, bliver anerkendt af alle” (Honneth 2006:171), ved at indrette jobbet, så arbejdsbegrebet medinddrager den individuelle afhængighed af den sociale anerkendelse af egen virksomhed (Honneth 2003:45). Selvforholdet i denne sfære, omhandler gruppestolthed og kollektiv ære (Honneth 2006:171), og kan således omhandle meget andet, end lige det at komme i arbejde. At vi anvender arbejdet, som et bud på en betingelse for anerkendelse på botilbuddene, er derfor blot et af mange bud.

Efter at have afklaret en teoretisk forståelse af anerkendelse, valgte vi at tage samtaler med to medarbejdere og to beboere, fordelt på botilbud 1 og botilbud 2. Ved at fordele disse samtaler på to botilbud, og både tage samtaler med beboere og medarbejdere, tilstræbte vi en så nuanceret forståelse som muligt. Samtalerne havde til formål, at få indblik i deres forståelse af anerkendelsesbegrebet i en specifik og praksisnær sammenhæng, inden for rammen af den ovenfor beskrevne teoretiske definition, lige så vel, som de organisatoriske pejlemærker og værdier også indrammede disse samtaler. Trods vores kendskab til feltet, gennem vores mangeårige arbejde i socialpsykiatrien, valgte vi på den måde, at inddrage aktører fra feltet i udarbejdelsen af vignetterne, for at gøre dem så realistiske som muligt (Ejrnæs & Monrad 2012:32).

Beboerne gav eksempelvis udtryk for gerne at ville have noget at tage sig til, men at det var svært at tage initiativ hertil. Ligeledes omtalte begge beboere, det at angsten overskyggede alt andet, og at hvis ikke angsten gjorde det, så var det angsten for angsten, som var begrænsende for det, at have gøremål i dagligdagen. Begge beboere havde ønsket om at være sammen med andre mennesker, og en af beboerne kunne fortælle, at han oplevede at det slet ikke var muligt på botilbuddet. Adspurgt sagde han ”De lukker jo ned”, hvilket han uddybede ved at fortælle, at der var sat dør med lås op for nogen af fælleslokalerne.

Ifølge ham, havde det medført at flere beboere opholdt sig mere i egne lejligheder, end tidligere.

Den anden beboer udtrykte i forhold til inddragelse og samarbejde, at han kendte en beboer på botilbuddet, som ikke havde været medinddraget i udarbejdelsen af sin egen handleplan, og at han end ikke kendte til at den var lavet. Dog var eksemplet ikke beboerens eget, og adspurgt, blev han selv inddraget, og havde et fint samarbejde med sin kontaktperson. Denne beboer fortalte yderligere, at han tidligere havde haft et beboerjob, som opvasker i et af de øvrige botilbuds køkkener. Et job som han ikke havde længere, da han ikke kunne møde op, på præcis de dage som var aftalt.

Medarbejderne omtalte beboernes komplekse problemer, som omhandlede somatiske helbredsproblemer, som diabetes, overvægt, hjerte/karsygdomme, misbrug og komplicerede og omfattende medicinordinationer. Derudover nævnte de, de psykiske symptomer, som er årsagen til at beboerne bor på botilbuddene. Her nævnte de vrangforestillinger, paranoide forestillinger, stemmehøring, læderede sociale kompetencer, manglende initiativ og angst og isolation. I forhold til disse psykiske problemer, nævnte medarbejderne, at de oplevede at disse symptomer, ofte stod i vejen for aktiviteter, og det at få en hverdag til at fungere. Yderligere fik disse symptomer indflydelse på beboernes muligheder, for at indgå i dialog omkring arbejdet med de pædagogiske/sundhedsplaner, og ligeledes for beboernes muligheder for at indgå i de af centeret, udbudte beboerjobs. En af medarbejderne nævnte også, at "Det er jo svært at tilbyde aktiviteter, når mulighederne på botilbuddet begrænses". Hun uddybede dette yderligere ved at fortælle, at beboerne af den grund, måtte benytte aktivitets- og samværstilbud ude i byen. Medarbejderne nævnte ligeledes en travl hverdag, med mange meget forskellige opgaver, samt dokumentation heraf, som også influerede på mulighederne for arbejdet.

Under samtalerne spurgte vi både beboere og medarbejdere, om forslag til forskellige handlemuligheder, i forhold til den ramme vi talte indenfor. Her nævntes mange forslag. Eksempelvis nævnte de en-til-en arbejde, ansvar for eget liv, at komme ud blandt andre

mennesker, individuel træning samt mestring af egen situation, og justering af medicin og krav og mål til beboerne.

Ud fra disse samtaler samt den teoretiske definition, kom vi efterfølgende frem til at definere eksempler på de specifikt kontekstuelle og formelle betingelser, som de udspiller sig i en konkret sammenhæng på botilbuddene i centeret. I forhold til kærlighedssfæren, nåede vi frem til, at den omhandlede beboernes muligheder for at danne venskaber, med udgangspunkt i aktiviteter på botilbuddet. I forhold til den retlige sfære, nåede vi frem til, at den omhandlede beboernes muligheder, for at blive inddraget i egen sag. Slutteligt, nåede vi frem til, at den solidariske sfære, omhandlede beboernes muligheder for værdsættelse, af deres bidrag til et konkret arbejdsfællesskab.

Vi besluttede derfor at udfærdige tre vignetter. En, til hver af de tre nævnte sfærer. I dette arbejde, var det væsentligt, at vignetterne blev så realistiske, relevante og praksisnære som muligt (Ejrnæs & Monrad 2012:56). Dette ville netop give både medarbejdere og beboere mulighed for, at kunne give udtryk for deres specifikke holdninger, når de kunne relatere sig til de beskrevne dilemmaer, da genkendeligheden ville være høj. Ligeledes ville vi kunne undersøge specifikke holdninger, hvilket er væsentligt, for efterfølgende at kunne undersøge og analysere handletendenser (Olsen 2008:48).

Vores overvejelser i forhold til dette, var at inddrage konkrete genkendelige aktiviteter, som tegning og maling, inddrage begreber som pædagogisk/sundhedsplan og fokusområder, og et eksempel på et genkendeligt beboerjob. Derudover beskrev vi vignetpersonerne med relevant alder, diagnose og symptomer.

Konstruktion af spørgsmål

Vores spørgeskema er konstrueret på baggrund af flere overvejelser, og dernæst valg og fravalg. Dette er gjort i en proces, hvor vignetter og spørgsmål, er udarbejdet sideløbende, da en stærk forbindelse mellem disse, er nødvendig (Ejrnæs & Monrad 2012:32).

Konstruktionen af spørgeskemaet, vil vi gøre rede for i det følgende.

Alle spørgsmålene i spørgeskemaet, er formuleret som lukkede svarkategorier, hvor vi har stillet alle respondenter over for muligheden at svare enten ja, nej, eller ikke-tænkt-over. Dette vil gøre det let og hurtigt, at opgøre uenigheder og forskelle i besvarelserne (Ejrnæs & Monrad 2012:255). Dog er der en undtagelse i forhold til anvendelsen af ja og nej spørgsmål, da de sidste to spørgsmål, der stilles til hver af de tre vignetter, er spørgsmål, hvor respondenterne på en skala fra 1 til 10, skal angive hvor vigtigt de vurderer, det generelle tema i den enkelte vignet. Lukkede svarkategorier er som udgangspunkt, ikke så sensitive i forhold til respondenternes mening og betydning. De har mere karakter af at være foruddefinerede kategorier, som meningsfuldt, kan sammenlignes (Foddy 1996:13-14). Da vi, jævnfør vores problemformulering, er interesseret i at opgøre og sammenligne holdninger, er de lukkede svarkategorier valgt. Det faktum taget i betragtning, at mere end halvdelen af vores respondenter er sindslidende, med svære følgesymptomer af denne sindslidelse, har vi fravalgt at give respondenterne muligheder for, at besvare med fritekstfelter, lige så vel, som åbne spørgsmål ikke er anvendt, hvilket ellers er muligt i kvantitative spørgeskemaer (Krosnick & Presser 2010:266). Vi valgte yderligere at tilbyde en "Ikke tænkt over" kategori, da ikke-tænkt-over svar, er at foretrække, frem for forkerte svar (Olsen 2006:64).

Med vores undersøgelse vil vi opgøre medarbejdere og beboeres holdninger, sammenligne holdningerne, og se på eventuelle forskelle og ligheder, holdningerne imellem. Dette vil vi gøre i forhold til Honneths tre sfærer for anerkendelse.

På baggrund af dette, har vi valgt at stille enslydende spørgsmål, til både beboere og medarbejdere.

Med udgangspunkt i specialets normativitet, har vi i hver vignet valgt at stille konkrete spørgsmål, som særligt er formuleret omkring Honneths anerkendelsesteori. Det er spørgsmålene der omhandler om de tre sfærer, hvor et handler om understøttelse af nære relationer, et andet om inddragelse i egen borgersag, og et tredje omhandler fleksibilitet i forhold til Mariannes beboerjob, så hun kan fortsætte sit bidrag til fællesskabet.

Spørgsmålene vi stiller, stiller vi som to typer af spørgsmål. De første 7-9 spørgsmål, handler om hvorledes medarbejderne bør handle. Disse spørgsmål er specifikke holdningsspørgsmål, som belyser medarbejderes handletendenser. Det er spørgsmål som eksempelvis *"Bør der skabes rammer i fælleslokalerne på botilbuddet, hvor Linette kan tegne og male med andre beboere"?*

Spørgsmålene skal belyse de holdningsmæssige forskelle, der kan være i forhold til betingelserne for anerkendelse på botilbuddene. De faglige metoder og tilgange, som anvendes på botilbuddene, er en del af disse betingelser, og er dermed indeholdt i spørgsmålene. Det er metoder og tilgange, som vi er blevet oplyst om, under de indledende samtaler med både beboere og medarbejdere. Spørgsmålene til alle tre vignetter afspejler således disse betingelser. Det ses konkret ved at de indeholder medicinske løsninger, motiverende arbejde og målorienteret arbejde.

De næste 2-5 spørgsmål handler om, i hvilken grad medarbejdere og beboere vurderer ansvar og initiativ. Det er spørgsmål som eksempelvis *"Skal Linette selv tage ansvar for at skabe disse rammer"?* eller *"Skal personalet tage ansvar for at skabe disse rammer"?*

Disse spørgsmål skal belyse de holdningsmæssige forskelle, der kan være i forhold til hvem der har ansvaret for, og skal tage initiativ til, at skabe betingelser for anerkendelse på botilbuddene. Ligeledes belyser spørgsmålene holdningerne til, hvor langt medarbejderne bør gå, i forhold til at støtte op om at skabe disse betingelser. Dette siger noget om holdningerne til, om hvorvidt det er et individuelt ansvar, eller et ansvar som påhviler velfærdssamfundet. Spørgsmålene afsluttes med bud på forklaringer, som omhandler eksterne og organisatoriske krav. Det er forklaringer, som medarbejderne inddrog, under konstruktionen af vignetterne, og de omhandler frister, sygemeldinger, og alkoholpolitik. De sidste to spørgsmål i hver af vignetterne, er generelle holdningsspørgsmål, hvor respondenterne vurderer hvor vigtige de opstillede betingelser er på en skala fra 1-10, for vignetpersonen og vignetpersonens muligheder for at få et godt liv. Det er spørgsmål som eksempelvis *"Hvor vigtigt vurderer du, at det er at Linette støttes i, at etablere en fællesaktivitet, hvor hun kan være sammen med andre beboere på tilbuddet"?* De to spørgsmål siger noget om, hvorledes respondenterne vurderer vigtigheden af

anerkendelsesbetingelserne, uafhængigt af specifikke faglige løsninger. Disse vurderinger har dermed mere karakter, af at være generelle vurderinger, og belyser hvor langt respondenterne mener at medarbejderne bør gå, i deres bestræbelser på at skabe anerkendelsesbetingelser.

Til trods for anbefalinger om ikke at anvende numeriske skalaer, da respondenternes opgave bliver mere vanskelig når de præsenteres for numeriske, i stedet for verbale rubriceringer (Krosnick & Presser 2010:271), har vi netop valgt at anvende numeriske skalaer, i de sidste to spørgsmål til hver vignette.

Det skyldes, at beboerne på tilbuddene i centeret, alle anvender 10 pointsskalaer når de skal have udleveret PN medicin. PN medicin, er medicin der gives efter behov, ved eksempelvis akut opståede angstanfald, voldsom stemmehøring, eller tankemylder. Skalaen der anvendes i centeret, er inddelt fra 1-10, den hedder en VAS skala, og beboerne scorer på skalaen, hvor god eller dårlig deres psykiske tilstand umiddelbart er, for at give medarbejderne en rettesnor for, hvornår der skal anvendes PN. Yderligere scores der efter uddelingen af PN, og skalaen indeholder ankerord, som henviser til effekten af den udleverede PN (Centerets interne instruks, 2015-2017).

Vi har derfor vurderet at en anvendelse af denne skala, vil være hensigtsmæssig, da beboerne er vant til at benytte denne skala. Vi havde en udprintet skala med, således at den kunne understøtte forståelsen visuelt (Krosnick & Presser 2010:274).

De ovenfor beskrevne spørgsmål, er undersøgelsens afhængige variabler (Ejrnæs & Monrad 2012:129-130). Vi antager at visse forhold omkring respondenterne, vil have betydning for hvorledes de svarer. Det er undersøgelsens uafhængige variabler (Ejrnæs & Monrad 2012:132). Det er oplysninger omkring hvorvidt respondenterne er beboer eller medarbejder, og køn, alder, fagprofession eller hvor længe respondenterne henholdsvis har boet på botilbud, eller arbejdet i psykiatrien. Disse baggrundsvARIABLE er valgt, da de giver os mulighed for at undersøge om respondenterne har forskellige holdninger, afhængigt af de ovennævnte faktorer, som alder, køn og hvorvidt du er beboer eller medarbejder. Social differentiering kan netop belyses med sådanne faktorer (Ejrnæs & Monrad 2010:168-169). Vores undersøgelse handler dog, overordnet, ikke om at forklare hvorfor nogle grupper har

en bestemt holdning, med derimod om at undersøge holdningsmæssige forskelle mellem beboere og personale, der kan have betydning for beboernes anerkendelsesbetingelser. Dermed skal disse faktorer ikke forstås som væsentlige for vores undersøgelse.

Interessen for, hvor længe respondenterne havde enten boet, eller arbejdet i psykiatrien, lagde vi ind i skemaet, som det første spørgsmål. Det var vores hensigt, at det kunne etablere en tidlig kontakt mellem os og respondenterne, hvilket er at foretrække (Krosnick & Presser 2010:264). Konkret skulle det foregå ved, at vi ville være opmærksomme på at dette spørgsmål, kunne danne en tidlig kontakt, ved at vi kunne interessere os for respondenternes baggrund i psykiatrien, og også ville spørge interesseret ind til øvrige botilbud som respondenterne havde boet på, og hvor de havde boet tidligere. Samtidig inddrog vi vores viden om sindslidende mennesker, og deres symptombillede, ved at være opmærksomme på denne tidlige kontakt. Den er grundet angst og paranoide træk, en forudsætning for besvarelsen af spørgeskemaet.

Morten Ejrnæs har tidligere vist, at faggruppers uddannelse ikke medfører at der er enighed om centrale spørgsmål i en vignet (Ejrnæs 2006:201). Trods dette, spørger vi netop til hvorvidt respondenterne er social- eller sundhedsfagligt uddannet. Det gør vi, da vi mener at der i psykiatrien, gør sig særlige forhold gældende, hvor to overordnede perspektiver for området er særligt væsentlige. Det ene perspektiv er medicinsk; det andet er socialt. Netop disse perspektiver vægtes ikke ligeligt, afhængig af uddannelsesretning, hvorfor vi antager at det kan have betydning for besvarelsen af spørgsmålene.

Pilotundersøgelse

Litteraturen anbefaler bredt, at der laves en pilotundersøgelse af spørgeskemaet (Krosnick & Presser 2010:264, 294).

I den pilottest vi udførte deltog tre beboere og to medarbejdere, fra to forskellige botilbud. Vi valgte at afvikle disse tests individuelt, hvor vi begge var tilstede (Olsen 2005:145). En af os tog notater i forhold til kommentarer, og en anden stillede sig til rådighed for spørgsmål. Vi interesserede os for reaktioner på spørgsmålene, og hvorvidt vignetterne var

genkendelige og forståelige. I det følgende vil vi beskrive dels de kommentarer vi fik under disse tests, dels de rettelser som kommentarerne gav os anledning til at lave.

Både beboere og medarbejdere, fortalte at de tre vignetter var genkendelige, hvilket de også fortalte at dilemmaerne var.

En medarbejder, mente at nogle af sætningerne var alt for lange. Dem afkortede vi efterfølgende. Endvidere mente begge medarbejdere, at det var relevante handleforslag, der var opstillet i spørgeskemaerne. I vignetterne brugte vi til at starte med, specifikke tilbudsnavne, på det botilbud, der hører under centeret. En tilbagemelding omkring dette var, at det satte tankerne i gang, omkring forhold på præcis dette tilbud, som medarbejderen ikke kendte ret godt, hvorfor vi valgte at undlade specifikke botilbudsnavne, og blot omtale tilbuddene som hørende under centeret. I en af vignetterne, mente en medarbejder, at der var alt for mange problematikker, i de sidste to linjer af vignetten. Vi valgte derfor at udelade en problematik.

Alle tre beboere meddelte at de generelt, enten ikke var gode til at læse, havde glemt briller, eller havde svært ved at koncentrere sig. Vi valgte derfor, både under pilottesten, og ligeledes under selve undersøgelsen, at tilbyde at læse spørgeskemaer og vignetter op for alle beboere. Vores valg af oplæsning for alle beboere, vil vi argumentere yderligere for, i efterfølgende afsnit.

To beboere fortalte at de ikke vidste hvad en pædagogisk/sundhedsplan var. Da vi brugte ordet handleplan, forstod de med det samme hvad vi mente. Det gav os anledning til at ændre den pædagogiske/sundhedsplan, til handleplan, i alle beboeres spørgeskemaer. Det gjorde vi, da det er væsentligt at anvende velkendte ord og begreber (Krosnick & Presser 2010:264). I forhold til medarbejderne valgte vi at anvende pædagogisk/sundhedsplan. En beboer fortalte at navnet Henrik, mindede hende om en anden beboer, som just var afgået ved døden på botilbuddet. Det gjorde hende kortvarigt trist, og medførte at vi ændrede navnet til Hans i alle spørgeskemaer.

Alle tre beboere besvarede spørgsmålet om, hvor længe de havde boet på botilbud, med et svar på hvor længe de havde boet på det pågældende botilbud. Det medførte at vi ændrede spørgsmålet om *"Hvor længe har du boet på botilbud"*? til *"Hvor længe har du i alt, boet på botilbud"*?

En beboer associerede voldsomt, da hun hørte ordet anerkendelse. Voldsomme associationer er et grundsymptom på skizofreni, hvor den sindslidendes tanker følger nogle associationskæder, som kan medføre voldsomme tankespring. Dette kan for en udenforstående, være vanskeligt at forstå (Cullberg 1999:263). Det bestyrkede os i, at det var et godt valg, at vi læste spørgsmål op for beboerne, og ligeledes kunne hjælpe og støtte dem i, forståelsen af anerkendelse.

For to af beboerne var det tydeligt for os, at manglende koncentration, gjorde det vanskeligt for dem at besvare de sidste spørgsmål. Med et tilbud om en lille pause, hjalp det dem rigtigt fint, og de vendte motiverede og parate, tilbage. Det er en intervieweradfærd, som kan motivere respondenter yderligere (Krosnick & Presser 2010:266).

Overvejelser i forhold til beboergruppen

Beboerne, som indgår som den ene halvdel af vores respondenter i undersøgelsen, er mennesker med forandret virkelighedsopfattelse, hvor størstedelen af gruppen er diagnosticeret med skizofreni, og paranoide træk. Det har en stor betydning for disse mennesker, som udfordres af en række symptomer på baggrund af deres sygdom. Det være sig associationsforstyrrelser, ambivalens, autisme og affektive forstyrrelser (Cullberg 1999:263-264).

Disse symptomer behøver ikke alle at være tilstede, men de kan forstærke hinanden. Det betyder også, at tilfældige forhold under vores undersøgelse, kan have indflydelse på respondenternes associationer, som viser sig ved spring i tankegangen, og en tvivlrådighed som kan virke lammende (Cullberg 1999:263). Hvorledes vi håndterer tilfældige forhold i vores undersøgelse, beskriver vi nedenfor, under afsnittet om indsamling af empiri. Den før nævnte tvivlrådighed kan vise sig ved, at de har svært ved at tage stilling, til selv ganske få,

opstillede valgmuligheder. Vi har derfor valgt, at udarbejde spørgeskemaer, med få valgmuligheder som tidligere beskrevet, samt anvendelse af lukkede svarkategorier. Det er ligeledes overvejelser over målgruppen, som har været en del af argumentationen, for ikke at benytte fritekstfelter, og flere, og graduerede svarmuligheder. Som nævnt ovenfor, har vi valgt at udarbejde korte, konkrete og meget praksisnære vignetter, hvor der er en høj grad af genkendelighed i forhold til konteksten. Genkendeligheden er indarbejdet i vignetterne, ved at nævne aktiviteter, og måder at arbejde på, lige så vel som sandsynlig alder og symptomer for vignetpersonerne, øger denne. Dette er gjort netop for at tage hensyn til respondenterne, således at der er en større sandsynlighed for, at de vil kunne fastholdes under besvarelsen af spørgeskemaet. Det er derfor vores vurdering, at vignetmetoden er særligt velegnet til den gruppe af mennesker, som vi inddrager i vores undersøgelse.

Udover ovennævnte, har vi gennemgået medicinprofilerne, for de 97 beboere, som bor på de tre botilbud, som vi undersøger. Dette er ligeledes gjort med det formål, at udføre vores undersøgelse så smidigt, og hensigtsmæssigt som muligt, for de deltagende beboere. Medicinens bivirkninger har nemlig stor betydning for beboernes evne til at koncentrere sig og opleve træthed.

Ud fra medicinprofilerne, fandt vi at 86% af beboerne var i behandling med tre af følgende præparater, som er psykofarmaka. Det var enten Clozapine, Olanzapin eller Citalopram, som alle har bivirkninger som blandt andet viser sig ved træthed, sløret syn, sedation og døsigthed, vægtøgning, motorisk uro, inkontinens og manglende kontrol af muskler i mund og svælg, hvilket medfører at man kommer til at savle. Dette er bivirkninger som vel at mærke er meget almindelige (Promedicin). Af gavnlige effekter kan nævnes reduktion af negative symptomer, samt i mindre grad også af de kognitive forstyrrelser (Promedicin). Endvidere er flere af beboerne også i behandling for moderate til svære depressioner, hvor almindelige bivirkninger som koncentrationsbesvær, hukommelsesbesvær og konfusion kan forekomme (Promedicin)

Hvis man udarbejder meget lange vignetter, kan det medføre en ringere koncentration hos respondenterne. Vignetterne vil derfor ikke blive læst grundigt, og spørgsmålene vil derfor blive besvaret mangelfuldt. Det kan medføre tilfældige fejl. Vertikale vignetter, som vi anvender i vores undersøgelse, kan dog virke engagerende på de respondenter der indgår i undersøgelsen, hvorfor vertikale vignetter kan være en medvirkende årsag til, at modvirke tendensen til at blive træt og mindre koncentreret under besvarelsen (Ejrnæs & Monrad 2012:149-150). De vignetter vi har udarbejdet, er netop meget korte vignetter, af kun 5-7 linjers længde.

Udover ovennævnte symptomer, er de fleste af beboerne i vores undersøgelse, udfordret af et hævet angstniveau, samt stærke paranoide træk. Dette kan vise sig ved, at angsten tager magten over den enkelte – et angstanfald er en utrolig pinefuld tilstand – og de paranoide mønstre medfører en stærk mistro over for andre mennesker (Cullberg 1999:267). Vi har derfor prioriteret forberedelsesfasen for vores undersøgelse, som værende meget væsentlig og afgørende for en høj svarprocent.

Ved gennemgang af ovennævnte symptomer, kan disse opleves som en barriere i forhold til, at foretage en kvantitativ undersøgelse, som indbefatter læsning og forståelse af vignetter. Det er derfor væsentligt for os, at slå fast, at mennesker med sindslidelser, er mennesker som alle andre. Bag den psykotiske facade, udspiller sig et normalt psykisk liv (Cullberg 1999:278), og det er mennesker som har uddannelser, er gift, har børn og børnebørn, og som tidligere – for manges vedkommende – har været ude på arbejdsmarkedet, før de blev sindslidende.

Vi anser vignetmetoden, og de korte vignetter, som værende særligt anvendelige i forhold til målgruppen, netop fordi vignetterne kan være en medvirkende årsag til, at fastholde beboernes koncentration. Derudover kan vignetterne fokusere deres besvarelser, modsat eksempelvis livsverdensinterviews, hvor der vil være alt for rig mulighed for associationer, og manglende rammesætning af dialogen, da livsverdensinterviewet, for et sindslidende menneske, kan opleves som værende for lidt konkret.

Indsamling af empiri

Som nævnt, var forberedelsesfasen væsentlig for en høj svarprocent. Fire uger før vores undersøgelse sendte vi derfor orienteringsbreve ud, til både beboere og medarbejdere. Her præsenterede vi os selv, og orienterede om formålet med vores undersøgelse. Derudover betonedes vi, at en eventuel deltagelse i undersøgelsen, ville være frivillig, og anonym. Ligeledes stillede vi os selv til rådighed, i forhold til en afrapportering af vores resultater, i løbet af efteråret 2016 (Ethiske principper, AAU). En afrapportering som både beboere og medarbejdere bliver inviteret til. Brevene blev omdelt i alle beboeres postkasser, og ligeledes hængt op på informationstavler på de respektive botilbud. Medarbejderne modtog dem på deres mails.

Dernæst valgte vi at arrangere vores indsamling af empiri, således at vi på alle tre botilbud, først besøgte medarbejderne. På den måde, kunne vi komme før mødet, og ligeledes blive efter mødet, for at drikke en kop kaffe i fælleslokalerne. Det gav beboerne en mulighed, for at se os an, inden vi skulle besøge dem, og dermed øge deres tryghed ved os. Af hensyn til beboernes komplekse sygdom og de deraf følgende symptomer, valgte vi yderligere, at afsætte tre dage til indsamling af empiri, på hvert af de tre botilbud. I alt indsamlede vi derfor empiri hos beboerne i ni dage. På den måde, ville der være større sandsynlighed for at beboere, som en dag havde det dårligt, ville kunne deltage, en af de øvrige dage hvor vi kom på botilbuddet. Samtidig fravalgte vi, af ovennævnte begrundelser, at give beboerne en samlet introduktion til vores undersøgelse. Den gav vi i stedet beboerne hver især.

Inden indsamlingen af vores empiri, havde vi overvejelser over hvorvidt vi skulle inddrage kontaktpersonerne i vores undersøgelse. Det fravalgte vi dog, grundet en for stor risiko, for socialt acceptable og høflige svar (Olsen 2006:64, Krosnick & Presser 2010:275). Konkret er der i samarbejdet og relationen, beboer og medarbejder imellem, magtforhold som kan gøre sig gældende. Som sindslidende beboer, kan man stå i et afhængighedsforhold til sin kontaktperson, som ofte har en rolle, som den der ikke alene har adgang til ressourcer på botilbuddet, men som ligeledes kan sanktionere stedets regler og rammer. Yderligere fungerer en kontaktperson ofte, som bindeled til "den virkelige verden", hvilket gøres ved

støtte til indkøb, at gøre bankforretninger, eller ved familiebesøg. Slutteligt har medarbejderen ligeledes en mulighed for, at definere den sindslidende beboer, når der dagligt dokumenteres. Beboeren kan derfor tænkes, at afgive bestemte svar, som vil ses på af en kontaktperson, som mere acceptable end andre svar (Secher & Sørensen 2015:27).

Den første dag på botilbuddene, delte vi spørgeskemaer ud fra fælleslokalerne, hvor vi instruerede og stillede os til rådighed for oplæsning samt besvarelse af spørgsmål vedrørende udfyldelsen af skemaet. Dette kan være tillidsskabende, og rette misforståelser (Olsen 2006:23). De følgende dage på botilbuddene, bankede vi på beboernes døre. Her blev vi mødt med udsagn som "Nåhh, er det jer" og "Kom endelig indenfor". Andre beboere åbnede slet ikke døren når vi bankede på, og atter andre ønskede ikke at deltage.

Vi er klar over, at vores involvering, og det at vi stillede os til rådighed, med både oplæsning og hjælp og støtte når det blev svært, har videnskabsteoretiske implikationer.

Fremgangsmåden kan nemlig kritiseres af traditionelle surveyforskere, som antager at alle spørgsmål, forstås på samme måde, af alle respondenter (Foddy 1993:12), hvorfor forskeren skal være varsom med at involvere sig for meget i processen, da svarene vil være mere valide, hvis respondenterne ikke har fået at vide hvad forskeren undersøger (Foddy 1993:13). Kvalitative forskere, og herunder forskere med et interaktionistisk perspektiv, mener dog at de kvantitative forskere, har behov for en tilpasning. De hævder nemlig, at det vil øge mulighederne for standardisering af svarene, hvis respondenterne ikke skal gætte på forskerens formål med spørgsmål og undersøgelse (Foddy 1993:21). Vi har tilstræbt at vægte begge perspektiver.

Det viser sig konkret i vores undersøgelse ved, at vi eksempelvis vægter et interaktionistisk perspektiv, når vi ekspliciterer formålet med vores undersøgelse i de breve vi rundsender, inden undersøgelsen, og samtidig, stiller os til rådighed under besvarelsen af spørgeskemaet. Vi stiller os til rådighed under selve besvarelsen, da vores stimuli i denne forståelse, ikke blot går forud for besvarelsen og dermed bestemmer respondentens svar (Bo 2005:24), men at respondentens svar, ligeledes bestemmes af et samspil mellem respondent og omgivelser (Bo 2005:24). Samtidig betoner vi under besvarelsenerne af

spørgeskemaet, at respondenterne skal give sig god tid (Foddy 1993:35). Det lægger op til en positivistisk tilgang, hvor den viden der efterspørges, kan hentes fra respondenternes hukommelse – og kun deres hukommelse - hvis blot de søger længe nok. Når positivismen ser det enkelte menneskes bevidsthed, som en "black box", der kun er tilgængelig for den pågældende (Bo 2005:8), kan vores opfordring, til at tage sig god tid, ses i forlængelse af denne forståelse.

For medarbejdernes vedkommende, indsamlede vi empirien på personalemøder. Vi deltog derfor på et personalemøde, på hvert af de tre botilbud. Vi havde fået lister over personalegrupperne, og kunne derfor konstatere, at der på hvert af møderne, var få fraværende. Dem valgte vi at kontakte, de efterfølgende tre dage, hvor vi opholdt os på botilbuddene, for at indsamle empiri hos beboerne.

På personalemøderne, var vi sat på dagsordenen, som første punkt. Her oplevede vi stor imødekommenhed, og der var afsat tid til at alle kunne nå at blive færdige med deres besvarelser. Vi indledte mødet med en præsentation af os selv, og dernæst introducerede vi til rammen for vores undersøgelse, samt specifikt, til spørgeskemaerne. De fleste medarbejdere brugte cirka 20 minutter på at bevare skemaerne.

De fraværende medarbejdere, som vi efterfølgende kontaktede, fik den samme introduktion, og blev stillet et lokale til rådighed, til besvarelsen af skemaet. De fik, lige så vel som de øvrige medarbejdere at vide, at vi selvfølgelig kunne kontaktes ved eventuelle spørgsmål.

Ved indhentningen af de kvalitative interviews, medbragte vi vignetterne, som udgangspunkt for selve interviewene. I forhold til vignetterne, var vi interesserede i de forskelle som viste sig i de kvantitative spørgeskemaer, hvorfor det var de forskelle vi spurgte til, med henblik på at få dem uddybet.

Respondenterne udvalgte vi således at de tre botilbud, blev repræsenteret med en medarbejder og en beboer hver. Ud fra de lister vi havde lavet over lejlighederne, hvor vi

havde opgjort hvem der havde deltaget i den kvantitative del af undersøgelsen, valgte vi tilfældigt en beboer fra hvert tilbud. Medarbejderne valgte vi ligeledes tilfældigt.

Vi tilstræbte at lave interviews af højst en halv times varighed, da vi udelukkende var interesserede i de centrale fund vi var nået frem til.

Etiske overvejelser

Vores speciale undersøger holdninger hos medarbejdere og beboere på tre botilbud i Københavns Kommune. Beboerne er udsatte både fysisk, psykisk og socialt. Dermed er de sårbare. Vi har derfor gjort os nogle generelle etiske overvejelser for både medarbejdere og beboere, og derudover har vi gjort os specifikke etiske overvejelser i forhold til beboerne.

Generelt har vi informeret både beboere og medarbejdere på de tre botilbud, om formålet med vores speciale, lige så vel, som at tidspunkter og datoer for vores besøg på både personalemøder og botilbud, er informeret til botilbuddene skriftligt. Denne information indeholdt også en understregning af at eventuel deltagelse, ville være frivillig. Ligeledes sikredes alle deltagere anonymitet. Dette har betydet, at alle informanter har haft mulighed for at læse om vores speciale, og derudover, overveje hvorvidt de ønskede at deltage (Etiske principper, AAU).

Under indhentningen af vores empiri, er alle deltagere blevet orienteret om, at der vil blive lagt en kopi på hvert botilbud, hvis de skulle få lyst til at læse det, samtidig med at de er oplyst om, at det vil blive offentligt tilgængeligt. Derudover er alle deltagere – både medarbejdere og beboere – inviteret til fælles afrapportering i løbet af efteråret 2016. Der vil blive sendt skriftlig invitation til disse afrapporteringer.

Botilbuddene, centeret de er organiseret under, samt alle informanter, er anonymiseret i vores speciale.

Hvad angår de forhold, som er kommet til vores kendskab under indhentningen af vores empiri, har vi ikke diskuteret indholdet af dette, med andre end vores vejleder. Alle

informanter er i øvrigt oplyst om, at de til enhver tid, har haft muligheden for at trække sig fra besvarelser, af både kvantitative spørgeskemaer, og kvalitative interviews. En kvindelig beboer valgte at gøre dette. Da vi er kommet i mange beboeres private hjem, har vi hele tiden været opmærksomme på, at udvise dem respekt og empati. Dels ved at være observerende i forhold til hvordan de havde det med vores besøg, dels ved almindelig god opførsel, så som at spørge om vi skulle tage skoene af inden vi gik ind, og ligeledes spørge om vi måtte sidde ned, før vi satte os.

Den etiske udfordring der særligt består under indhentning af empiri, kan beskrives ved, at forskeren anvender relationen som et middel, til at opnå sit mål. Nemlig data. I hverdagslivet fungerer dette omvendt. Her anvendes relationen som et mål, og data, som et middel til at opnå dette mål. Data er her indsigt og kundskab (Fossåskaret 1997:182-183). Denne etiske udfordring, er et dilemma, som formentlig ikke kan løses. Dog var vi opmærksomme på dette, ved at understrege formålet med vores undersøgelse – som er faglig udvikling – og derudover, igen og igen, betone at deltagelse var frivillig. Det var vores opfattelse, at jo mere vi betonedes frivilligheden, jo mere ønskede informanterne at deltage.

Kapitel 6: Kritik af undersøgelsens metodiske tilgang

De elementer som udgør en undersøgelses population, har nogle på forhånd definerede egenskaber til fælles. Populationen i vores speciale, er beboerne og medarbejderne på de 3 københavnske botilbud.

Populationen er dermed ikke af en størrelse, hvor det vil være relevant at udtrække en stikprøve, hvorfor vi har valgt at lade alle enheder indgå i undersøgelsen. Ved at gribe det an på denne måde, kan vi undgå overvejelser omkring stikprøvedesigns, og generaliserbarhed til en større population. Vores undersøgelse er derfor en totalundersøgelse, og troværdigheden af den empiri vi indhenter, afhænger overvejende af, hvorvidt vi er lykkedes med at måle variablerne pålideligt (Hansen & Andersen 2009:78). Det kan være en trussel for vores undersøgelse, hvis bortfaldet bliver stort, hvilket er en reel risiko, ovennævnte symptomer og svære sindslidelser taget i betragtning i forhold til beboergruppen.

Der kan forekomme to former for bortfald, dels et partielt bortfald, dels et objektbortfald. Ved manglende oplysninger om variabelværdier, taler man om partielt bortfald (Hansen & Andersen 2009:90), hvorimod objektbortfaldet henviser til de mennesker, som af en eller anden årsag, ikke ønsker at deltage i vores undersøgelse. For medarbejdernes vedkommende har vi et objektbortfald på 13%, og for beboernes vedkommende er det på 45%.

Det partielle bortfald, vil for vores undersøgelses vedkommende, kunne forekomme når beboere og medarbejdere ikke besvarer alle spørgsmål i spørgeskemaerne. Vores undersøgelse har et lille partielt bortfald, da vi har 136 manglende svar, ud af 4048 mulige svar.

Kapitel 7: Undersøgelsens kvalitet og troværdighed

Der er to væsentlige krav til målinger. Det ene er reliabilitet, eller pålidelighed, og det andet er validitet, eller gyldighed.

Reliabilitet er kravet om, at de målinger som forskeren udfører, ikke er under påvirkning af tilfældige omstændigheder. Målingen skal altså være foruden tilfældigt opståede fejl (Hansen & Andersen 2009:150). Ligeledes afhænger reliabiliteten af, hvordan målingerne udføres (Hansen & Andersen 2009:150). En af de oftest forekommende årsager til manglende reliabilitet, er mangler i spørgeskemaet. Det kan medføre at respondenterne enten bliver i tvivl om, hvad meningen med spørgsmålene er, eller at de tillægger dem forskellig betydning (Hansen & Andersen 2009:150-151). Ved anvendelsen af vignetter, og deres tydeliggørelse af relevante kendetegn ved vignetpersoner og selve vignetsituationen, minimeres tilfældige forholds indflydelse, som netop kan være respondenternes associationer i forbindelse med undersøgelsen (Ejrnæs & Monrad 2012:149). Vi har ved udformningen af de vignetter vi har anvendt, forsøgt at imødekomme dette, ved at beskrive genkendelige hverdagssituationer, relevant alder for vignetpersonerne, samt relevante diagnoser og symptomer. Dette vil netop minimere respondenternes tilfældige associationer.

Som et tiltag for en yderligere sikring af reliabiliteten, har vi vurderet det vigtigt, at være involveret under hele processen med at indsamle data. Dette er beskrevet ovenfor, men indbefattede at vi var tilstede under de personalemøder, hvor spørgeskemaerne blev uddelt og besvaret, lige så vel som at vi selv, deltog i både de fælles seancer som beboerne var inviteret til, hvor de kunne besvare vores spørgeskemaer, men også selv, stemte dørklokker hos alle de beboere der ikke var mødt op til de nævnte seancer. Formålet med denne tilstedeværelse var, at stille os til rådighed ved eventuelle spørgsmål, som respondenterne måtte have i forbindelse med undersøgelsen. Under vores tilstedeværelse, lagde vi meget vægt på, at vi havde god tid, og at ingen kunne bruge for lang tid på besvarelsene.

Det andet kvalitetskrav til målinger, er validitet, eller gyldighed. Validiteten handler om, hvorvidt de målinger der udføres, måler det som har været tilstræbt at måle. Problemer med validiteten er ofte forbundet med målinger af fænomener, som ikke er direkte observerbare. Det kan blandt andet være holdninger (Hansen & Andersen 2009:153). Det fænomen som vi ønsker at undersøge, nemlig anerkendelse og betingelserne herfor, er et abstrakt fænomen, og det er derfor væsentligt at der konstrueres indikatorer så anerkendelsen kan måles indirekte (Hansen & Andersen 2009:153). Vignetterne i vores undersøgelse fungerer som indikatorer, for den anerkendelse vi måler i vores speciale. Indikatorerne er fremkommet under vores operationalisering af anerkendelsesbegrebet.

Hvad angår kravet om validitet, kan der sondres mellem ekstern og intern validitet. Den interne validitet, omhandler den validitet som vi ovenfor har beskrevet, og derudover også, hvorvidt respondenterne har svaret inden for samme kontekst (Ejrnæs & Monrad 2012:142). Den eksterne validitet derimod, omhandler hvorvidt vignetundersøgelsesresultater kan generaliseres til holdninger, der eksisterer uden for spørgeskemaudfyldelsessituationen. Det hænger sammen med, at der kan rejses berettiget tvivl om, hvorvidt respondenter som ikke har personlige erfaringer, med at møde de mennesker og situationer vi beskriver i vignetterne, afgiver svar som er i overensstemmelse med holdninger de ville have, hvis de mødte disse mennesker i hverdagslivet (Ejrnæs & Monrad 2012:146). Da vi ikke har trukket en tilfældig stikprøve, og dermed ikke har til

formål at generalisere til en større population, anser vi ikke dette, for at være et validitetsproblem i vores speciale.

Vi laver en totalundersøgelse, og har som formål, at afdække holdninger på de tre botilbud som vi undersøger. Vi begrænser os derfor til at sige noget om holdningerne på disse tre botilbud, hvor validiteten styrkes ved, at det er fagprofessionelt personale, som netop er vant til at møde de mennesker der beskrives i vignetterne (Ejrnæs & Monrad 2012:146). Hvad angår den interne validitet – specifikt, hvorvidt respondenterne har svaret inden for samme kontekst - anser vi denne for at være høj. Det hænger sammen med at den grundige beskrivelse i vignetterne, forøger sandsynligheden for, at respondenterne forstår spørgsmålene ens, og ligeledes svarer ud fra den samme kontekst (Jergerby i Ejrnæs & Monrad 2012:145).

Vignetmetoden giver ikke muligheder for at undersøge faktiske handlinger, uanset om disse handlinger er foretaget, eller om det er fremtidige handlinger. Vignetmetoden giver mulighed for at afdække handletendenser (Ejrnæs & Monrad 2012:151). Samtidig giver vignetmetoden os mulighed for, at afdække vilkårene for tilrettelæggelsen af det faglige arbejde, med beboerne på de botilbud vi undersøger.

Det er væsentligt for os at betone, at de konklusioner vi drager i relation til de anvendte vignetter, siger noget om holdningerne til betingelser som forudsætter anerkendelse, på de tre botilbud som er indgået i vores undersøgelse. Det er altså de tre botilbud som konklusionen siger noget om, og den skal derfor ikke læses som om, at den har et generaliserende formål i forhold til andre botilbud, uden for det undersøgte socialpsykiatriske center.

Kapitel 8: Analysestrategi

I følgende afsnit, vil vi beskrive hvorledes vores analysestrategi gennemføres, med det formål, at besvare specialets problemformulering. Analysen tager afsæt i specialets datagrundlag, som dels består af en kvantitativ spørgeskemaundersøgelse som er givet forrang, dels af fem kvalitative interviews, som er tiltænkt som et supplement.

Den kvantitative spørgeskemaundersøgelse, består af besvarelser fra 53 beboere og 35 medarbejdere. Den kvalitative undersøgelse består af interviews med to beboere, og tre medarbejdere.

I specialet vil vi beskrive og analysere medarbejdere og beboeres holdninger, til den faglige indsats som de har præferencer for, i forhold til anerkendelse på botilbuddene. I analysen af dette, vil vi have fokus på de forskelle der måtte være, medarbejdere og beboere imellem, samt botilbuddene imellem. Ligeledes vil vi have fokus på interne splittelser i medarbejdergruppen. Endvidere vil vi analysere, hvorvidt medarbejdernes uddannelsesbaggrund samt varigheden af beboernes ophold på et botilbud, har betydning for de indsatser der fagligt bør iværksættes, for at anerkende beboerne.

Kodning af empiri

I kodningen af den kvantitative empiri, har vi valgt at følge Hansen og Andersens anbefalinger, om at anvende en kodebog (Hansen & Andersen 2009:162). I den har vi nedskrevet koder, for alle de svarmuligheder der forefindes i spørgeskemaet. Det er gjort, med henblik på at sikre præcise og nøjagtige indtastninger i SPSS. Under selve kodningsprocessen, læser en af os svar op, mens en af os taster svarene. Dataarket fra SPSS, er vedhæftet som fil.

De kvalitative interviews er optaget på en diktafon, og dernæst er de transskriberet. Under transskriptionen er både interviewpersonernes, samt vore egne ord og pauser nedskrevet. Vi bestræber os på at transskribere så tæt på optagelserne som muligt, men gør det dog således at meningssammenhængen er den væsentligste. De transskriberede interviews er vedhæftet som fil.

Statistisk og teoretisk analysestrategi

Med udgangspunkt i vores problemformulering, ønsker vi med vores speciale, at undersøge:

- De specifikke holdninger medarbejdere og beboere har til betingelser for anerkendelse på de tre botilbud.
- De forskelle og ligheder der muligt, kan vise sig i svarfordelingerne.
- Belyse de holdninger som medarbejdere og beboere på botilbuddene har; herunder den betydning holdningerne kan have, for den faglige udvikling på botilbuddene.

Hver af vignetterne indleder vi med at angive de overordnede holdningsmønstre, med deskriptiv statistik. Med den deskriptive statistik, vises data i rå og umiddelbar form (Clement og Ingemann 2007:7). Ved at lave optællinger over ja-svar fra både medarbejdere og beboere, kan vi på den måde, vise hvordan disse svar fra spørgeskemaerne fordeler sig, netop med hjælp fra den deskriptive statistik.

Optællingerne vil vi derefter præsentere som både procentandele, samt antal ja-svar. I analysen benævner vi opgørelsen over medarbejdere og beboeres svar, den procentvise andel af ja-svar, samt den beregning af forskellene i procent som vi præsenterer, for svarfordelingen.

Med disse svarfordelinger og opgørelser, vil vi kunne danne os et overblik over de specifikke holdninger som beboerne og medarbejderne på botilbuddene har.

Efterfølgende vil vi være i stand til, at kunne se forskelle og ligheder, som muligt vil kunne være, i svarfordelingerne mellem beboere og medarbejdere. Konkret vil vi gøre det, ved i procentpoint, at beregne den forskel der er mellem beboere og medarbejdere i svarfordelingen. Beregningen foretager vi ved, at lave en beregning for hvert af spørgsmålene i spørgeskemaet ved, at trække den ene af gruppens procentvise andel af ja-svar, fra den anden gruppes procentvise andel af ja-svar, hvorved forskellen grupperne imellem, vil fremgå af resultatet, som en forskel i procentpoint. Vores fokus vil hovedsageligt være på de forskelle, der andrager 20% og derover. Det begrundes vi med, at forskellen skal have en vis størrelse, for at man kan tale om, at den kan have praktisk betydning.

Forskellene mellem beboere og medarbejdere, har vi ligeledes Z-testet. Disse tests viser, hvorvidt forskellene, er statistisk signifikante. Det fortæller os, at når $p = ,05$, vil de resultater vi er nået frem til, i 95 ud af 100 tilfælde, ikke kan være opstået på grund af tilfældigheder (Agresti & Finlay 2014:189-190).

Her er det på sin plads, med en skelnen mellem statistisk og praktisk signifikans. En lav p-værdi kan frembringe stærk evidens mod nulhypotesen, hvilket dog ikke betyder at det er et væsentligt fund, i en praktisk signifikant sammenhæng med socialt arbejde (Agresti&Finlay 2014:163).

Derfor er denne sondring mellem praktisk og statistisk signifikans, væsentlig at opretholde. Det er den af flere årsager.

Den statistiske signifikans, handler om hvorvidt et resultat skyldes tilfældighed eller variation i stikprøven, og den praktiske signifikans, om hvorvidt resultatet er brugbart i den virkelige verden (Kirk 1996:746). Proceduren omkring den statistiske signifikans, fortæller ikke det, som forskeren ønsker at få at vide (Kirk 1996:747).

De to forskellige former for signifikans supplerer dog hinanden på en fin måde, hvis forskeren samtidig er opmærksom på, at betoningen af data, og hvorvidt disse data støtter hypotesen (Kirk 1996:748), ikke fortaber sig i tekniske løsninger.

Af den grund, er det derfor vigtigt at forskeren husker, at træffe egne valg, som hun baserer på baggrund af en teoretisk informeret dømmekraft, som ingen andre end forskeren er i en bedre position til at træffe (Kirk 1996:755). Nogle af de valg vi nedenfor træffer i vores analyse, er derfor udslag af de vurderinger vi har gjort, af den praktiske betydning for den faglige udvikling og tilrettelæggelsen af arbejdet, på botilbuddene.

Ved at se på størrelsen af de interne forskelle og ligheder, i medarbejdergrupperne, vil vi se på ja-procentens størrelse. I vores speciale benævner vi en procent mellem 40 og 60, som en intern splittelse. Vi definerer derfor den største splittelse, der internt kan være i en gruppe, som værende 50% ja-svar.

For at kunne pege på de spørgsmål, hvor vi af besvarelsene kan se, at en, eller begge grupper, i høj grad deler den samme holdning, har vi valgt at besvarelses hvor 85% eller flere, og besvarelses hvor 15% eller færre, svarer ja, i høj grad deler den samme holdning.

Den deskriptive statistik anvender vi ligeledes til at præsentere svarfordelinger, på tværs af de tre vignetter. Det vil bevirke at vi kan sammenligne interessante forskelle mellem beboere og medarbejdere fra en vignette, med de to øvrige vignetter, for dernæst at kunne konstatere, hvorvidt denne forskel viser sig i sammenlignelige spørgsmål, på tværs af de tre vignetter.

Den deskriptive statistik er derved anvendt, med henblik på at kunne måle og lave sammenligninger på tværs af vignetterne.

Resultaterne og de beregninger vi har lavet, præsenterer vi med tabeller. Tabellerne indeholder alle, en tabeloverskrift, en nummerering af tabellen, samt en regneenhed. Hver række i de præsenterede tabeller, repræsenterer de spørgsmål der er stillet i spørgeskemaet. Tabellernes søjler indeholder ja-svar, fra både medarbejdere og beboere, antallet af svar fra disse, og en angiven forskelsprocent af de afgivne svar.

I analyseprocessen, har vi ved hjælp af den statistiske analyse, fundet forskelle og ligheder i svarfordelingerne til de tre vignetter. I forhold til disse forskelle og ligheder, har vi reflekteret og belyst med mulige teoretiske bud. Dette er gjort i følgende rækkefølge:

- Analyse af ligheder mellem beboere og medarbejdere
- Analyse af forskelle mellem beboere og medarbejdere
- Opsamling på de empiriske fund

Dernæst har vi i følgende rækkefølge lavet:

- Analyse af centrale fund på tværs

- Analyse af interne splittelser i medarbejdergruppen
- Opsamling på de empiriske fund

Vores fokus på splittelser i medarbejdergruppen, begrundes vi med, at det ud fra et organisatorisk perspektiv, er den gruppe, der kan udvikles og reguleres, når det omhandler faglig udvikling.

Kapitel 9: Analyse

Linette-vignetten

Temaet i vignetten rummer en generel problematik, om hvorvidt der skal skabes betingelser på botilbuddene, hvor beboere har mulighed for, at mødes med hinanden, og at indgå venskaber og indgå i nære relationer. Venskaber og nære relationer, som giver beboerne muligheder for, at danne stærke følelsesmæssige bånd mellem få personer. Det specifikke tema i vignetten omhandler det, at Linette ønsker at indgå i relationer med andre beboere på botilbuddet, ved at dele en fritidsinteresse med andre.

Vignetten repræsenterer en situation, hvor Linette grundet sin angst, har ønske om at disse betingelser, skabes på botilbuddet.

De spørgsmål der er stillet i vignetten, er spørgsmål der søger at afdække specifikke holdninger til, hvilken form for faglig indsats personalet og beboerne mener at der skal tilbydes. Derudover stilles der spørgsmål til ansvarsplaceringen i forhold til at tilvejebringe disse betingelser, og dermed opfylde Linettes behov. Spørgsmålene til vignetten afsluttes med to skalaspørgsmål, hvor respondenterne skal vurdere hvor vigtig en betingelse, den ovennævnte problematik er, for Linette, og for hendes muligheder for at få et godt liv. Her følger vignettens case.

Linette er 38 år og bor på et botilbud i et større socialpsykiatrisk center. Det har hun gjort i 6 år. Linette opholder sig grundet angst næsten hele døgnet i sin lejlighed, kun afbrudt af indkøb. Linette har et ønske om, at være mere sammen med andre mennesker på botilbuddet. Det er det, Linette selv oplever at kunne rumme for tiden. Hun har en ide om, at det skal foregå, ved at hun får en interesse, hun kan dele med de andre beboere. Det har

hun talt med personalet om. Linette har en stor interesse for, at male og tegne. Det er der andre beboere på botilbuddet, der også har

Overordnede holdningsmønstre

Tabel 1.1: Svarfordeling og forskelsberegning mellem beboere og medarbejdere i Linette-vignetten Alle tilbud					
	Ja-svar i procent		Antal svar		Forskel i procentpoint
	Beboere	Medarb.	Beboere	Medarb.	
Bør personalet opfordre Linette, til at benytte et aktivitets- og samværstilbud ude i byen?	35	71	51	34	36
Bør personalet kontakte psykiateren, med henblik på at øge Linettes angstdæmpende medicin?	53	32	51	34	21
Bør personalet formulere et mål for Linette, omkring individuel træning af Linettes sociale kompetencer?	90	88	51	34	2
Bør personalet tilbyde at tegne og male med Linette?	71	53	51	34	18
Bør personalet afslå at der males på botilbuddet, med en forklaring om at hun skal have et netværk uden for botilbuddet?	16	9	50	34	7
Bør personalet afvente, at Linette selv handler aktivt på sit behov for at være sammen med andre mennesker?	19	3	52	34	16
Bør der skabes rammer i fælleslokalerne på botilbuddet, hvor Linette kan tegne og male med andre beboere?	92	86	51	35	6
Bør:					
- Linette selv tage ansvar for at skabe rammer for en fælles aktivitet?	15	21	52	34	5
- Linette og personalet skal i samarbejde tage ansvar for at skabe rammer for en fælles aktivitet?	62	64	52	33	2
- personalet tage ansvar for at skabe rammer for en fælles aktivitet?	49	38	51	34	11
Bør personalet hjælpe Linette, med at skabe nogle hyggelige rammer i hendes lejlighed, så Linette kan invitere sin nabo, som også tegner og maler?	82	77	49	35	5
Bør:					
- Linette selv tage initiativ til at invitere sin nabo?	31	66	52	35	35
- personalet støtte Linette i at invitere hendes nabo?	81	66	52	35	15

Ovenstående opgørelse viser ja-svar af alle svar. I alle spørgsmål er respondenterne præsenteret for muligheden "Har ikke tænkt over". I opgørelsen er ubesvarede og "Har ikke tænkt over"- besvarelse, samt 'Nej' ikke medregnet.

Af tabel 1.1 fremgår det af det overordnede holdningsmønster, at der mellem beboerne og medarbejderne, dels er spørgsmål, hvor vi næsten ingen forskelle finder i besvarelserne, de to grupper imellem, dels er der spørgsmål, hvor vi ser en stor forskel i besvarelserne de to grupper imellem. Ved at se på interne splittelser i medarbejdergruppen, finder vi en intern splittelse i spørgsmålet "*Bør personalet tilbyde at tegne og male med Linette?*"

Holdningsforskellene mellem medarbejdere og beboere, ligger i denne vignet mellem 2 – 36%. Den gennemsnitlige holdningsforskel ligger på 14%.

I to ud af de 13 spørgsmål til vignetten, er der en markant holdningsforskel på henholdsvis 35% og 36%. Disse to forskelle er ligeledes Z-testet, og forskellene er fundet statistisk signifikante.

Ud over de nævnte forskelle, er der i et ud af de 13 spørgsmål, en holdningsforskel, der overstiger 20%. Denne forskel er på 21%.

Analyse af ligheder mellem beboere og medarbejdere

I et af spørgsmålene er der markant lighed, beboere og medarbejdere imellem, samtidig med at de tilslutter sig løsningen i meget høj grad. Medarbejderne svarer ja med 88%, og beboerne svarer ja med 90%, på spørgsmålet *”Bør personalet formulere et mål for Linette, omkring individuel træning af Linettes sociale kompetencer”?*

Denne lighed siger noget om, at man grupperne imellem, finder at løsningen for Linette, kan være individualiseret træning og oplæring i sociale kompetencer, med henblik på at blive bedre til at danne relationer.

Arbejdet med individuel træning af færdigheder og kompetencer, har en central placering på botilbuddene, og omdrejningspunktet for dette arbejde, er at formulere mål for disse, i samarbejde med beboerne. Det er derfor en stor del af den daglige indsats, og den overordnede recoveryorientering, hvor målene formuleres ud fra beboernes ressourcer og ønsker.

Dermed kan løsningen være en afspejling af en medicinsk model, som frem til 1970’erne, var den herskende forståelsesmodel i psykiatrien. Forståelsesmodellen har ligeledes haft stor indflydelse på psykiatrien efter 1970’erne, og har som hovedfokus træning af individet, med henblik på at øge individets funktion (Eplov et al. 2010:31-32).

En stor del af medarbejdernes funktion og rolle, er netop at tilbyde rehabiliterende indsatser. Derudover oplever beboerne reelle tab af kompetencer og færdigheder, som de har ønsker om at genvinde, i et samarbejde med medarbejderne. Vi mener derfor at enigheden mellem medarbejdere og beboere kan belyses ud fra denne forståelsesmodel.

Ser vi på spørgsmålene om at det skal afslås at skabe rammer for Linette og de øvrige beboere på botilbuddet, og om hvorvidt hun skal have støtte til at skabe hyggelige rammer i sin lejlighed, er beboere og medarbejdere overvejende enige om, at der skal skabes anerkendelsesbetingelser herfor.

En anden lighed i holdningsfordelingen, finder vi i forhold til de to sidste spørgsmål til vignetten, som omhandler en generel vurdering af vigtigheden for Linette på en skala fra 1 - 10, i forhold til vignetten generelt, svarer 48% af beboerne at det er "Meget vigtigt", hvor 37% af medarbejderne svarer at det er "Meget vigtigt", til det første spørgsmål. Dette spørgsmål handler om, vigtigheden af at Linette støttes i, at etablere en fællesaktivitet hvor hun kan være sammen med andre beboere på botilbuddet.

Til det andet spørgsmål svarer 60% af beboerne at det er "Meget vigtigt", hvor 44% af medarbejderne svarer, at det er "Meget vigtigt". Dette spørgsmål handler om, vigtigheden af Linettes relation til andre beboere, for dermed at kunne få et godt liv.

Gennemsnittet for svarfordelingen er for henholdsvis beboere og medarbejdere 8,5 og 8,6, til det første spørgsmål. Til det andet spørgsmål er gennemsnittet for scoren for henholdsvis beboere og medarbejdere på 9 og 8,6.

Enigheden uddybes yderligere i de kvalitative interviews. Her følger en kommentar fra en beboer:

"Ja, man får ikke et godt liv, af bare at sidde i sin lejlighed...bare det at man er i blandt andre og nye mennesker, også især, det gør et eller andet."

(Beboer, kvinde, botilbud 2)

Her betoner beboeren denne vigtighed af at være sammen med andre, ved at forskelssætte dette, i forhold til at sidde alene i sin lejlighed.

En medarbejder udtrykker det på følgende måde:

"...hvor der er et tredje fælles, der kan få dem til at få en relation...at relationer og kontakt, generelt, er jo med til at skabe et godt liv for beboerne."

(Medarbejder, kvinde, botilbud 3)

Ovenstående viser at der både på tværs af medarbejdere og beboere, og ligeledes kvalitativt, er en udbredt enighed, om at det er vigtigt for Linette, at hun dels støttes i at etablere en fællesaktivitet hvor hun kan være sammen med andre beboere på botilbuddet, og at det er en vigtig betingelse for Linette at indgå i relationer til andre beboere, for at kunne leve og opretholde et godt liv.

Som en opsamling på ovenstående, kan man sige at der er stor enighed om at det er vigtigt for Linette, at der skabes mulighed for social kontakt. Ligeledes er der i 6 af de 13 spørgsmål, stor enighed om hvilke faglige løsninger der er præferencer for, i arbejdet med at imødekomme Linettes ønsker.

Analyse af forskelle mellem beboere og medarbejdere

I forhold til denne vignet, træder en meget markant holdningsforskel frem. Forskellen ses i forhold til spørgsmålet om *"Bør personalet opfordre Linette til at benytte et aktivitets- og samværstilbud ude i byen"*. Forskellen er på 36%.

Der er i vignetten en overvægt af medarbejdere (71 % ja-svar) i forhold til beboere (35 % ja-svar), der mener at Linette skal opfordres til at anvende et eksternt tilbud. I vignetten beskrives det, hvorledes Linette opholder sig i sin lejlighed, det meste af døgnet, kun afbrudt af daglige indkøb. Hun mestrer dermed sin angst, ved at isolere sig fra andre mennesker, samtidig med at hun har talt med personalet om sit behov for at være sammen med andre mennesker.

Inden vi analyserer ovenstående forskel, vil vi forholde os kort, til den grundpræmis der er lagt ind i vignetcasen, omkring Linettes angst. Ligeledes vil vi påpege, at der er enighed om at Linette ikke skal sidde alene i sin lejlighed.

Mange beboere på botilbuddene har egne erfaringer med angst og isolation, og medarbejderne ser denne isolation dagligt. Det bliver derfor en del af det daglige arbejde, at forholde sig til beboere som isolerer sig.

En medarbejder giver udtryk for, at det er en del af nogle tilbagevendende faglige vurderinger, som gøres:

"...men ligesom ikke acceptere det, og også informere dem om, at vi altså ikke accepterer at de isolerer sig på denne måde, de må godt isolere sig i to dage, men hvis man isolerer sig i tre år, det er altså ikke okay."

(Medarbejder, kvinde, botilbud 3)

Medarbejderen gør sig her, nogle faglige vurderinger af, hvordan og hvornår, der bør gribes ind over for beboere der isolerer sig. i forhold til botilbuddenes kontekst og lovgrundlag, ser det ud som om, at medarbejderen reflekterer over beboernes grundlæggende ret til selv at bestemme over deres liv, over for refleksioner over indgriben på baggrund af den pligt til omsorg, som medarbejderne ligeledes er underlagt. Hun er altså ikke i tvivl om at isolationen er et problem, men giver udtryk for et dilemma mellem selvbestemmelsesret og omsorgspligt.

En beboer giver ligeledes udtryk for sin egen erfaring med isolation, på følgende måde:

"...du sidder alene på et hjem på et bocenter, jeg har selv siddet meget alene i den tid, jeg har boet på (Eksternt anonymiseret botilbud, ej tilhørende centeret som vi undersøger)...man bliver isoleret."

(Beboer, mand, botilbud 1)

Af både kvantitative og de kvalitative besvarelser, er der enighed mellem beboere og medarbejdere om, at Linettes isolation, og dermed manglende kontakt til andre mennesker, er et problem der bør løses. Af de kvantitative besvarelser, er der dog i forhold til halvdelen af spørgsmålene, uenighed mellem beboere og medarbejdere, om hvorledes

Linettes isolation skal brydes, så der skabes betingelser for, at hun kan indgå i relationer til de andre beboere, som hun ønsker det i vignetten. Der er altså store forskelle i de løsninger, som henholdsvis beboere og medarbejdere peger på. Uenigheden består i, hvorvidt Linette skal tilbydes betingelser for at møde andre beboere, på botilbuddet, eller om hun skal tilbydes dette, ved at opsøge et eksternt tilbud.

Et muligt bud på at forstå de forskelle som empirien viser, kan hænge sammen med at de forskellige løsninger, er forbundet med forskellige værdier og værdiopfattelser, som kan hænge sammen med en underliggende værdikonflikt. En værdikonflikt som kan omhandle forskellige værdiopfattelser af, hvor langt beboernes personlige ansvar rækker, i forhold til de ønsker og behov de har.

For at belyse disse forskelle, har vi anvendt et værdikonfliktperspektiv. Fuller og Myers beskriver inden for dette perspektiv, forskellige værdikonflikter på tre forskellige niveauer. På disse tre niveauer, befinder der sig forskellige sociale problemer, som eksempelvis isolation. Fuller og Myers beskriver de tre niveauer, med et niveau, hvor fysiske værdikonflikter befinder sig, et for forbedrende værdikonflikter og et niveau for moralske værdikonflikter (Fuller & Myers 2011:103-104). Det niveau som kaldes det forbedrende værdikonfliktniveau, er det niveau, hvor sociale problemer som kriminalitet, misbrug og psykiske problemer befinder sig. På dette niveau, er der enighed om, at de sociale problemer der befinder sig her, er uønskede. Det ses i de kvantitative besvarelser, ved at beboere og medarbejdere i stort omfang, vil sætte ind over for Linettes isolation, så hun kan få relationer til de øvrige beboere. Ligeledes ses enigheden i de to spørgsmål, hvor der spørges til vigtigheden af, at Linette får en relation til de øvrige beboere, hvor begge grupper vurderer det som en vigtig betingelse.

Samtidig siger Fuller og Myers, at der på dette niveau, ikke er enighed om, hvorledes sociale problemer skal løses.

Dette finder vi et udsagn om, i et af de kvalitative interviews, hvor en beboer siger følgende:

"Jeg har selv prøvet med en kontaktperson, der ikke kunne forstå de argumenter jeg kom med, hvorfor jeg havde nogen handlemetoder, som jeg gjorde, og afviste kategorisk på

grund af noget, hun havde læst i en bog i skolen...som ikke havde relation til mit liv overhovedet. Det er frustrerende.”

(Beboer, mand, botilbud 1)

Ovenfor ser vi en uenighed i det beboeren kalder sine handlemetoder, altså, de løsninger han anvender i håndteringen af sine problemer. Disse løsninger anfægtes af hans kontaktperson, med henvisning til noget hun har læst i en bog, hvilket kan være fagets teori og metoder. Beboeren oplever dog at disse, ikke har nogen relation til hans liv.

Den frustration beboeren her udtrykker, kan handle om at han ikke føler sig forstået og anerkendt, i forhold til de løsninger han anvender. Der er derfor, en konflikt mellem det hans kontaktperson peger på som en løsning, og det beboeren selv mener er en løsning.

Når der er uenigheder om løsningen af Linettes ønske om kontakt til de øvrige beboere, kan det være forbundet med forskellige værdier, om hvor langt man som medarbejder skal gå, i sin støtte i forhold til beboerne, hvilket også kan være en udfordring i forhold til hvordan der skal arbejdes med Linette, for at hun kan indgå relationer til de øvrige beboere. På den måde kan menneskers værdier, blive en barriere for løsningen af sociale problemer (Fuller & Myers 2011:103). Besvarelserne til spørgsmålet om hvorvidt Linette skal benytte et eksternt tilbud eller ej, viser at en konkret barriere i løsningen på problemet, på botilbuddene, kan blive den underliggende værdikonflikt, der er afspejlet i de forskellige løsninger. Løsninger om enten at etablere betingelser på botilbuddet, eller opfordre Linette til at benytte et eksternt tilbud.

På botilbuddene vil det derfor kunne få betydning, hvis ikke disse forskellige værdier tydeliggøres, og anvendes konstruktivt i udviklingen af de faglige indsatser.

Holdningsforskellen vil ud fra et individorienteret medicinsk perspektiv, kunne ses som et udslag af, at beboernes sindslidelse kan medføre specifikke symptomer, som angst, indadvendthed og tilbagetrukkethed (Cullberg 1999:263), hvorfor de i mindre grad end personalet, svarer ja til at benytte et eksternt tilbud. Af svarene på spørgsmålet om hvorvidt Linette skal øges i sin angstdæmpende medicin, ses beboerne i meget højere grad

end medarbejderne, at ville pege på dette som en god løsning. Det kan betyde at beboerne igen har egne og levede erfaringer med alvoren af angst og isolation, i modsætning til medarbejderne.

Disse egne og levede erfaringer, er erfaringer om sygdommens invaliderende karakter, hvor angsten får overtaget over den enkelte beboer, og vedkommende dermed ikke har mulighed for at komme ud af sin dør, trods ønsket om at møde nye mennesker. Denne angst udtrykker sig på forskellig måde, og det kan eksempelvis være angsten for at gå i opløsning, angst for at verden bryder sammen eller at himlen falder ned over hovedet på den enkelte beboer. Denne angst, den indre spænding og den uro, som angsten også medfører, kan medicinen dæmpe, og der er dokumenteret effekt af medicinens virkninger (Promedicin.dk). Dette kan belyse beboernes holdninger omkring anvendelse af medicin.

Medarbejderne er, som nævnt, mere skeptiske over for anvendelsen af medicin. Dels har medarbejderne ikke egne og levede erfaringer med alvoren af at leve med angst, og de invaliderende virkninger den kan have, og dermed heller ikke til virkningen af den angstdæmpende medicin. Yderligere har medarbejderne faglig viden omkring bivirkninger samt langsigtede skadevirkninger ved anvendelsen af medicin, hvor særlige forhold omkring afhængighed og uspecifik virkning gør sig gældende (Cullberg 1999:188). Dette kan betyde noget for den skepsis de udviser over for at anvende medicin som en løsning. Svarene om anvendelsen af medicin vil vi følge op på senere i analysen, i afsnittet om centrale fund på tværs af vignetterne.

Som en opsamling på ovenstående, består uenigheden mellem beboere og medarbejdere i, om botilbuddet skal skabe betingelser for social kontakt, eller om Linette selv skal opsøge disse betingelser, på et eksternt tilbud. Denne uenighed ser vi ligeledes afspejlet i spørgsmålet om, hvorvidt medarbejderne bør tegne eller male med Linette. Her har beboerne præferencer for at medarbejderne bør tilbyde Linette denne aktivitet (71%), hvorimod medarbejderne i mindre grad har præferencer for at skulle tegne og male med Linette (53%).

Når man kigger på svarene fra botilbud 3 i tabel 1.2, i forhold til samme spørgsmål, om opfordringen til at benytte et eksternt tilbud, bliver det yderligere interessant.

Tabel 1.2: Svarfordeling mellem beboere og medarbejdere mellem tilbuddene i forhold til spørgsmålet: <i>Bør personalet opfordre Linette, til at benytte et aktivitets- og samværstilbud ude i byen?</i>		
	Ja-svar i procent	
	Beboere	Medarb.
Botilbud 1	14	75
Botilbud 2	38	91
Botilbud 3	78	29

Ovenstående opgørelse viser ja-svar af alle svar. I alle spørgsmål er respondenterne præsenteret for muligheden "Har ikke tænkt over". I opgørelsen er ubesvarede og "Har ikke tænkt over"-besvarelse, samt "Nej" ikke medregnet.

Der ser vi nemlig et modsat holdningsmønster. Her ønsker de unge beboere i højere grad end medarbejderne, at Linette opfordres til at benytte et eksternt tilbud.

Da beboerne på botilbud 3, dels er de yngste beboere der er med i vores undersøgelse, dels er de beboere der har boet på botilbud, i absolut kortest tid, kan de have færre oplevelser med, at deres omgivelser umiddelbart lægger mærke til deres særpræg, eller oplevelser med, at omgivelserne slet ikke kender til disse. Goffman betegner disse mennesker som potentielt miskrediterede (Goffman 2014:46). De unge vil derfor være mere tilbøjelige til at søge den accept, som Goffman beskriver, som værende central i stigmatiserede menneskers liv, uden for botilbuddene. De vil anstrenge sig for, at vise at de kan fungere i aktiviteter (Goffman 2014:51), som umiddelbart er vanskelige at deltage i, for sindslidende mennesker. For sindslidende mennesker er det sværere, at deltage i eksterne tilbud, som rummer andre mennesker, end netop sindslidende, og som ligeledes rummer mennesker med højere funktionsniveauer. At de unge er mere orienterede mod verden uden for botilbuddene, og søger mindre hjælp hos personalet, vidner flere spørgsmål om. Det er spørgsmålene om ansvar, initiativ. Disse spørgsmål følger vi op på senere i analysen under afsnittet om centrale fund på tværs af vignetterne.

Yderligere kan man inden for Goffmans teoretiske ramme, diskutere et muligt bud på, hvorfor de ældre beboere ikke har præferencer for at blive opfordret til at benytte eksterne aktivitetstilbud. De ældre beboere kan ifølge Goffman betegnes som miskrediterede. De har i større grad end de unge, taget det for givet at deres særpræg allerede er kendt af omgivelserne (Goffman 2014:46). Da det er centralt at blive accepteret, søger de miskrediterede og stigmatiserede, forståelse og tryghed hos mennesker som har et lignende stigma (Goffman 1975:34). Disse mennesker finder de ældre sindslidende beboere, med sikkerhed hos øvrige beboere på botilbuddene, hvor der bor mennesker som er i samme situation som dem selv. Dette vil også afskære dem fra, en direkte konfrontation med stigmaets årsager og virkninger, hvilket kan medføre usikkerhed hos beboerne (Goffman 2014:55).

Denne usikkerhed giver en af beboerne udtryk for, i følgende citat:

"...andre kan, er gode til noget, som man selv kan, gerne vil, og man sådan ikke kan leve op til det, så kan det da give nedtur, at spejle sig i andre..."

(Beboer, mand, botilbud 1)

Her udtrykker beboeren et dilemma mellem det, at være bevidst om at andre mennesker er gode til noget, eller kan noget, og så det at det kan medføre usikkerhed – eller som han selv formulerer det, nedtur – at spejle sig i andre mennesker, der kan noget han ikke selv kan. Den usikkerhed, han oplever at kunne få ved at spejle sig i andre, er lige præcis den usikkerhed som stigmaets virkninger kan medføre, og som han derfor afskærer sig fra, ved at søge accept og samvær med de øvrige beboere.

På botilbuddet vil de ældre beboere ligeledes finde medarbejdere, som Goffman beskriver som mennesker med klogskab, og som er med til at administrere de forholdsregler et samfund træffer i forhold til sådanne personer (Goffman 2014:71). De søger at imødekomme behov hos folk med et bestemt stigma (Goffman 2014:71), og er således at betragte som sympatisk indstillede. En sympati som beboerne ikke kan være sikre på at opnå, ved et eksternt tilbud. En tilsvarende tendens, til at beboerne søger samvær hos

medarbejderne, som er de sympatisk indstillede, ser vi i spørgsmålet "*Bør personalet tilbyde at tegne og male med Linette?*". Her svarer beboerne ja (71% ja-svar), i højere grad end medarbejderne (53% ja-svar), til dette spørgsmål.

Hvad angår medarbejdernes holdninger, i forhold til spørgsmålet om at anvende et eksternt tilbud, så er de forskellige fra beboernes, og i forhold til dette spørgsmål specifikt, er billedet at medarbejderne i højere grad end beboerne, har præferencer for at Linette bør benytte et eksternt tilbud.

Ved at se på medarbejdernes præferencer for anvendelsen af et eksternt tilbud, kan disse præferencer være forbundet med en bestemt viden, der gør sig gældende inden for socialt arbejde. En viden som også, i et vist omfang, er forbundet med bestemte måder at afhjælpe sociale problemer. Bourdieu anvender begrebet doxa, om denne viden og måde at forholde sig til et felt på.

En del af botilbuddenes doxa, finder vi i de politiske pejlemærker, særligt det om "*At flere københavnere mestrer deres eget liv*", hvor målet er "*mindre behov for hjælp*" (Bilag 2, 2012:6). Ifølge Morten Ejrnæs, er der en særlig doxa, som er gældende for socialt arbejde (Ejrnæs 2006:200). Da pejlemærkerne sætter retning, bliver de en del af den viden der tages for givet i feltet, altså doxa. Professionens doxa, består af holdninger, værdier, normer og forståelsesmodeller, og den kontrolleres i socialiseringen af nyankomne, men den afgørende indføring sker i praksis. En praksis som har en del af sit udgangspunkt, i mestring af eget liv (Järvinen 2005:16).

Særligt den forståelse der afspejles i at beboerne skal kunne mestre eget liv, og dermed have mindre behov for hjælp, er en forståelse som ikke diskuteres. At diskussioner om dette udebliver, kan hænge sammen med en fokusering på effektivitet og målbarhed i velfærdsinstitutioner, og som også kan hænge sammen med at velfærdsarbejdet ændrer karakter fra at have en aflastende og afhjælpende funktion, til at handle om konsulentprægede og vejledende indsatser (Brodersen 2009:42-43).

En medarbejder under det kvalitative interview giver udtryk for en del af denne professionsdoxa i følgende citat, hvor hun spørges til forskellen i holdningerne mellem beboere og medarbejdere:

”Det er jo vores regler. Regler og normer og alt muligt andet”

(Medarbejder, kvinde, botilbud 3)

Det som medarbejderen i ovenstående citat udtrykker, er at der er noget, som er så selvindlysende, og som er en selvfølgelighed i det daglige arbejde. Dermed diskuteres rigtigheden af disse regler og normer heller ikke på botilbuddene, hvorfor vi ser dette citat som et udtryk for en gældende professionsdoxa.

Når vi ser efter spørgsmål, som ikke understøtter tendensen om at medarbejderne i højere grad end beboerne, har præferencer i forhold til at opfordre til eksterne tilbud, mudres billedet af svarene til spørgsmålet om hvorvidt der skal skabes rammer hvor Linette, kan tegne og male på botilbuddet. Her er der et stort antal beboere og medarbejdere der svarer ja. Det kan skyldes at man i sine besvarelser, tænker at det ene ikke udelukker det andet, hvilket vi ser i et svar som er fremkommet under de kvalitative interviews:

”Det synes jeg jo er en rigtig fin ide, for det er jo faktisk sådan, at det kører lidt her, men det kan være rigtig svært at få en beboer der lider af angst, først ud af boligen, og så ud et andet sted. Altså, det er lige som to ryk, så derfor har det været fint at starte på selve stedet, og så komme videre.” (Medarbejder, kvinde, botilbud 3)

Svaret viser, at den pågældende medarbejder tænker arbejdet med Linette, som noget der foregår i udviklingsmæssige skridt, hvor Linette først tegner og maler på botilbuddet, for senere at kunne tegne og male, og dermed indgå i relationer, uden for botilbuddet. Som en opsamling på ovenstående kan vi af empirien se, at der er bred uenighed om, hvordan der skal skabes social kontakt for Linette. Det ses i spørgsmålet om hvorvidt Linette skal benytte et eksternt tilbud ude i byen, samt i spørgsmålet om, hvorvidt

medarbejderne bør tegne og male med Linette. Her er beboerne i højere grad end medarbejdere, indstillede på at Linettes muligheder for at etablere social kontakt, skal foregå på botilbuddet, hvorimod medarbejderne er indstillede på, at det skal foregå på et eksternt tilbud.

Det andet spørgsmål, hvor der ligeledes ses en markant større forskel mellem grupperne (35%), er i spørgsmålet om, hvorvidt Linette selv bør tage initiativ til at invitere sin nabo. Medarbejderne mener i højere grad, med 66% ja-svar, at Linette selv skal tage initiativet. Beboergruppen repræsenterer 31% ja-svar, til samme spørgsmål.

Spørgsmålene om ansvar og initiativ vil vi følge op på, senere i analysen, hvor vi laver sammenligninger på tværs af botilbuddene.

Opsamling

I denne vignet om anerkendelse i kærlighedssfæren, er udgangspunktet en problematik omkring Linette, og hendes ønske om at få mulighed for at indgå i nære relationer med andre beboere på botilbuddet. De besvarelser vi i forhold til denne vignet fandt centrale, og som vi derfor valgte at inddrage i vores analyse, var besvarelserne til spørgsmålet *”Bør personalet formulere et mål for Linette, omkring individuel træning af Linettes sociale kompetencer”?*

Til disse besvarelser fremkom vi med et bud på en teoretisk forståelse, som inddrog en medicinsk model, som har haft stor indflydelse i psykiatrien. Dernæst trak vi besvarelserne på spørgsmålene *”Hvor vigtigt vurderer du at det er, at Linette støttes i, at etablere en fællesaktivitet, hvor hun kan være sammen med andre beboere på botilbuddet”?* og *”Hvor vigtig en betingelse vurderer du, at Linettes relation med andre beboere er, for det gode liv”?* Her så vi en markant enighed, som vi nuancerede med citater fra de kvalitative interviews.

Empirien viser os i forhold til ovenstående, at der er markant enighed blandt medarbejdere og beboere, om der skal skabes betingelser, således at Linette får mulighed for social kontakt.

Ligeledes viser empirien, at der i 6 af de 13 spørgsmål, er enighed om hvilke faglige løsninger der er præferencer for, i forhold til at imødekomme Linettes ønske.

Efterfølgende trak vi besvarelsenerne til spørgsmålet *"Bør personalet opfordre Linette, til at benytte et aktivitets- og samværstilbud ude i byen"*? Til disse besvarelsener fremkom vi med et bud på en teoretisk forståelse, hvor vi inddrog Fuller og Myers, som vi nuancerede med citater fra de kvalitative interviews. Derudover fremkom vi med endnu et bud, som involverede en medicinsk/biologisk forståelse hvor vi inddrog Cullberg.

Empirien viser i forhold til dette, at det er i ovenstående spørgsmål, at vi har fundet den største uenighed blandt beboere og medarbejdere. En uenighed der består i, hvor og hvordan, der skal skabes betingelser for social kontakt for Linette. Beboerne mener i højere grad end medarbejderne, at der skal skabes betingelser for social kontakt på botilbuddene. Denne uenighed rejser et overordnet dilemma. Et dilemma om hvorvidt, der skal skabes betingelser for social kontakt på botilbuddene, eller om eksisterende eksterne tilbud skal anvendes.

Afslutningsvis lavede vi en sammenligning på tværs af botilbuddene, hvor vi inddrog Goffman i et muligt teoretisk bud på beboernes holdninger. For at forstå medarbejdernes holdninger i forhold til dette spørgsmål, anvendte vi Bourdieus begreb om doxa, hvilket vi ligeledes anvendte Brodersen til.

Empirien viser her, at de unge i højere grad end de ældre, har præferencer for at Linette skal anvende et eksternt tilbud.

Dette nuancerer det ovenstående dilemma, da empirien viser, at spørgsmålet om hvor Linette skal tilbydes social kontakt, i et vist omfang for beboernes vedkommende, afhænger af beboernes alder.

Når vi rammesætter disse uenigheder, inden for en anerkendelsesteoretisk forståelse, kan uenigheden blive en barriere, for anerkendelsesbetingelserne for de beboere som lider af svær angst, og andre problematikker, som vanskeliggør anvendelsen af eksterne tilbud.

Konkret handler disse betingelser på botilbuddene, om betingelser inden for kærlighedssfæren, hvor beboerne får muligheder for at indgå i nære relationer, tætte venskaber og kærlighedsforhold.

Hans-Vignetten

Temaet i vignetten rummer en generel problematik, om retlig anerkendelse, gennem deltagelse i beslutningsprocesser. Det specifikke tema i vignetten omhandler det, at Hans selv ønsker at deltage i udarbejdelsen af sin pædagogiske sundhedsplan. Endvidere ønsker han, at denne plan afspejler ønsket, om at flytte i egen lejlighed. I Serviceloven lægges der vægt på, at der samarbejdes i forhold til den støtte der ydes. Dette samarbejde baseres på respekt for den enkeltes værdighed og integritet, og samarbejdet skal tage udgangspunkt i beboernes ønsker og behov.

De spørgsmål der er stillet i vignetten, er spørgsmål der søger at afdække specifikke holdninger til, hvilken form for faglig indsats personalet og beboerne mener at der skal tilbydes. Derudover stilles der spørgsmål til ansvarsplaceringen i forhold til overholdelsen af fristen for revurderingen af den pædagogiske sundhedsplan. Spørgsmålene til vignetten afsluttes med to skalaspørgsmål, hvor respondenterne skal vurdere hvor vigtig en betingelse, den ovennævnte problematik er for Hans, og dermed, for hans muligheder for at få et godt liv.

Her følger vignettens case.

Hans, som er 52 år og bor på et botilbud i et større socialpsykiatrisk center, har lige fået udarbejdet nye indsatsmål, i samarbejde med sin sagsbehandler. I forlængelse heraf, skal Hans have revurderet den pædagogiske sundhedsplan, og de fokusområder han arbejder med. Fristen for revurderingen af planen, udløber om seks dage. Hans ønsker selv at deltage. Af personalet vurderes Hans, som værende meget svær at forstå i en samtale. Når Hans er til at forstå, udtrykker han ønske om, at flytte i egen lejlighed. Dette vurderer personalet, som værende urealistisk for Hans. Hans har brug for støtte i dagligdagen, og har svært ved selv at tage initiativ. I perioder hører Hans også stemmer. Hans` kontaktperson er sygemeldt for en længere periode.

Overordnede holdningsmønstre

Tabel 2.1: Svarfordeling og forskelsberegning mellem beboere og medarbejdere i Hans-vignetten Alle tilbud					
	Ja-svar i procent		Antal svar		Forskel i procentpoint
	Beboere	Medarb.	Beboere	Medarb.	
Bør personalet motivere Hans til selv, at være opmærksom på, hvordan han bedst inddrages i arbejdet med revurderingen af den pædagogiske/sundhedsplan nu, og fremover?	75	79	52	34	4
Bør personalet i samarbejde med Hans formulere mål i den pædagogiske sundhedsplan, omkring træning af rengøring, egenomsorg og budgetlægning, så Hans bliver bedre i stand til at flytte i egen lejlighed?	94	97	52	34	3
Bør personalet kontakte psykiateren, med henblik på en øgning af Hans' antipsykotiske medicin?	35	25	51	32	10
Bør personalet afvente, at Hans selv at finder en løsning i forhold til at få udarbejdet den pædagogiske/sundhedsplan?	4	0	51	33	4
Bør personalet udarbejde den pædagogiske/sundhedsplan med Hans, uden at inddrage hans ønsker, da de op baggrund af en faglig vurdering finder dem urealistiske?	14	6	52	33	8
Bør personalet lade en fra teamet udarbejde den pædagogiske/sundhedsplan og fokusområderne i samarbejde med Hans?	100	94	52	35	6
Bør personalet lade en fra teamet udarbejde den pædagogiske/sundhedsplan uden Hans?	4	12	52	34	8
Bør:					
- det være personalets ansvar, at den pædagogiske/sundhedsplan bliver udarbejdet, så fristen bliver overholdt?	92	94	50	35	2
- det være Hans' ansvar, at den pædagogiske/sundhedsplan bliver udarbejdet, så fristen bliver overholdt?	20	15	50	34	5

Ovenstående opgørelse viser ja-svar af alle svar. I alle spørgsmål er respondenterne præsenteret for muligheden "Har ikke tænkt over". I opgørelsen er ubesvarede og "Har ikke tænkt over"- besvarelse, samt 'Nej' ikke medregnet.

Af tabel 2.1 fremgår det af det overordnede holdningsmønster, at der mellem beboerne og medarbejderne er en meget høj grad af enighed. I syv ud af de ni spørgsmål, deler medarbejderne i høj grad de samme holdninger. I seks ud af de ni spørgsmål, deler beboerne i høj grad de samme holdninger.

Der hvor vi i vignetten finder forskelle, er de ikke nævneværdige. Ved at se på interne splittelser i medarbejdergruppen, finder vi ligeledes ingen interne splittelser.

Holdningsforskellene mellem medarbejdere og beboere, ligger i denne vignet mellem 2% – 10%. Den gennemsnitlige holdningsforskel ligger på 6%.

Analyse af ligheder mellem beboere og medarbejdere

Holdningsmønsteret til denne vignet, dækker som ovenfor nævnt, over de mindste forskelle, vignetterne imellem. Både beboere og medarbejdere er overvejende enige om, at Hans skal inddrages. Derudover er de ligeledes i den kvantitative besvarelse, enige om hvordan han skal inddrages. Ligeledes er der stor enighed blandt medarbejderne i forhold til denne vignet. Enighed der generelt består i, at Hans skal inddrages i arbejdet med egen borgersag. Enigheden består ligeledes i hvordan Hans skal inddrages i dette arbejde.

Enigheden blandt medarbejderne kan belyses med at de tilhører den samme organisation, og dermed også den samme organisationsforståelse.

En del af medarbejdernes virkelighed, er den organisatoriske virkelighed de har at forholde sig til. Det er lovgivning omkring inddragelse, pejlemærker, værdier og organisatoriske krav om inddragelse i den pædagogiske sundhedsplan, og yderligere krav om revurdering af disse planer hver 4. måned. Disse væsentlige organisatoriske krav, bliver dermed en del af den organisatoriske virkelighed, og organisationens kultur, som i et vist omfang bliver styrende for medarbejdernes handlinger. Dermed bliver en del af de organisatoriske krav, og den organisatoriske kultur, medbestemmende for enigheden i medarbejdergruppen.

En medarbejder udtrykker ovenstående, i et af de kvalitative interviews, hvor der spørges til hvad der styrer hendes holdninger i forhold til dette:

”...og så er der jo nogen rammer, som vi skal arbejde ud fra, ikk’, og de skal jo overholdes...”
(Medarbejder, kvinde, botilbud 2)

Ovenstående citat, viser at de rammer som medarbejderne arbejder inden for, og som kan ses som en del af botilbuddenes organisatoriske ramme, af medarbejderen omtales, som noget der ”skal jo overholdes”, hvorfor enigheden kan ses som en del af at de arbejder

inden for den samme ramme i organisationen, som yderligere er blevet medbestemmende for deres holdninger, i forhold til at Hans skal inddrages.

Den markante enighed blandt medarbejderne, kan ligeledes belyses med Bourdieus begreb om doxa, som har en medbestemmende funktion i forhold til holdningerne, som ligeledes er koblet til overordnede magtfelter. Den konkrete kobling til et overordnet magtfelt på botilbuddene, handler om socialpolitiske diskurser, som har udgangspunkt i lovgivning omkring inddragelse, og en betoning af at beboernes ønsker og drømme skal imødekommes.

Denne del af den doxiske viden inden for det sociale arbejde, bliver styrende for de meninger (Wilkens 2014:56), som socialarbejdere kan give udtryk for. En viden som hviler på kerneværdier som inddragelse og dialogorientering (Ejrnæs & Monrad 2013:76). Denne doxa anvendes af Bourdieu til at beskrive en grundlæggende overensstemmelse mellem agenter, omkring en viden som er så selvindlysende at den ikke tages op til diskussion. En overensstemmelse mellem medarbejderne på botilbuddene, som ligeledes ses af empirien, hvor 94% af medarbejderne svarer at den pædagogiske sundhedsplan skal udarbejdes i samarbejde med Hans.

Enigheden kan derfor ligeledes suppleres med denne forståelse af doxabegrebet, som giver os en forståelse for, at der kan være grundlæggende værdier i spil blandt medarbejderne, som i dette tilfælde har medført en enighed i besvarelsene.

Analyse af forskelle mellem beboere og medarbejdere

I forhold til de to sidste spørgsmål til vignetten, som omhandler en generel vurdering af vigtigheden for Hans på en skala fra 1- 10, i forhold til vignetten generelt, svarer 73% af beboerne at det er "Meget vigtigt", hvor 43% af medarbejderne svarer at det er "Meget vigtigt", til det første spørgsmål. Dette spørgsmål omhandler vigtigheden af, at Hans inddrages i arbejdet med handleplanen.

Til det andet spørgsmål svarer 73% af beboerne at det er "Meget vigtigt", hvor 40% af medarbejderne svarer, at det er "Meget vigtigt". Dette spørgsmål omhandler vigtigheden af Hans' inddragelse i arbejdet med handleplanen, for at han kan få et godt liv.

Disse to forskelle er Z-testet, og fundet statistisk signifikante. Gennemsnittet for scoren, er for henholdsvis beboere og medarbejdere 9,5 og 8,5, til det første spørgsmål. Til det andet spørgsmål er gennemsnittet for scoren for henholdsvis beboere og medarbejdere, på 9,4 og 8,4.

Disse vurderinger kan have en betydning, for tilrettelæggelsen af arbejdet på botilbuddene. Da medarbejderne ikke vurderer inddragelsen, som en lige så vigtig betingelse for Hans' anerkendelse, som beboerne gør det. Vignetten repræsenterer, som ovenfor beskrevet, en bred enighed. Denne enighed består i de indsatser og faglige løsninger der tilbydes Hans i dette arbejde, hvorimod uenigheden består i vigtigheden af inddragelsen. Det kan have betydning for hvorledes arbejdet tilrettelægges, i forhold til at inddrage, og dermed anerkende Hans. Den pædagogiske sundhedsplan, vil dermed i højere grad kunne afspejle medarbejderes observationer og vurderinger, snarere end at Hans' egne vurderinger inddrages.

Dette eksemplificeres i følgende udsagn fra de kvalitative interview, hvor en medarbejder spørges til forskellen på vurderingen af vigtighed i forhold til inddragelse:

"...der er immervæk nogen (beboere), det vil være som at stå og pisse mod vinden, og skulle have inddraget dem, fordi det vil ikke være andet end ris [til] egen røv, så det kan blive en rigtig hård proces, fordi der er rigtigt meget man skal igennem."

(Medarbejder, mand, botilbud 1)

Medarbejderen ovenfor, giver her udtryk for at det er en vanskelig proces, at arbejde med inddragelsen af Hans. Han argumenterer med at det kan blive en rigtig hård proces, og ligeledes mener han at det at arbejde inddragende med Hans, vil være som at "pisse mod vinden" og ligeledes "ris til egen røv". Det kan som vi fortolker det, når det indsættes i botilbuddenes kontekst, være et udtryk for, at der er andre områder af medarbejderens generelle arbejde, som han vil komme bagud med. Udover at han peger på at det er en kompliceret opgave, kan det derudover altså handle om tid. Det er altså, for ovenstående medarbejder, forbundet med problemer at inddrage Hans.

Forskellen i vurderingen af vigtigheden af inddragelsen, synes vi er spændende, og ved at inddrage Honneth, kan holdningen rammesættes inden for et anerkendelsesteoretisk perspektiv. Anerkendelsen er i den forstand, en betingelse for at individet kan opnå et individuelt selvforhold, og dermed et godt liv.

I Hans vignetten er vi i den retlige anerkendelsessfære, som modsvarer af en disrespekt, eller en krænkelse, som i eksemplet i vignetten, omhandler fratagelsen af en elementær rettighed (Honneth 2006:175). Konkret, handler det om hvorvidt Hans skal inddrages i arbejdet med den pædagogiske sundhedsplan, og i den, give udtryk for sine ønsker, drømme og de muligheder han mener at have. Det kan han få svært ved at gøre gældende – trods den overordnede enighed herom – når noget i de kvalitative interviews, peger på at det tidsmæssigt kan være svært at nå.

En beboer uddyber vigtigheden af inddragelsen i et af de kvalitative interviews:

"Ja, men der skal jo være et samarbejde, i den der handleplan, det skal der på den ene eller anden måde. Det nytter ikke noget, at de bare sidder og skriver en handleplan selv, og så aner man ikke hvad der står, hvorfor der står det, eller ikke står. Det synes jeg, at det er forkert".

(Beboer, kvinde, botilbud2)

Beboeren påpeger i ovenstående citat, det forkerte i, ikke at vide hvad der står i sin handleplan. Her udtrykker hun, som vi forstår det, at det er forkert ikke at blive hørt, og ikke at blive inddraget i forhold til det der skrives i handleplanen.

Hun uddyber yderligere:

"...for hans vedkommende godt vil arbejde hen imod at komme i egen lejlighed, og det kan jo stort set ikke...altså det kan man jo regne ud, at det jo så ikke kan blive til noget, hvis personalet ligesom overtager, og bare laver tingene selv. Det hjælper ham jo ikke rigtig meget".

(Beboer, kvinde, botilbud 2)

Her uddyber beboeren, den betydning det kan få for Hans, når hans ønske ikke bliver inddraget i handleplanen. Beboeren fortæller at hans ønske om at flytte, så ikke kan blive til noget. Hun påpeger for os at se, at Hans dermed ikke bliver taget alvorligt, og at han ikke bliver hverken set eller hørt.

En anden beboer fortæller, adspurgt til betydningen af anerkendelsen, for samarbejdet mellem beboere og medarbejdere, følgende:

"Det er meget vigtigt at blive medinddraget i tingene. Det vedrører en selv. Anerkendelse er vel...når man er tæt på hvad anerkendelse egentlig er, så er anerkendelse vel at blive hørt og hvis man ikke bliver spurgt, kan man ikke blive hørt."

(Beboer, mand, botilbud 1)

Kort efter uddyber han med følgende kommentar:

"Anerkendelse er at blive taget alvorligt. Hvis man ikke får lov til at være med til at udarbejde sin handleplan selv, så bliver man for pokker ikke taget særligt alvorligt".

(Beboer, mand, botilbud 1)

Her udtrykker beboeren den grundlæggende betingelse, for anerkendelse i denne sfære. Det handler om at blive hørt og at blive taget alvorligt. Altså, at blive vist respekt og tildelt helt almindelige rettigheder, i form af at blive inddraget i egen borgersag.

Den samme beboer afslutter sine kommentarer til Hans vignetten med følgende:

"Når Hans gerne vil være med til, at udarbejde sin handleplan og revurdere den, så synes jeg, at det er vigtigt, når en viser initiativ, og noget man gerne vil, noget man brænder for, så skal man ikke bare have den der famøse dør smækket i hele tiden. Men det sker altså meget ofte, synes jeg, det der med, at man får smækket døren i. Det har jeg selv oplevet. Jeg har været 47 år i branchen".

(Beboer, mand, botilbud 1)

Ovenstående citat, ser vi som et udtryk for, hvor vigtigt beboeren vurderer det er, at blive taget alvorligt, når man har ønsker og tager initiativer. Beboeren udtrykker ligeledes den betydning det kan have, hvis ikke man bliver taget alvorligt – eller anerkendt. Her anvender han et billede med en smækket dør, som vi forstår som hans anvendelse af et billede, på det at blive afvist, i forhold til sine ønsker om inddragelse.

Hvis vi bevæger os fra Honneths teori, som er formuleret på et overordnet samfunds niveau, og interesserer os for, at belyse holdningerne til de samme spørgsmål, ud fra et individuelt niveau, har vi valgt at inddrage Lipsky.

Lipsky interesserer sig ikke for holdninger, men om praksis, og det krydspres der kan opstå i en praksis, som kan medføre at man ikke altid handler i overensstemmelse med sine holdninger, da overordnede regler og rammer skal overholdes. Han formulerer generelt, en teori om socialarbejderens omsætning af politik, rammer og regler i mødet med beboeren.

Omsætningen af disse foregår ifølge Lipsky, i et krydspres som socialarbejderen befinder sig i, mellem at være myndighed og støtte- og hjælpefunktion. Selve dette krydspres handler på den ene side om det sociale arbejdes tilrettelæggelse for at opnå politiske målsætninger, i form af politiske pejlemærker, over for det, at den enkelte beboer, kan fordre lydhørhed, improvisation, og fleksible løsninger, på den anden side (Lipsky 2010:3-12).

Som ovenfor nævnt, er der overvejende enighed blandt beboere og medarbejdere, om hvordan Hans skal inddrages, men også at han skal inddrages. Som tidligere nævnt, er der dog en uenighed i, beboeres og medarbejderes vurdering af vigtigheden af inddragelsen. De kvalitative interviews, peger dog også på en indholdsmæssig forskel, som omhandler det at medarbejderne ikke altid kan nå inddragelsen, hvorfor de anvender forskellige afværgemekanismer. Dette kan analyseres ud fra det krydspres som Lipsky omtaler.

Krydspreset beskrives af en medarbejder i et af de kvalitative interviews, hvor hun spørges til beboernes og medarbejdernes vurderinger af vigtigheden i at inddrage:

"Det er jo ikke godt, altså, det er det jo ikke, så et eller andet sted - det nemmeste er jo bare, at sætte mig ind, og skrive en helvedes masse..."

(Medarbejder, kvinde, botilbud 3)

Her udtrykker medarbejderen at, hun ikke mener at det er godt, med denne forskel. Samtidig udtrykker hun, at det politiske krav om inddragelse, ikke altid er lige let, da det ifølge hende, vil være nemmere, blot at sætte sig ind, og skrive en masse i den pædagogiske/sundhedsplan. Medarbejderen udtrykker altså et dilemma mellem politiske krav om inddragelse, og det at tiden og organiseringen af arbejdet er en væsentlig faktor. Dette dilemma er ifølge medarbejderen ikke altid lige let, hvorfor hun argumenterer for at håndtere det, ved at sætte sig ind på et kontor, og skrive en masse selv.

En anden medarbejder peger på tiden, som en væsentlig faktor, i et af de kvalitative interviews, hvor afværgemekanismen beskrives som socialarbejderens kontrol over indhold, timing og hastighed, af brugerinteraktionen (Winter & Nielsen 2008:117):

"Det er tid, fordi at man skal bruge sindssygt lang tid, og det skal man formentlig. Man skal formentlig bruge lang tid på Hans fordi, at man skal lære ham at kende, ikke lære, man skal gennemgå alt hvad han siger rimeligt nøje, for at få fat i det...så bliver det et omfattende arbejde, at lave den her sundhedsplan, og man har 6 dage til det, så jeg kan godt forstå, at nogen har det sådan, at så laver jeg den sgu' bare selv. Men det er bare at træde henover borgerens...altså, behov."

(Medarbejder, mand, botilbud 1)

Her udtrykker medarbejderen en forståelse for at Hans skal anerkendes gennem inddragelse, men nævner tidspresset som en væsentlig barriere for dette. Her udtrykkes et dilemma mellem en reel vilje til at ville inddrage, og det at tiden er en afgørende faktor, da det er et omfattende arbejde.

For medarbejdernes vedkommende, peger noget på, som nævnt ovenfor flere gange, at tiden er en barriere. Det ses i følgende citat fra de kvalitative interviews:

"Det bliver om tid, det bliver et spørgsmål om tid".

(Medarbejder, mand, botilbud 1)

I empirien har vi set, at der i holdningsfordelingen, er stor enighed om at Hans skal inddrages. Ovenstående citat, viser dog at der kan være et dilemma mellem de holdninger som medarbejderne har, og den virkelighed de møder i form af rammer, som kan være en barriere i arbejdet med inddragelsen af Hans.

Omsætningen og implementeringen af politikkerne, sker i direkte kontakt mellem medarbejdere og beboere, hvilket er en kritisk dimension i arbejdet. Det skyldes at ikke alle forhold i jobfunktionen kan være lovmæssigt reguleret, hvorfor store skøn, vil være kendetegnene i interaktionen med beboerne (Lipsky i Winter & Nielsen 2008:103-104). Disse skønsmæssige vurderinger, kan medarbejderne håndtere ved at anvende afværgemekanismer, med henblik på at afværge krydspreset. I forhold til beboerne, kan det få den betydning at de udsættes for kategoriseringer, psykologiske simplificeringer og automatisering af aktiviteter (Winter & Nielsen 2008:117). I forhold til organisationerne kan det få den betydning, at medarbejderne kan afværge krydspreset ved at udvikle negative attituder, vendt mod organisationen (Lipsky 2010:17).

En medarbejder i et af de kvalitative interviews, giver udtryk for at anvende en afværgemekanisme, i forhold til det krydspres hun står over for.

"...det er jo det nemmeste, men udfordringen kommer først, når du skal begynde at inddrage, men ingen tvivl om – men det er også der, at du får nogen interessante svar, og du lærer om beboeren. Det tænker jeg. Altså, de gange jeg har, det har jeg jo gjort temmelig mange gange, altså, skrevet det alene, men så har jeg også haft mange snakke

med dem. Det kan være parallelsnakke, det kan være TV-snakke, og der har jeg brugt rigtig meget af det de har sagt, og det kommer der altså noget konstruktivt ud af.”

(Medarbejder, kvinde, botilbud 3)

Det medarbejderen giver udtryk for i det ovenstående, kan ses som hendes anvendelse af en afværgemekanisme. Selv om hun fastslår at det er i inddragelsen, at hun får interessante svar, og lærer noget om beboeren, har hun samtidig, temmelig mange gange skrevet pædagogiske sundhedsplaner alene, og har oparbejdet en vis rutinisering (Winter & Nielsen 2008:117), med hensyn til hvordan hun håndterer arbejdet med disse. Rutinen hun har oparbejdet omkring dette arbejde, består af det hun kalder parallelsnakke og TV-snakke, hvorefter hun så skriver alene. Dermed får hun også en vis kontrol over indhold og timing af brugerinteraktionen, som ligeledes er en afværgemekanisme (Winter & Nielsen 2008:117). Det ses ved at medarbejderen, anvender begreber, som ”parallelsnakke” og ”TV-snakke” som er noget hun har defineret som fora for inddragelse. Ved selv at definere disse fora for inddragelse, giver det hende en kontrol, over hvornår de skal foregå, samt hvilket indhold de kan have.

En anden af Lipsky, beskrevet afværgemekanisme, handler om brugen af grove kategoriseringer af borgere (Winter & Nielsen 2008:117). Det fortæller en medarbejder om, i følgende citat, hvor medarbejderen spørges til tilrettelæggelsen af arbejdet med inddragelsen:

”Grunden til at nogen medarbejdere ikke synes det er så vigtigt, kan sagtens bunde ud i, at det er en krævende opgave, at gå det igennem med borgerne, fordi at der er så mange informationer der skal gennemarbejdes og rettes til. Jeg tror også at de borgere som gerne mener at det er meget...det er også dem som er i den psykisk velfungerende ende, og hvor man kan sige at der også er nogen beboere, hvor personalet ser på en helset gruppe, af hele psykiatriområdet, i forhold til dem man arbejder med...”

(Medarbejder, mand, botilbud 1)

I ovenstående citat giver medarbejderen udtryk for anvendelsen af en anden afværgemekanisme. Den handler om at se på gruppen af beboere, som en stor, ensartet og

homogen gruppe, hvor der tages udgangspunkt i beboernes diagnoser. På botilbuddene handler det om, at beboere med angst, overordnet har behov for stabilitet og tryghed, hvorimod beboere med skizofreni, har behov for at der arbejdes med deres stemmehøring og virkelighedsopfattelse.

Medarbejderen giver dermed udtryk for at stå i et dilemma mellem individuel inddragelse med udgangspunkt i et indgående kendskab til den enkelte beboer, og så en mere generel inddragelse, hvor der tages udgangspunkt i medarbejderens generelle viden og kendskab til sindslidelser og diagnoser.

Opsamling

I den anden vignette om anerkendelse i den retlige sfære, var udgangspunktet en problematik omkring Hans, som ønskede inddragelse i arbejdet med, og revurderingen af, sin pædagogiske/sundhedsplan. Til denne vignette var det vanskeligt for os, at finde centrale besvarelser med store forskelle, da vignetten dækkede over en udredt enighed mellem medarbejderne. Vi valgte derfor at analysere denne enighed. I denne analyse fremkom vi med et bud på en teoretisk forståelse, hvor vi inddrog et organisatorisk perspektiv, samt Bourdieus begreb om doxa.

Empirien viser os i forhold til ovenstående, at der er markant enighed blandt medarbejdere og beboere, om at Hans skal inddrages og ligeledes hvordan han skal inddrages. Begge grupper er således enige om at Hans skal anerkendes som et ligeværdigt retssubjekt, i forhold til arbejdet med egen borgersag. Ligeledes er de enige om hvorledes der skal arbejdes med inddragelsen af Hans. Her peger de på at Hans skal være med til at formulere mål, og at det skal være i et samarbejde.

Dog fandt vi en forskel i vurderingen af vigtigheden af inddragelsen af Hans. Det var i besvarelserne til spørgsmålene *"Hvor vigtigt vurderer du at det er, at Hans inddrages i arbejdet med handleplanen"*? og *"Hvor vigtig en betingelse vurderer du, at Hans' inddragelse i arbejdet med handleplanen er, for det gode liv"*?

Disse besvarelser nuancerede vi med citater fra de kvalitative interviews.

Her viser empirien at beboerne i højere grad end medarbejderne, mener at inddragelsen er meget vigtig. Empirien viser yderligere at beboerne betoner vigtigheden af at blive hørt, taget alvorligt, blive vist respekt og ikke blive afvist, når Hans tager et initiativ.

For at samle op på ovenstående, kan man sige at holdningsmønsteret i forhold til vignetten om Hans, med Honneth kan rammesættes med at medarbejdernes holdninger, afspejler præferencer i forhold til at ville inddrage og anerkende.

Empirien viser dog, at der er en forskel mellem medarbejdernes holdninger, og de handlinger de giver udtryk for, i de kvalitative interviews. Her oplever de at de ikke altid kan nå inddragelsen. Tiden bliver dermed en faktor der kan stå hindrende i vejen for inddragelsen. Der er for os at se, dermed et dilemma mellem politiske krav om inddragelse, og den tid medarbejderne oplever at have til inddragelsen.

Når vi rammesætter disse barrierer omkring tid, inden for en anerkendelsesteoretisk forståelse, kan tiden blive en barriere, for anerkendelsesbetingelserne for de beboere som fordrer mere tid og tålmodighed i arbejdet med inddragelsen, således at de kan opleve sig set og hørt, som ligeværdige retssubjekter. Konkret handler disse betingelser på botilbuddene, om den plads som arbejdet med inddragelsen bliver givet i hverdagen, den opmærksomhed det gives, og de faglige og kritiske refleksioner der gøres, over hvorledes dette arbejde understøttes af botilbuddenes kultur.

Marianne-Vignetten

Temaet i vignetten rummer en generel problematik, om rammerne for anerkendelse i et konkret fællesskab. Det specifikke tema i vignetten omhandler Mariannes arbejdsbetingelser, rammerne for hendes beboerjob, og hvorvidt hun skal afskæres for den mulighed det giver Marianne, for at blive anerkendt for sit bidrag til fællesskabet, gennem dette beboerjob.

Mariannes forbrug af alkohol, er i vignetten, lagt under Sundhedsstyrelsens anbefalinger om 7 ugentlige genstande for kvinder.

De spørgsmål der er stillet i vignetten, er spørgsmål der søger at afdække specifikke holdninger til, hvilken form for faglig indsats personalet og beboerne mener at der skal tilbydes. Derudover stilles der spørgsmål til ansvarsplaceringen i forhold til, hvorvidt det er Mariannes eller medarbejdernes ansvar, at ændre på hendes arbejdsbetingelser. Spørgsmålene til vignetten afsluttes med to skalaspørgsmål, hvor respondenterne skal vurdere hvor vigtig en betingelse, den ovennævnte problematik er, for Marianne, og for hendes muligheder for at få et godt liv.

Hermed følger vignetcasen:

Marianne er 48 år og er diagnosticeret med skizofreni og alkoholafhængighed. Marianne arbejder med at tørre borde af, og feje gulve i spisesalen i et af centerets øvrige botilbud. Det gør hun to timer ugentligt. Marianne har fået at vide, at hun skal blæse i et alkometer, inden hun går på arbejde, da hun kun må arbejde, hvis hendes promille er nul. Personalet sender hende hjem, når hendes promille er højere end nul. Marianne ønsker selv at arbejde, trods en lille promille. Hun siger: "Jeg vil jo ikke gå på arbejde, og være så fuld, så jeg vælter rundt". Endvidere siger Marianne: "Det er jo kun en enkelt morgenbajer jeg tager mig, og jeg passer altså mine ugentlige samtaler med misbrugskonsulenten".

Overordnede holdningsmønstre

Tabel 3.1: Svarfordeling og forskelsberegning mellem beboere og medarbejdere i Marianne-vignetten Alle tilbud					
	Ja-svar i procent		Antal svar		Forskel i procentpoint
	Beboere	Medarb.	Beboere	Medarb.	
Bør personalet overholde de krav, der er stillet til Marianne om, at hun skal have nul promille, før hun kommer på arbejde?	61	80	51	35	19
Bør personalet støtte Marianne i en antabusbehandling på det lokale misbrugscenter?	70	83	50	35	13
Bør personalet forsøge at ændre kravene om nul promille til Marianne, så hun kan opretholde sit arbejde, selv om hun har drukket 1 genstand?	55	31	51	35	24
Bør personalet tage motiverende samtaler med Marianne, så hun i højere grad, bliver i stand til at fastholde sit arbejde?	94	94	50	35	0
Bør personalet formulere et mål for Marianne, hvor hun kan øve sig i at mestre sin trang til at drikke?	94	91	50	34	3
Bør personalet afvente, at Marianne tager initiativ til selv at ændre sin jobsituation?	16	3	50	33	13
Bør personalet tilbyde Marianne PN om morgenen, inden hun går på arbejde, i stedet for at Marianne drikker en øl?	48	29	50	35	19
Bør personalet forsøge at få ændret Mariannes mødetider til om aftenen, så promillen er aftaget, og Marianne kan gå ædru på arbejde?	52	23	50	35	19
Bør personalet afslå ønsket om, at Marianne kan arbejde med en lille promille?	47	66	49	35	19
Bør:					
- det være Mariannes eget ansvar at ændre sine arbejdsbetingelser?	16	37	50	35	21
- det være et samarbejde ml. Marianne og personalet at ændre Mariannes arbejdsbetingelser?	62	60	50	35	2
- det være personalets ansvar at ændre Mariannes arbejdsbetingelser?	44	43	50	35	1

Ovenstående opgørelse viser ja-svar af alle svar. I alle spørgsmål er respondenterne præsenteret for muligheden "Har ikke tænkt over". I opgørelsen er ubesvarede og "Har ikke tænkt over"- besvarelse, samt 'Nej' ikke medregnet.

Af tabel 3.1 fremgår det af det overordnede holdningsmønster, at der mellem beboerne og medarbejderne, dels er spørgsmål, hvor vi næsten ingen forskelle finder i besvarelserne, de to grupper imellem, dels er der spørgsmål, hvor vi ser en stor forskel i besvarelserne de to grupper imellem. Ved at se på interne splittelser i medarbejdergruppen, finder vi dette i to af spørgsmålene.

Holdningsforskellene mellem medarbejdere og beboere, ligger i denne vignet mellem 0 – 24%. Den gennemsnitlige holdningsforskel ligger på 13%. I to ud af de 12 spørgsmål til

vignetten, er der en markant holdningsforskel på henholdsvis 24% og 21%. Disse to forskelle er ligeledes Z-testet, og forskellene er fundet statistisk signifikante.

Analyse af ligheder mellem beboere og medarbejdere

I tre ud af de 12 spørgsmål, deler medarbejderne i høj grad de samme holdninger. I to ud af de 12 spørgsmål, deler beboerne i høj grad de samme holdninger. Der er sammenfald mellem beboere og medarbejdere i to af spørgsmålene. Det er i spørgsmålene omkring motiverende samtaler og formulering af mål.

I forhold til de to sidste spørgsmål til vignetten, som omhandler en generel vurdering af vigtigheden for Marianne på en skala fra 1 - 10, i forhold til vignetten generelt, svarer 55% af beboerne at det er "Meget vigtigt", hvor 40% af medarbejderne svarer at det er "Meget vigtigt". Dette spørgsmål handler om, ændring af jobmæssige rammer med henblik på at hun kan bidrage til et fællesskab. Til det andet spørgsmål svarer 61% af beboerne at det er "Meget vigtigt", hvor 40% af medarbejderne svarer, at det er "Meget vigtigt". Dette spørgsmål handler om væsentligheden af at Marianne bevarer sit job, som en forudsætning for at hun får et godt liv.

Gennemsnittet for svarfordelingen er for henholdsvis beboere og medarbejdere 8,7 og 8,3, til det første spørgsmål. Til det andet spørgsmål er gennemsnittet for scoren for henholdsvis beboere og medarbejdere på 9 og 8,7.

Betragter vi den interne enighed grupperne imellem, handler denne enighed om, at formulere mål og tage motiverende samtaler. Dette kan ses i sammenhæng med et stærkt fokus på motivation, og særligt målstyret arbejde, i psykiatrien og både det pædagogiske og sundhedsfaglige arbejde. Som tidligere beskrevet, optager arbejdet med målstyring tid, og målene skal således evalueres hver 4. måned. Dermed bliver dette arbejde, en fast tilbagevendende rutine, for medarbejderne. Ligeledes bliver det en fast tilbagevendende rutine for beboerne, hvor de inviteres til at evaluere eller formulere nye mål, for deres ophold på botilbuddene. Overordnet kan det hænge sammen med, at det rehabiliterende arbejde, som er den indsats professionelle tilbyder for at understøtte den psykisk syge med at komme sig (Eplov et al. 2010:37), har målstyret arbejde som et stærkt fokus. Der

formuleres nemlig, i rehabiliteringsplaner, mål for de indsatsområder der prioriteres ud fra beboernes pædagogisk/sundhedsplan (Eplov et al. 2010:48).

Enigheden kan dermed belyses med et stærkt fokus på målstyring, både i kommunens kvalitetsstandard (Bilag 2 2012:11-12), et rehabiliterende arbejde som tager udgangspunkt i formuleringen af mål, samt tilbagevendende rutiner, hvor målstyringen er omdrejningspunktet for mødet mellem beboere og medarbejdere. Brodersen omtaler endog det målstyrede arbejde for klienterne, som værende en moderne position i velfærdsarbejdet (Brodersen 2009:40).

Analyse af uenigheder mellem beboere og medarbejdere

Spørgsmålet hvor forskellen ligger på 24%, er spørgsmålet om, hvorvidt kravene der stilles til Marianne om nul promille, bør ændres, således at hun kan opretholde sit arbejde. Her mener beboerne i langt højere grad end medarbejderne, at kravene til Marianne skal ændres. I beboergruppen svarer 55% ja til spørgsmålet. I medarbejdergruppen svarer 31% ja til samme spørgsmål. Det andet spørgsmål, hvor der ligeledes ses en markant større forskel mellem grupperne (21%), er i spørgsmålet om, hvorvidt det er Mariannes eget ansvar, at ændre sine arbejdsbetingelser. Medarbejderne mener i højere grad, med 37% ja-svar, at Marianne selv skal tage ansvar. Beboergruppen repræsenterer 16% ja-svar, til samme spørgsmål.

Til spørgsmålet om kravene til Marianne skal ændres, ser vi en markant forskel i besvarelserne. Medarbejderne er ikke så tilbøjelige til at ville ændre kravene, som beboerne er.

Denne forskel kan man, dog noget forenklet, belyse med det forhold, at mødet mellem sociale klienter og systemrepræsentanter, er et møde mellem en forholdsvis svagt placeret og en forholdsvis velplaceret gruppering i det sociale rum, hvilket ligeledes er et møde mellem to grupperinger som kan have vældigt forskellige opfattelser af, hvad det vil sige at leve et godt liv (Järvinen 2005:17). Med forskellige placeringer i det sociale rum, antager vi dermed, at der kan være forskellige måder at tænke, føle og handle på, som forskellige

socialiseringer har haft indflydelse på. Arbejde, arbejdsidentitet, og tilknytning til større fællesskaber gennem arbejdet, kan dermed være forbundet med meget forskellige værdiopfattelser, som kan pege på forskellen i holdningerne mellem beboere og medarbejdere.

De beboere som bor på botilbuddene, lider af alvorlige sindslidelser. I de fleste tilfælde, er de diagnosticerede med skizofreni. Det er en sindslidelse, som indtræder i ungdommen, og som medfører at halvdelen af de mennesker den rammer, bliver handicappede i større eller mindre omfang, resten af livet (Cullberg 1999:263). De grundsymptomer som vi tidligere i specialet har beskrevet, og som medfører en indadvendthed og tilbagetrukkethed, kan have betydet at beboerne i høj grad, har været optaget af at afværge og mestre disse invaliderende symptomer. Tidligere i specialet refererer vi netop til tal, om at markant færre mennesker med sindslidelser tager en uddannelses, samt at markant færre mennesker med sindslidelser er i beskæftigelse.

Dette kan netop have haft den betydning, at beboerne i et vist omfang, har begrænsede arbejds erfaringer.

Derudover har op imod halvdelen af alle mennesker med en sindslidelse, et misbrug ved siden af denne sindslidelse. De er altså dobbeltdiagnosticerede. På botilbuddene er en del af hverdagen, at forholde sig til dette misbrug, som ifølge mange af beboerne, er med til at afhjælpe og mestre flere af de symptomer, som ovenfor er beskrevet. Disse egne erfaringer med misbrug, lige så vel som egne erfaringer med at et misbrug i et vist omfang kan dulme nogle af sindslidelsens symptomer, kan ligeledes medføre at beboerne har andre holdninger til misbrug generelt, men også i arbejdsmæssige sammenhænge.

Det ser derfor ud som om, at der er et helt konkret dilemma mellem medarbejdernes og beboernes værdiopfattelser om, at man ikke drikker før man går på arbejde. Det kan være værdier der trækker på forestillinger om det normale liv, og som bliver forventninger til beboerne om hvorledes de går på arbejde. Over for disse værdier, står beboernes værdier om, at en enkelt genstand ikke har afgørende betydning, for hvorvidt du kan passe dit arbejde. Samtidig rammer spørgsmålet også ned i en beboergruppe, som er

overrepræsenteret i forhold til misbrugsproblematikker, og hvis dagligdag i et andet omfang end andre menneskers dagligdag, involverer forbrug og misbrug.

I forhold til medarbejderne ser det ud som om, at de er styret af forskellige værdimæssige forestillinger, om tilknytning til arbejdsmarkedet, og generelle normer om, at man ikke møder beruset på arbejde, og heller ikke drikker alkohol i arbejdstiden. Disse holdninger er forbundet med forestillinger om en normalisering af beboerne. Dette kan derfor belyse deres holdning til, at man ikke ændrer krav om netop alkoholforbrug på en arbejdsplads.

En medarbejder udtrykker det på følgende måde, i et af de kvalitative interviews:

"Altså, du går jo heller ikke på arbejde nogen andre steder i det her land, og har en promille imens."

(Medarbejder, mand, botilbud 1)

Holdningsmønsteret underbygges yderligere af besvarelserne på tre andre spørgsmål til vignetten, som omhandler overholdelse af krav, om at arbejdstider skal ændres, og om ønsket om at arbejde med en lille promille skal afslås. Her viser besvarelserne ligeledes, at der trækkes på normaliseringsforestillinger.

Trods det, at der er en overvægt af beboere, der synes at kravene til Marianne skal ændres, repræsenteres forskellige synspunkter i beboergruppen i de kvalitative interviews.

Eksempelvis siger en af beboerne følgende:

"Jo, hun skal da hjælpes til at fastholde sit arbejde, men det der med at man lugter af alkohol, når man går på arbejde, den går bare ikke".

(Beboer, kvinde, botilbud 2)

Ovenstående citat viser, at beboeren problematiserer Mariannes situation. Hun fastholder at Marianne skal hjælpes, og afviser samtidig at hun kan gå på arbejde, når hun har drukket en genstand. Dermed orienterer hun sig mod forestillinger, som trækker på de samme normer og opfattelser, som vi ser generelt, hos medarbejderne.

En anden beboer repræsenterer en anden holdning:

"Hun tager sig kun en enkelt morgenbajer, så hun er klar over hvad hun gør. Hun ved godt hvad hun gør...hun lader trods alt til at vide hvad der foregår i hendes eget liv."

(Beboer, mand, botilbud 1)

Denne beboer fortsætter på følgende måde:

"Jeg kan ikke se hvad der sker ved, at hun får sig en lille morgenbajer, hvis det stiver hende lidt af, og hun bedre kan klare sit job der".

(Beboer, mand, botilbud 1)

Beboeren giver i ovenstående to citater udtryk for, vigtigheden af at Marianne kan indgå i et arbejdsfællesskab, på trods af at hun har drukket en enkelt genstand. Dermed udviser han også en anden forståelse for Mariannes problem, som kan vidne om hans egne erfaringer med misbrug.

Som en kort opsamling på ovenstående, kan spredningen i holdningerne mellem medarbejdere og beboere, belyses ud fra forskellige forestillinger og erfaringer med arbejde og misbrug.

Vignetten om Marianne, er den vignet, der repræsenterer flest spørgsmål med uenighed, beboere og medarbejdere imellem.

I et af de kvalitative interviews, stødte vi på et interessant udsagn vedrørende dette forhold. Udsagnet falder under en snak, om tilpasningen af rammerne for udbudte beboerjobs.

Beboeren reflekterer generelt, over dette i udsagnet, som følger herefter:

"Jeg tror nogen gange personaler, og sådan nogen fagfolk, de hæfter sig lidt ved deres forestillinger om, hvordan man er, og lytter ikke nok til, hvordan man selv mener at man er, og hvordan man fungerer".

(Beboer, mand, botilbud 1)

Ovenstående citat viser, at beboeren har en opfattelse af, at der består et misforhold mellem medarbejdernes forståelse af hvilke behov man kan have som beboer, og den opfattelse man selv, som beboer kan have omkring egne behov.

Konkret, så ser vi en tendens til dette misforhold mellem de løsninger som medarbejderne har præferencer over for, i forhold til de løsninger som beboerne har præferencer for. Det ser vi i de fire spørgsmål til vignetten, som har som omdrejningspunkt, hvorvidt der skal lempes på de krav der stilles til Marianne. Altså, om rammerne skal tilpasses, som Marianne ønsker det, eller om kravene skal fastholdes. Her er tendensen, at der er en uenighed i forhold til, hvorledes beboernes behov og ønsker, skal understøttes og dermed løses.

Forskellen mellem medarbejderes og beboeres holdninger, kan belyses med anvendelsen af Beresford, som beskriver hvorledes rammer for socialt arbejde konstrueres og defineres. Han beskriver hvordan socialt arbejdes organisationer, beslutter de reaktioner og svar de vil give på sociale problemer, i stedet for at gå i dialog med brugere om de rettigheder, præferencer og behov, som brugerne har. Dette medfører en definitions- og tilpasningsproces af beboernes behov, således at de korresponderer med de eksisterende løsninger. På den måde tilpasses beboere de løsninger som det sociale arbejdes

organisationer kan tilbyde, i stedet for at støtten defineres og tilpasses brugernes behov og ønsker (Beresford 2001:299).

Marianne udtrykker i vignetten, at hun ønsker at arbejde. Hun argumenterer endvidere for, at hun har kontrol over sit alkoholforbrug, og gør på den måde opmærksom på, at hun finder kravet om at hun ikke kan starte dagen med en genstand, urimeligt. Marianne er diagnosticeret med alkoholafhængighed, og giver trods denne diagnose, udtryk for at hun har fundet en måde, at håndtere sit misbrug på, ved at drikke en enkelt genstand, og overholde de aftaler hun har med misbrugskonsulenten. Hun har dermed fundet en måde at leve med sit misbrug på, som hun ønsker respekteret og anerkendt, for dermed at kunne bidrage til et socialt fællesskab gennem arbejdsfastholdelse.

Af de kvantitative besvarelser ser vi, som ovenfor nævnt, en tendens til at beboerne i højere grad end medarbejderne, har præferencer for at imødekomme Mariannes ønsker.

Når medarbejderne spørges til denne tendens, vidner deres svar om, at de synes at det er en dilemmafyldt vignette, som har gjort dem tvivlende.

Dette uddybes af en af medarbejderne i et af de kvalitative interviews:

"...det kan være svært, for hun kan være supergod til det, og alligevel er det jo svært, fordi man ikke må drikke på en arbejdsplads. Ja, det er lidt et dilemma, for det er jo et job, hvor man kan sige, at det er på et af de andre bosteder, ikk'. Du må selvfølgelig ikke arbejde når du er fuld, det ved jeg godt, men samtidig har jeg det også sådan, at hvis det kan – hvis det kun er den øl, så kan hendes promise jo ikke være så høj, og så er det jo en funktionspromise, tænker jeg lidt, og hvis det kan få hende til at få lidt livskvalitet, ved at gøre rent sådan et sted, så synes jeg sgu' egentlig ikke, at det er noget".
(Medarbejder, kvinde, botilbud 3)

En anden medarbejder giver udtryk for det samme, i følgende citat:

"Jeg var ret splittet i denne her, fordi jeg har lidt, begge sider af det..."

(Medarbejder, mand, botilbud 1)

Begge medarbejdere giver oven for udtryk for at være i forhandling med sig selv. Disse forhandlinger kan ses, som forhandlinger om at håndtere et dilemma. På den ene side giver de udtryk for at orientere sig mod det øvrige samfund, og nogle normaliseringsforestillinger som hentes der fra. Der er i samfundet, en norm om at man ikke drikker på sin arbejdsplads. Mange arbejdspladser har udfærdiget alkoholpolitikker, hvilket centeret som de tre botilbud fungerer under, ligeledes har udfærdiget for medarbejderne.

På den anden side, ser det for os ud som om, at de ligeledes gør sig faglige overvejelser, som handler om at tage udgangspunkt i den viden de har om beboerne, og forholde sig til beboerne ud fra denne viden. En af medarbejderne omtaler netop det, at det kan øge Mariannes livskvalitet, hvilket kan ses som et udtryk for at det er en faglig overvejelse som medarbejderen gør sig over dilemmaet. Det ser dog ud som om, at måden at håndtere det dilemma på, som medarbejderne giver udtryk for at være i, resulterer i at kravene om at Marianne skal have nul promille fastholdes. Det svarer 80 % af medarbejderne ja til. Der trækkes altså i overvejende grad på en norm hentet fra samfundet om, at det ikke tolereres at indtage alkohol på sin arbejdsplads.

Denne måde at forholde sig til Mariannes ønsker om at blive imødekommet, med henblik på at kunne fastholde sit job, kan få afgørende betydning for den måde det pædagogiske arbejde tilrettelægges på botilbuddene, og dermed for beboerne. Helt konkret, kan man forestille sig, at Marianne har haft et misbrug inden hun flyttede ind på botilbuddet. Dette misbrug, som sammen med hendes sindslidelse, er noget der skal afhjælpes ved støtte og professionel hjælp, ser samtidig ud til, at kunne blive en hindring for den hjælp hun tilbydes på botilbuddet, i form af inddragelse i et konkret fællesskab.

Medarbejdernes holdninger til de betingelser Marianne skal mødes med, kan ses som udtryk for at de mener at Marianne bryder med en social regel. På den måde kan man sige

at der opstilles en social regel for Marianne, som ved brud med denne regel, kan være med til at definere Mariannes adfærd som afvigende, og dermed Marianne som afvigende. Becker belyser processer hvor mennesker og menneskers adfærd, defineres af sociale grupper, og hvor afvigelsen ikke er en egenskab ved selve den handling personen gør, men snarere en konsekvens af andres anvendelse af regler og sanktioner (Becker 2005:29-30). Her handler det specifikt, om Mariannes brud med en social regel om, at man ikke drikker på arbejdet. Ved at se på karakteren af Mariannes brud med en social regel om ikke at drikke på sit arbejde, fremgår det af vignetten, at Marianne drikker i overensstemmelse med Sundhedsstyrelsens anbefalinger. Dermed kan det netop ses som en konsekvens af medarbejdernes anvendelse af en regel, snarere end en egenskab ved selve handlingen. På botilbuddene er der ikke nogen regel, om at man ikke må drikke en genstand inden man går på arbejde.

Derudover kan det have den betydning for Marianne, at hun nægtes adgang til de almindelige måder at klare hverdagslivets rutiner på, som står åbne for de fleste andre mennesker (Becker 2005:53). Dermed mener vi rutiner omkring det at gå på arbejde og bidrage til et fællesskab, men ligeledes rutiner omkring selv at stå til ansvar for egne valg og muligheden for, at kunne tjene sine egne penge.

Marianne får dermed ikke muligheden for, at bidrage, og dermed blive anerkendt for dette bidrag, i et større solidarisk fællesskab.

Beboernes besvarelser i forhold til ovenfor nævnte tendens, om at medarbejderne i højere grad end beboerne, ønsker at fastholde krav om nulpromille, kan uddybes med følgende citat, fra de kvalitative interviews:

"...forlange at hun bare skal droppe sin morgenbajer, droppe alt på en gang, og bare gå på arbejde med en promille på nul, jeg synes det er at forlange lidt for meget af hende...jeg synes at man krænker hende lidt, og så er det jo et spørgsmål om, hvor motiveret hun er, for at gå på det arbejde, hvis man krænker hende."

(Beboer, mand, botilbud 1)

Han fortsætter i følgende citat:

"Jeg synes også, at det er at krænke hende lidt, lige som at sige, nu er du fuld dit svin, nu må du gå hjem og lægge dig, det synes jeg."

(Beboer, mand, botilbud 1)

I ovenstående to citater, hvor vi i øvrigt ikke over for beboeren, har anvendt ordet "krænke", kan man næsten ane den erfaring der ligger bag. En erfaring for, at have været udsat for definitionsprocesser, hvor han angiveligt har oplevet snævre rammer for denne definitionsproces. Det kan have været definitioner af bestemte situationer, som kan have medført værdidomme om at være mindre værd. Han anvender ordet "svin" og omtaler ligeledes det at der forlanges for meget af Marianne. Netop det at forlange for meget, eller i hvert fald noget andet, end det Marianne ønsker at få ændret, kan ses som hans oprør mod at Marianne underlægges sociale regler om nul promille og bare skal droppe sin morgenbajer. Regler som begrundes med en generel normaliseringsforestilling, og som han mener er at forlange for meget.

Han fortsætter med følgende:

"Vi tager jo nærmest ansvaret fra hende selv, og siger at det skal være sådan og sådan, som vi siger. Hvordan føler Marianne sig med det, får hun lyst til at gå på arbejde fremover. Får hun lyst til at passe sine samtaler med misbrugskonsulenten, altså, jeg kunne forestille mig en hel del "Marianner" rundt omkring, der kunne finde på at drikke endnu mere, hvis man blev behandlet sådan. Det, nej, jeg synes at anerkendelse er vigtigt".

(Beboer, mand, botilbud 1)

Her fortsætter den mandlige beboers problematisering af den definitionsproces, som Marianne udsættes for. Han omtaler det, at Mariannes arbejdssituation, er defineret af medarbejderne uden at Marianne spørges, og den konsekvens det vil kunne få for Marianne. En konsekvens om at han kan forestille sig en del "Marianner" der ville kunne

finde på at drikke endnu mere. Det kan ses som enten beboerens forsøg på at retfærdiggøre sine holdninger, men det kan ligeledes ses som, at beboeren nærmest udtrykker et oprør mod en uretfærdig definitionsproces. Beboerens citat, om at en anerkendelse er vigtig, siger noget om, at anerkendelse for ham, også handler om at Marianne skal anerkendes for sit misbrug.

Som en opsamling på ovenstående, kan man sige at arbejdet med at integrere Marianne, som har en dobbeltdiagnose, er vældigt kompliceret. Marianne skal anerkendes, men ikke nødvendigvis imødekommes i forhold til sit ønske om at drikke, da misbrug kan have alvorlige konsekvenser. Dog er Marianne ifølge sig selv, inde i et godt forløb med sin misbrugskonsulent, og det kan derfor lyde som om, at anerkendelsen af Marianne, kan handle om, at der skal lyttes til Mariannes behov og ønsker.

I arbejdet med dette misbrug, kan det diskuteres hvorvidt medarbejderne grundet deres arbejds-mæssige roller, bliver deltagere i nogle definitionsprocesser, som kan have uheldige konsekvenser.

Ovenstående kan ligeledes rammesættes med Honneths anerkendelsesteori. Det der er centralt, er at beboerne i højere grad end medarbejderne, ønsker at give Marianne videre rammer for dermed, at kunne blive anerkendt. Ved at se på medarbejdernes præferencer for at fastholde krav, og ikke at give vide rammer forrang, kan det signalere en negativ holdning over for en bestemt gruppes sociale værdi.

Det beskriver Honneth som nedværdigelse af livsformer, hvilket medfører, at man ikke har mulighed for at blive værdsat for sine karakteristiske egenskaber og muligheder (Honneth 2006:179). I Mariannes tilfælde er det egenskaber og muligheder, som ikke bliver værdsat i et konkret fællesskab.

Opsamling

I den tredje vignette om anerkendelse i den solidariske sfære, var udgangspunktet en problematik omkring Marianne, og hendes ønske om at kunne gå på arbejde, for at kunne

bevare tilknytningen til, og bidrage med noget, til et større fællesskab. De besvarelser vi i forhold til denne vignet fandt centrale, og som vi derfor valgte at inddrage i vores analyse, var besvarelserne til spørgsmålene *"Bør personalet tage motiverende samtaler med Marianne, så hun i højere grad, bliver i stand til at fastholde sit arbejde"*? og *"Bør personalet formulere et mål for Marianne, hvor hun kan øve sig i, at mestre sin trang til at drikke"*? Dette belyste vi med en ændring i karakteren af det sociale arbejde.

Empirien viser os i forhold til ovenstående, at der er en markant enighed mellem medarbejdere og beboere, om at motiverende og målstyret arbejde er løsninger for Marianne.

Derefter fandt vi besvarelserne til spørgsmålet *"Bør personalet forsøge at ændre kravene om nul promille til Marianne, så hun kan opretholde sit arbejde, selvom hun har drukket en genstand"*? interessante. Her fremkom vi med et bud på en forståelse, hvor vi anvendte forskelle i opfattelser af hvordan det gode liv kan leves. Dernæst nuancerede vi besvarelserne med citater fra de kvalitative interviews.

På baggrund af både de kvantitative og de kvalitative data, anvendte vi Beresford, som har vist, at organisationer formulerer reaktioner på borgeres behov, således at borgeres behov tilpasses organisationernes faglige tilbud. Efterfølgende anvendte vi Becker, med henblik på at kaste et blik på de definitionsprocesser som vores empiri viste.

Her viser empirien at der er markant uenighed omkring ændring af kravene til Marianne. Dette vidner om et dilemma mellem opfattelser som trækker på normaliseringsforestillinger, over for opfattelser som trækker på egne og levede erfaringer med misbrug.

Når vi rammesætter disse uenigheder inden for en anerkendelsesteoretisk forståelse, kan uenigheden blive en barriere, for de anerkendelsesbetingelser, som omhandler tilpasning af indsatser, udvidelse af arbejds- og integrationsbegreber samt anvendelse af skrevne og uskrevne regler på botilbuddene. På baggrund af medarbejdernes professionelle roller, kan

en opmærksomhed på den andel de gennem disse roller, kan have i de beskrevne definitionsprocesser, være et væsentligt fokus at have, i faglige refleksive fora. Dette kan gøre disse processer synlige, hvormed medarbejdernes understøttelse af en kultur, som medvirker til positiv inddragelse i solidariske fællesskaber, vil blive styrket yderligere.

Analyse af centrale fund på tværs af de 3 vignetter

Som en analyse på tværs af de tre vignetter, har vi valgt, dels at fokusere på de besvarelser der omhandler medicin, dels på de besvarelser der omhandler ansvar, og dermed hvor langt personalet vil gå i forhold til at anerkende beboerne. Her er der dukket nogle interessante forskelle op, med udgangspunkt i to af de anvendte baggrundsvariable, omhandlende varighed af ophold på et botilbud, samt profession. Vi har således lagt alle besvarelser der omhandler medicin, fra de tre vignetter, sammen i en tabel. Ligeledes har vi lagt alle besvarelser der omhandler ansvar, og hvor langt dette ansvar rækker, sammen i en tabel. Spørgsmålene der omhandler, er nævnt i tabellerne.

De ovennævnte spørgsmål er valgt ud, da de repræsenterer nogle af de største forskelle botilbuddene imellem.

Tabel 4.1: Svarfordeling og forskelsberegning mellem socialt fagligt uddannede medarbejdere og sundhedsfagligt uddannede medarbejdere i forhold til spg. vedr. medicin			
Alle tilbud			
	Ja-svar i procent		Forskel i procentpoint
	Socialfagligt uddannet	Sundhedsfagligt uddannet	
Bør personalet kontakte psykiateren, med henblik på at øge Linettes angstdæmpende medicin?	19	44	25
Bør personalet kontakte psykiateren, med henblik på en øgning af Hans' antipsykotiske medicin?	19	31	12
Bør personalet tilbyde Marianne PN om morgenen, inden hun går på arbejde, i stedet for at Marianne drikker en øl?	13	42	29

Ovenstående opgørelse viser ja-svar af alle svar. I alle spørgsmål er respondenterne præsenteret for muligheden "Har ikke tænkt over". I opgørelsen er ubesvarede og "Har ikke tænkt over"- besvarelse, samt 'Nej' ikke medregnet.

Af tabel 4.1 ser vi en tendens til, at de medarbejdere der er socialfagligt uddannede, i mindre omfang end de medarbejdere der er sundhedsfagligt uddannede, har præferencer for at anvende medicin som en løsning i forhold til de tre vignetter.

Dette kan belyses med Bourdieus begreb om den sekundære socialisering.

Pædagoguddannelsen er en sekundær socialisering, der virker gennem en tilegnelse af fagets teori og metode (Ejrnæs & Monrad 2013:66). Denne sekundære socialisering gennemleves i forskellige samfundsinstitutioner (Wilkens 2014:49). Det kan netop være uddannelsessystemet.

Vi antager at denne tilegnelse, af fagspecifikke teorier og metoder også gør sig gældende for social- og sundhedsassistenternes uddannelse. Disse, for fagenes forskellige teorier og metoder, gør sig også konkret gældende på botilbuddene. Her består den væsentligste forskel i, at det er social- og sundhedsassistenternes opgave at oprette medicinlister i det IT baserede journalsystem, lige så vel, som at det udelukkende er dem, som er autoriserede til at injicere psykofarmaka, som ikke forefindes i pilleform. Dermed understøttes den sekundære professionsocialisering, af konkrete forskelle i tildelingen af opgaver på botilbuddene.

Adspurgte til den forskel som vi har fundet i svarfordelingen mellem pædagoger og social- og sundhedsassistenter, fortæller en medarbejder (pædagog) i et af de kvalitative interviews følgende:

"...vi møder jo borgerne på forskellige måder, også..i og med at noget af personalet er. Pædagogisk personale har formentlig en mere anerkendende og en anderledes tilgang, fordi at vi ser, der bliver set anderledes på mennesket, hvorimod man kan sige, at so-su'er (Social- og sundhedsassistenter) kan nogen gange godt se lidt klinisk på det, fordi at det ligesom er der deres baggrund ligger..."

(Medarbejder, mand, Botilbud 1)

I ovenstående citat, understøtter medarbejderen de forskelle vi har set i vores empiri. Han begrundet forskellene med forskellige tilgange, professionerne imellem, hvilket kan handle om de nævnte professionsbestemte socialiseringer.

Når splittelserne de to faggrupper imellem, ikke fordeler sig entydigt, således at de sundhedsfagligt uddannede alene peger på medicinske løsninger, og de socialfagligt uddannede alene, kan det forstås som at medarbejderne arbejder inden for den samme organisationskultur. Denne kultur, som omhandler grundlæggende antagelser og værdier, giver opskrifter på hvorledes medarbejderne bør handle i bestemte situationer (Jacobsen & Thorsvik 2008:112). Kulturen kan på den måde, være med til at belyse de mindre splittelser som er nævnt ovenfor.

Yderligere kan det have betydning at hvis velfærdsarbejdere betragtes generelt, så varierer deres indstillinger til arbejdets mål, indhold og metoder, ikke grundet en specifik profession, men med nogle historiske og samfundsmæssige logikker (Brodersen 2009:45). Dette perspektiv, om ikke at føre medarbejdernes indstillinger tilbage til en specifik profession, finder vi ligeledes støtte for i store dele af svarfordelingerne til de øvrige vignetter, da vi ikke har fundet mange interne splittelser, når den anvendte baggrundsvariabel omhandlende profession er krydset med de øvrige variable.

I forhold til de samme spørgsmål vedrørende medicin, men nu med anvendelsen af en anden baggrundsvariabel – den variabel som omhandler varigheden af indskrivning på et botilbud - ses nedenfor beboernes holdninger til medicin afhængigt af hvor længe de har boet på botilbud.

Af tabel 4.2 ser vi en tydelig tendens til, at beboere der har boet mindre end to år på et af botilbuddene, i langt mindre grad, har holdninger der peger på løsninger som involverer psykiatere og en øgning af medicindosis, end beboere der har boet på botilbud i mere end to år.

Tabel 4.2: Svarfordeling og forskelsberegning mellem hvor længe beboere har boet på botilbud i forhold til spg. vedr. medicin
Alle tilbud

	Ja-svar i procent				
	Mere end 20 år	11 – 20 år	6 – 10 år	2 – 5 år	0 – 1 år
Bør personalet kontakte psykiateren, med henblik på at øge Linettes angstdæmpende medicin?	88	46	60	70	17
Bør personalet kontakte psykiateren, med henblik på en øgning af Hans' antipsykotiske medicin?	38	46	40	40	17
Bør personalet tilbyde Marianne PN om morgenen, inden hun går på arbejde, i stedet for at Marianne drikker en øl?	63	55	67	50	17

Ovenstående opgørelse viser ja-svar af alle svar. I alle spørgsmål er respondenterne præsenteret for muligheden "Har ikke tænkt over". I opgørelsen er ubesvarede og "Har ikke tænkt over"- besvarelse, samt "Nej" ikke medregnet.

Ved indflytning på et botilbud, er der forud for indflytningen, ofte gået flere år hvor den kommende beboer har været igennem nogle indlæggelser, og en diagnosticering af sindslidelsen. Derefter er der, jævnfør Servicelovens princip om mindst mulig indgriben i menneskers liv, forsøgt indsatser i eget hjem hvor borgeren er tilbudt en støtte-kontaktperson, og tilknytning til aktivitets- og væresteder.

I denne periode er den sindslidende borger, også præget af manglende sygdomsindsigt, en stærk ambivalens over for behandling, lige så vel, som at det kan være svært for en psykotisk person, at skulle vælge at tage medicin hver dag (Cullberg 1999:189).

Ved indflytning på et botilbud, overtages ansvaret for uddeling af medicin oftest af personalet. Det sker tre gange dagligt, og som svært sindslidende, tilbydes man store mængder medicin. Medicinen er altså en løsning, som ordineres og tilbydes af de professionelle, og som i dagligdagen på et botilbud, er et væsentligt fokusområde, samtidig med at uddelingen er indbygget som en fast del af botilbuddets struktur.

Medicinuddelingen bliver dermed struktureret ved indflytningen på et botilbud, hvor det før en indflytning kan have været svært for de sindslidende at holde styr på det selv.

Dette medfører en mere kontinuerlig medicinering af beboerne, og der er dokumenteret betydelige lindringer af symptomer som hallucinationer, vrangforestillinger og voldsomme koncentrationsforstyrrende symptomer (Cullberg 1999:187). Som nyindflyttet beboer er

der derfor sandsynlighed for, at man gennem en fast og struktureret medicinering, kan opleve sine symptomer, som lindret. Det at beboerne – med tiden – oplever denne lindring, kan belyse det forhold, at de efter de første to år, peger på at medicinske løsninger kan være gavnlige. Når vi påpeger at dette foregår inden for de første to år, handler det om, at det trods det at medicinuddelingen struktureres, og også lindrer symptomer, så er det en proces der kan strække sig over beboernes første par år på botilbuddene. I denne proces indgår at der skal afprøves flere forskellige præparater og dosis skal afpasses, og aftaler skal indgås med de enkelte beboere og ligeledes genforhandles.

Overgangen til en fast og struktureret hverdag, med uddeling af medicin, og tilbud om andre faglige løsninger, medfører ligeledes en social skelnen. Beboerne bliver ved indflytning pludselig mødt af medarbejdere, som kender til deres psykiatriske diagnoser, og som også observerer og intervenserer når de udviser symptomer på sindslidelsen. Symptomer som kan være at de taler med sig selv for at overdøve indre stemmer, har voldsom motorisk uro, vanskeligheder ved at sidde stille og kan finde på at gå med hænderne oppe for ørerne for at bremse hallucinationer (Cullberg 1999:265).

Disse symptomer kan ligeledes defineres som brud med sociale spilleregler, som sammen med diagnosen, kan medføre at de af medarbejderne, og i højere grad øvrige omgivelser i deres netværk, deres isolerede placering på et botilbud og i samfundet generelt, tildeles en status som afvigende fra gængse forestillinger om normalitet. En sådan status som afvigende, viser sig ofte at være vigtigere end andre statustræk, og bliver dermed en primær status (Becker 2005:52).

Det kan i praksis betyde, at beboerne mødes som nogle der skal have medicin tre gange dagligt, som nogle der skal formuleres mål for, som nogle der bryder med sociale spilleregler, som nogle der skal arbejdes anerkendende med og som nogle der skal sættes rammer for. Dermed kan det som Becker omtaler som afvigelsen, blive det primære statustræk, som beboerne mødes med.

Medarbejderne er ansat på botilbuddene, grundet deres faglighed. En faglighed som rummer en stor viden om sindslidende mennesker. Deres kerneopgave er, at hjælpe og støtte mennesker med sindslidelser, dels gennem medicinering, dels gennem socialfaglig intervention. En stor del af arbejdet, og dermed den professionelle rolle, er at møde de mennesker de arbejder med, med udgangspunkt i deres diagnoser.

Netop det, at behandle mennesker, som om at de er generelt, snarere end specifikt afvigende, kan blive til en selvopfyldende profeti (Becker 2005:52). Det kan derfor diskuteres som et muligt bud på, at beboerne efter et par år på et botilbud, i højere grad har internaliseret en identitet som sindslidende og dermed afvigende, hvorfor de bliver mere åbne over for løsninger der indebærer medicin.

Ved at kaste et blik på ovenstående, som et udslag af en afvigerkarriere – altså en proces hvor beboerne gradvist overtager en rolle som afvigende - kan Lemert anvendes i en teoretisk forståelse af dette. Lemert omtaler en primær afvigelse, som sindslidelsen i sig selv, og den sekundære afvigelse som en reaktion på en tildeling af en primær afvigelse (Lemert i Rubington & Weinberg 2011:205).

Når en person begynder at anvende sin afvigende adfærd, eller en rolle baseret på den afvigende adfærd, som en måde at forsvare, angribe eller justere de synlige eller usynlige problemer, som er skabt af samfundsmæssige reaktioner på ham, er hans afvigelse sekundær (Lemert i Rubington & Weinberg 2011:205). Dette foregår i en proces, hvor en primær afvigelse mødes med en sanktion, dernæst så fortsætter den primære afvigelse, derefter sker der endnu strengere sanktioner, og dette kan ende ud i en endelig tilpasning til, og accept af, den tildelte rolle.

På botilbuddene kan man se lignende processer. Her flytter en beboer ind, som ved indflytningen udsættes for sanktioner i form af at medicinbehandling og ansvaret for denne, overtages fuldt ud af medarbejderne. Dette kan munde ud i medicinvægring fra beboernes side, som dernæst kan medføre endnu stærkere sanktioner i form af indkaldelse af psykiater. Her laves aftaler om håndteringen af medicinen, og yderligere sanktioner drøftes i form af indlæggelse. Denne proces af sanktioner og reaktioner herpå, kan medføre

at beboerne i sidste ende overtager rollen som sindslidende, som medfører at medicinen bliver en mere legitim behandlingsmåde.

Som vist i vores empiri, er beboerne i større omfang end medarbejderne tilbøjelige til at have præferencer for løsninger der indbefatter medicin, hvilket beboerne angiveligt først erfarer når den uddeles kontinuerligt og fast. Derudover kan det have praktisk betydning, hvis den afvigende identifikation, bliver styrende for de andre identifikationsmuligheder medarbejderne står over for, i mødet med den enkelte beboer, hvilket yderligere vil have betydning for beboernes oplevelser af at blive anerkendt.

Som en praktisk betydning for tilrettelæggelsen af arbejdet, kan ovenstående fortælle lidt om vigtigheden af, at medarbejderne er opmærksomme på at medicinen har gavnlig effekt for mange beboere. Her tænker vi som ovenfor nævnt, på at beboerne mødes af medarbejdere der uddeler medicin og som arbejder målorienteret med dem. Her er det dog væsentligt at tilføje, at der i den professionelle rolle ligger forventninger om, at medarbejderne møder de mennesker de arbejder med, med udgangspunkt i deres diagnoser, da deres roller er at yde hjælp, støtte og behandling.

Hermed følger tabeller om ansvar og initiativ.

Tabel 4.3: Svarfordeling mellem beboere og medarbejdere mellem tilbuddene i forhold til spørgsmål om: <i>Det er vignetpersonens eget ansvar / vignetpersonen som selv skal tage initiativ</i>		
	Ja-svar i procent (gennemsnit af V14, V18, V42)	
	Beboere	Medarb.
Botilbud 1	10	44
Botilbud 2	22	44
Botilbud 3	44	28

Ovenstående opgørelse viser ja-svar af alle svar. I alle spørgsmål er respondenterne præsenteret for muligheden "Har ikke tænkt over". I opgørelsen er ubesvarede og "Har ikke tænkt over"- besvarelse, samt "Nej" ikke medregnet.

Tabel 4.4: Svarfordeling mellem beboere og medarbejdere mellem tilbuddene i forhold til spørgsmål om: <i>Det er personalets ansvar / personalet som skal tage initiativ</i>		
	Ja-svar i procent (gennemsnit af V16, V 19, V44)	
	Beboere	Medarb.
Botilbud 1	62	32
Botilbud 2	65	75
Botilbud 3	33	42

Ovenstående opgørelse viser ja-svar af alle svar. I alle spørgsmål er respondenterne præsenteret for muligheden "Har ikke tænkt over". I opgørelsen er ubesvarede og "Har ikke tænkt over"- besvarelse, samt "Nej" ikke medregnet.

I de to ovennævnte tabeller har vi trukket spørgsmål ud, fra alle tre vignetter, som omhandler hvorvidt det er beboernes eller medarbejdernes ansvar at handle på de ønsker beboerne har. Det skal tilføjes, at vi i forbindelse med disse spørgsmål, ligeledes stillede spørgsmål, som omhandlede et samarbejde omkring beboernes ønsker. Der er en klar og tydelig tendens til, at et overvejende flertal af både beboere og medarbejdere, har peget på samarbejdet som den bedste løsning.

Da vi alligevel har valgt at vise tabellerne, er det fordi de på tværs af tilbuddene, viser en interessant tendens til, at de unge på Botilbud 3, i højere grad end de øvrige beboere, peger på at ansvaret for løsningen bør ligge hos beboerne.

Da beboerne på botilbud 3, dels er de yngste beboere der er med i vores undersøgelse, dels er de beboere der har boet på botilbud, i absolut kortest tid, kan de – som tidligere nævnt i vores analyse - have færre oplevelser med, at deres omgivelser umiddelbart lægger mærke til deres særpræg. Ligeledes kan de have adskillige oplevelser med, at omgivelserne slet ikke kender til disse.

Under vores færd på tilbuddene, i forbindelse med indhentningen af vores empiri, har vi gjort os mange observationer, som kan pege på, at de yngre beboere netop ikke har oplevelser med, at deres omgivelser i så udpræget grad som det gælder for de ældre beboere, lægger mærke til deres særpræg.

Vi har konkret kunnet observere, at de unge beboere, ikke i samme grad som de ældre beboere har været præget af nogle af de bivirkninger af deres medicinering, som vi har oplistet i afsnittet "Overvejelser i forhold til beboergruppen". Af den grund lider de ikke af

svær overvægt, savler ikke, og har ikke i udpræget grad, motorisk uro. Dog har de, som ovenfor nævnt, stadig symptomer på sindslidelsen, da de hører stemmer og kan optræde paranoide.

Goffman betegner disse mennesker som potentielt miskrediterede (Goffman 2014:46). De unge vil derfor være mere tilbøjelige til at søge den accept, som Goffman beskriver, som værende central i stigmatiserede menneskers liv, ved i højere grad at forsøge at tage ansvar for eget liv og egen udvikling. Dermed kan det se ud som om, at de unge stadig holder fast i nogle forestillinger om samfundsmæssig integration i arbejde, uddannelse, boformer og fritid, hvorfor de også ud ad til, vil bestræbe sig på at skjule deres stigma, for netop at kunne fastholde disse forestillinger om samfundsmæssig integration.

Dette observerede vi ligeledes under vores besøg på botilbuddene. De unge mennesker var i langt højere grad end de ældre, optaget af aktiviteter uden for botilbuddets rammer. De passede de uddannelser de var tilknyttet, de var i aktivitets- og samværstilbud, og da de endnu ikke er pensionsberettigede, var de ligeledes i jobprøvning. De bestræbte sig yderligere på, at lægge makeup inden de gik i byen, de gik tydeligvis også højt op i, at klæde sig smart, og på den måde, kunne de umiddelbart ved første øjekast, godt ligne mange andre unge mennesker.

Sat i relation til de observationer vi gjorde, i forhold til de ældre beboere, trådte en betydelig forskel frem. Mange af dem, havde af mange gode grunde, som skyldes invaliderende sygdom gennem mange år, og bivirkninger af medicinen, ikke overskud til at gøre så meget ud af sig selv, som de yngre beboere. Vi observerede flere beboere med mange dage gamle pletter fra mad på tøjet, beboere som ikke havde været i bad i flere uger, og som ligeledes ikke havde overskud til at holde sammen på sig selv, som de yngre beboere havde. Yderligere var alle beboerne på de to øvrige botilbud, tilkendt førtidspension, og de havde ikke i samme omfang, gøremål uden for botilbuddets rammer.

Som en opsamling kan man sige at de unge på Botilbud 3, er et andet sted i livet end de ældre på de to øvrige botilbud. Dels er der en åbenlys aldersforskel, dels er de stadig tilknyttet eksterne aktiviteter, og i et velfærdsperspektiv er de endnu ikke tildelt varige

ydelser, i form af førtidspension. Dermed ser det ud som om, at de knytter et ansvar for eget liv med forestillinger om arbejde, uddannelse, og fritid, hvor de i højere grad kan tage et eget ansvar, og også i højere grad, opnå den accept der forbindes med dette.

I et anerkendelsesperspektiv ser de unge i højere grad muligheder for, at deres værdier orienteres imod aktiviteter, job og uddannelse som bunder i forestillinger om det normale liv.

Når man ser på medarbejdernes holdningsfordeling for tabel 4.3, har medarbejderne på Botilbud 1 og Botilbud 2, i højere grad end beboerne, holdninger i retning af at vignetpersonen selv skal tage ansvar og initiativ. Derimod er fordelingen omvendt for besvarelsene på Botilbud 3. Her mener beboerne i højere grad end medarbejderne, at de selv skal tage ansvar og initiativ.

Af tabel 4.4 ses små forskelle mellem medarbejdere og beboere, Botilbud 1 undtaget, som repræsenterer den største forskel i forhold til ansvar og initiativ.

For tilrettelæggelsen af det praktiske arbejde på botilbuddene, kan det have betydning, hvorvidt de faglige refleksioner tager udgangspunkt i inddragelsen af beboernes holdninger til ansvar. Der er væsentlige interne forskelle mellem beboere og medarbejdere på alle tre botilbud, og drøftelser over hvem der tager ansvar hvornår, og hvor langt dette ansvar rækker, vil kunne nuancere og udvikle denne tilrettelæggelse og dermed støttebehovet til de enkelte beboere.

Opsamling

I vores analyse af de centrale fund vi havde gjort på tværs af vignetterne, anvendte vi den af vores baggrundsvARIABLE som omhandlede professionsbaggrund. Den sammenholdt vi med spørgsmålene *"Bør personalet kontakte psykiateren med henblik på at øge Linettes angstdæmpende medicin"*?, *"Bør personalet kontakte psykiateren, med henblik på en øgning af Hans' antipsykotiske medicin"*? og *"Bør personalet tilbyde Marianne PN om morgenen, inden hun går på arbejde, i stedet for at Marianne drikker en øl"*? Alle

spørgsmål, som omhandlede medicin. De forskelle vi fandt her, belyste vi med Bourdieus begreb om sekundær socialisering. De kvantitative besvarelser understøttede vi med nogle kvalitative citater. Yderligere belyste vi, at tendensen ikke var entydig med nogle historiske og samfundsmæssige logikker, som Brodersen peger på.

Empirien og den holdningsfordeling vi fandt, var at de sundhedsfagligt uddannede medarbejdere, i højere grad har præferencer, for at anvende medicin som løsninger i forhold til vignetpersonerne. Dette rejser et overordnet dilemma som kan have betydning i forhold til det praktiske arbejde, hvis dette ikke italesættes. Dels kan det rent praktisk betyde at nogle beboere kan risikere undermedicinering, lige så vel som at nogle beboere – her især de unge – kan opleve at medicinen bliver en løsning der har forrang.

Dernæst anvendte vi de samme tre ovenstående spørgsmål, men sammenholdt dem med en anden af vores baggrundvariable, om *"Hvor længe har du i alt boet på botilbud"*? Her anvendte vi Cullberg til at beskrive forskellige stadier i sygdomsforløbet. Dernæst anvendte vi Becker og Lemert, for at belyse nogle af de statustræk som beboerne mødes med.

Her viste empirien at de beboere der har boet på botilbud i mindre end to år, i mindre grad end de beboere der har boet på botilbud i mere end to år, har holdninger der involverer psykiaterkontakt og øgning af medicindosis.

Efterfølgende behandlede vi alle spørgsmål fra de tre vignetter, som omhandlede hvorvidt det var vignetpersonernes eget initiativ eller personalets initiativ, i relation til de forskellige løsninger i vignetterne. Det var i alt 8 spørgsmål, som vi lagde sammen. Her belyste vi de forskelle vi fandt mellem ældre og unge beboere ved at anvende Goffman.

Her viste empirien at der er overordnet enighed om, at samarbejde afstedkommer de bedste løsninger.

Yderligere viste empirien at de unge beboere i højere grad end de øvrige beboere, peger på at ansvaret for løsningen, bør ligge hos vignetpersonerne.

I forhold til det at de unge peger på at vignetpersonerne skal have ansvar, og tage initiativ, er der et dilemma der skal håndteres, da det at stille for små krav om ansvar og initiativ, kan opleves som miskendelser.

Når ovenstående uenigheder rammesættes i en anerkendelsesteoretisk forståelse, kan det overordnet være vanskeligt at skabe anerkendelsesbetingelser, hvis uenighederne ikke kommer til kendskab, hvormed de kan håndteres konstruktivt. Det kan diskuteres hvorvidt medarbejdernes fagprofessionelle roller, kan have en betydning i den definitionsproces, som vi har diskuteret teoretisk, i forhold til vignetpersonerne. En betydning som kan håndteres konstruktivt, hvis denne viden anvendes konstruktivt, i skabelsen af en kultur, som understøtter anerkendelsen.

Analyse af interne splittelser i medarbejdergruppen

Hvad angår den interne splittelse i medarbejdergruppen, handler det om spørgsmålet om, hvorvidt medarbejderne bør tegne og male med Linette. Her svarer 53% af medarbejderne ja.

En sådan splittelse kan vidne om, at der i medarbejdergruppen, er forskellige værdier og interesser på spil, i arbejdet med beboerne. Den konkrete splittelse i denne vignet, ser vi som værende en værdikonflikt. Værdikonflikter kan vedrøre hvorledes bestemte værdier bør virkeliggøres, og dermed hvorledes en pædagogisk praksis bør tilrettelægges (Fuller & Myers i Ejrnæs & Monrad 2013:64). Konflikten handler specifikt om hvor meget direkte personalestøtte, Linette skal tilbydes.

Konflikten viser sig i følgende udsagn i de kvalitative interviews:

"...at hun bare støttes i at få det i gang, få lavet opslag, få kommet rundt til de andre borgere, for at høre om nogen kunne tænke sig at være med i denne her aktivitet, ja, men så behøver der ikke være mere styring i det, fra personalets side af."

(Medarbejder, mand, botilbud 1)

Her betones det at medarbejdernes opgave, er at støtte i en indledende fase, hvorefter Linette selv skal tegne og male.

Et andet udsagn, udtrykker en anden værdi:

"...men jeg tænkte da på, at det var rigtigt rigtigt vigtigt, at når vi nu har en tegning/maling her, eller male her om aftenen, og sådan noget, at hun blev introduceret til det, og at hun kom herved, og at man var meget på hende, sådan omkring personalemæssigt, sådan at hun fik den rigtige støtte."

(Medarbejder, kvinde, botilbud 2)

Her gives i højere grad udtryk for en værdi, omkring direkte personalestøtte, og værdierne der er i spil, kan overordnet handle om i hvilken grad medarbejderne skal aflaste og give direkte støtte, i modsætning til en mere vejledende og coachende støtte.

Værdikonflikten er dog ikke så tydelig for os, da værdikonflikten kan være forbundet med en interessekonflikt. Splittelsen kan nemlig ligeledes anskues, som en konflikt om et gode, som i ovenstående tilfælde, kan være tid. På botilbuddet kan tiden, og det tiden skal bruges til, være forbundet med forskellige interesser, omkring denne tidsanvendelse. Det kan handle om tid til direkte relationsarbejde, tid til dokumentation, tid til pleje- og rengøringsopgaver, aktiviteter og medicin håndtering.

I forhold til vignetten om Hans, har vi ikke fundet interne splittelser.

Hvad angår den interne splittelse i medarbejdergruppen i forhold til vignetten om Marianne, er det i spørgsmålene om, hvorvidt det skal være et samarbejde mellem Marianne og personalet, at ændre Mariannes arbejdsbetingelser (60% ja-svar), eller om det skal være personalets ansvar (43% ja-svar).

Dette kan ligeledes ses som en værdikonflikt. Her er den konkrete konflikt, en konflikt om hvorvidt Marianne og personalet skal indgå i et samarbejde om at få ændret sine arbejdsbetingelser, eller hvorvidt dette er et ansvar som personalet bør påtage sig.

Medarbejderne udfolder dog de bagvedliggende værdier i denne konflikt i de kvalitative

interviews. Det gør de til det overordnede spørgsmål, om hvorvidt Mariannes ønske om at arbejde med en lille promille, skal afslås. Konflikten kan derfor også ses som en værdikonflikt, om hvorvidt man bør, eller ikke bør, kunne indtage en genstand inden man går på arbejde.

De to perspektiver ses i følgende udsagn, i de kvalitative interview:

"...det er jo den øl hun starter med, så fungerer hun, så skal hun da have lov at gå på arbejde, det er jo det der er hendes liv."

(Medarbejder, kvinde, botilbud 2)

"...men altså du går jo heller ikke på arbejde nogen andre steder i det her land, og har en promille imens."

(Medarbejder, mand, botilbud 1)

De to forskellige værdier der sættes i spil ovenfor, henter også sine begrundelser på forskellig vis. Den ene medarbejder argumenterer for, at Marianne fungerer, og det jo er hendes liv. Hun tager dermed udgangspunkt i Marianne, og hendes problematik. Dermed gør hun sig nogle overvejelser, over hvorledes der skal arbejdes med Marianne, som tager udgangspunkt i Marianne, og hendes ønsker.

Den anden medarbejder argumenterer ved at anvende en mere almen kulturel værdi, omkring det at man ikke bør drikke på en arbejdsplads, da man heller ikke gør det på andre arbejdspladser. Dermed gør han sig nogle overvejelser, over hvorledes der skal arbejdes med Marianne og den konkrete problematik, ved at tage udgangspunkt i værdier, omkring alkoholkulturen "andre steder i det her land".

Splittelserne mellem medarbejderne kan i et værdikonfliktperspektiv, ses som konflikter, om hvor meget direkte personalestøtte Linette skal have, og hvorvidt medarbejderne skal indgå i et samarbejde med Marianne, eller overtage ansvaret for hende, i forhold til hendes ønske om at få ændret sine arbejdsbetingelser. Der er således tale om en værdikonflikt på

det forbedrende niveau, da der er enighed om at problemet skal løses, men ikke enighed om hvordan det skal løses (Fuller & Myers 2011:103-104).

Det kan overordnet ses, som at de værdier der er i spil over for hinanden, er professionsbestemte værdier om inddragelse og dialogorientering, mod mere generelle samfundsmæssige værdier omkring at flere mennesker skal ud af passiv forsørgelse og ind på arbejdsmarkedet (Gundelach 2011:13, 58).

Holdningsmæssige splittelser kan være både frugtbare og udviklende (Ejrnæs & Monrad 2013:81). Det kan derfor have en positiv effekt på tilrettelæggelsen af det sociale arbejde på botilbuddene, at der er uenigheder medarbejderne imellem. På den måde kan der træffes kvalitativt bedre beslutninger, fordi mange synspunkter og holdninger bliver trukket frem (Jacobsen & Thorsvik 2014:173). Det fordrer dog at forskellige holdninger legitimeres, og at de ligeledes kommer til kendskab og bliver bevidste for alle medarbejdere. På den måde kan de bruges konstruktivt, på møder og i refleksive fora.

Medarbejderne udlægger ovenstående på følgende måde, i de kvalitative interviews:

"...det er egentlig en styrke hele vejen rundt, for alle de her diskussioner som kommer, fordi vi har forskellige synspunkter og forskellige holdninger, det gør også at det vi så gør i sidste ende, det bliver ensrettet. Det bliver også mere gennemtænkt...jeg tænker at det er udviklende."

(Medarbejder, mand, botilbud 1)

En anden medarbejder kommenterer det på følgende måde:

"Ja, men det synes jeg egentlig er ret fedt, at man ikke er enig. Bare man er enig i det der bliver meldt ud."

(Medarbejder, kvinde, botilbud 2)

Som vi fortolker disse udsagn, når vi anskuer konteksten for arbejdet på botilbuddene, så omhandler det at medarbejderne taler som en ensretning, samt enighed om udmeldinger, hvor medarbejderne bliver enige på personalemøder. Her er formålet at de enes om hvorledes behandlingstilgangen skal være, lige så vel, som at de bliver enige om de konkrete indsatsmål, og dermed bliver bedre til at støtte op om hinandens arbejde, og give beboerne de rette betingelser og rammer.

Opsamling

I analysen af interne splittelser i medarbejdergruppen, valgte vi at belyse besvarelsene til spørgsmålet *"Bør personalet tegne og male med Linette"*? For at forstå denne splittelse anvendte vi Fuller og Myers, og understøttede dette, med citater fra de kvalitative interviews.

Her viste empirien at der i medarbejdergruppen, er et overordnet dilemma mellem i hvilken grad medarbejderne skal aflaste og give direkte støtte, over for en opfattelse af at de skal tilbyde en mere vejledende og coachende støtte.

I vignetten om Hans så vi ingen interne splittelser.

I analysen af interne splittelser i medarbejdergruppen, valgte vi at belyse besvarelsene til spørgsmålene *"Bør det være et samarbejde mellem Marianne og personalet, at ændre Mariannes arbejdsbetingelser"*? og *"Bør det være personalets ansvar at ændre Mariannes arbejdsbetingelser"*? Disse besvarelser understøttede vi ligeledes af citater fra de kvalitative interviews. Her er der en konkret uenighed, om hvorvidt det er Marianne og medarbejderne der i samarbejde skal ændre hendes arbejdsbetingelser, eller om det er et rent medarbejderansvar.

Vi så på splittelserne som udtryk for værdikonflikter, om hvorvidt Marianne bør, eller ikke bør, kunne indtage en genstand inden hun går på arbejde.

Rammesættes disse fund inden for en anerkendelsesteoretisk forståelse, kan holdningerne have betydning for den faglige udvikling og tilrettelæggelsen af arbejdet, hvis disse forskelle legitimeres, og anvendes konstruktivt i arbejdet med beboerne.

Diskussion

Jævnfør vores problemformulering, valgte vi også at interessere os for hvorledes vores speciale ville kunne bidrage til faglig udvikling på botilbuddene, og dermed få praktisk betydning for det daglige arbejde på botilbuddene.

De forskelle vi har fundet mellem medarbejderne, har vi gengivet i generelle vendinger. Vi har peget på, at de kan være et udtryk for værdimæssige forskelle, og som forskelle der ligeledes kan tilskrives sekundær socialisering. Det er altså forskelle der altid vil være tilstede.

Disse forskelle er væsentlige at være opmærksomme på, da de har betydning for kvaliteten af den faglige udvikling på botilbuddene. En betydning der rummer potentielle læringsressourcer, da modsætninger kan være dynamiske kræfter i forståelsen af faglig læring og udvikling.

Vores undersøgelse peger på at der er forskelle i holdningerne på botilbuddene. Dette kan fremme bevidstheden om at disse forskelle findes, hvilket kan give medarbejderne bedre muligheder for at forholde sig til disse forskelle på en anderledes måde, således at de i højere grad kan anvendes på en konstruktiv måde, i arbejdet med faglig udvikling.

De forskelle som undersøgelsen peger på, vil ligeledes kunne skærpe medarbejdernes opmærksomhed på, at der kan være andre faglige synspunkter end det den enkelte medarbejder repræsenterer.

Udover at det vil kunne legitimere det, at der findes forskellige holdninger, vil det ligeledes kunne styrke den enkelte medarbejder i, at se på de faglige udfordringer, fra flere forskellige vinkler.

Vores undersøgelse peger derudover på mange holdningsmæssige ligheder. Dog er der ikke i nogen af besvarelsene en fuldstændig enighed, hvilket kan fremme en opmærksomhed på, at der i de fleste tilfælde, vil være enkelte medarbejdere, som har andre synspunkter på de faglige udfordringer.

Derudover mener vi, at vores undersøgelse i mindre grad, kan være med til at tydeliggøre hvornår holdningerne er udtryk for enten personlige eller faglige overvejelser, hvilket kan give både medarbejdere og ledere muligheder for at forholde sig til disse holdninger.

Helt overordnet kan disse opmærksomheder skabe dialog, i refleksive fora, som allerede findes på botilbuddene, i form af teammøder, personalemøder og etiske møder.

Ovenfor har vi peget på forskellige værdikonflikter, som vores empiri har vist os. Den ene af konflikterne kunne ligeledes forstås, som en interessekonflikt.

Det kan have betydning, hvorvidt en konflikt er en interessekonflikt, eller om det er en værdibaseret konflikt. Interessekonflikter handler om modstridende ønsker og interesser, omkring et gode. Ovenfor har vi fundet en interessekonflikt omkring tid. Løsningen af en sådan konflikt, fordrer at interesserne afdækkes, hvormed de kan forhandles og afvejes, og kompromisser kan indgås.

Derimod handler værdikonflikter om hvad der er rigtigt og forkert, og om indholdet af det gode liv eller en god barndom, og de opstår når flere parter er uenige om grundlæggende værdier eller opfattelser af hvordan den sociale orden bør være. Dermed kan værdikonflikter på botilbuddene, dreje sig om samspelet og samarbejdet mellem personer eller grupper på botilbuddene. Værdikonflikter kan være sværere end interessekonflikter at løse, da de ikke på samme måde som interessekonflikter kan forhandles, da de er forbundet med moral, værdier og etik (Brinkmann & Ims 2004:125-126). Dermed kan værdikonflikter få betydning for arbejdet på botilbuddene, og dermed også beboerne. Spørgsmålet om hvorvidt Marianne må drikke en genstand eller ej, er en værdikonflikt, som kan stå hindrende i vejen for Mariannes integration i et større fællesskab, men som ligeledes, kan håndteres konstruktivt, hvis den bliver tydeliggjort.

Denne gode og konstruktive dialog, er den dialog, der beforder den faglige udvikling, da de faglige beslutninger der på baggrund af denne dialog, som ovenfor nævnt, vil være kvalitativt bedre. Holdningerne fortæller os ikke noget om hvorledes medarbejdernes handlinger vil være i praksis. Dog fortæller de noget om vilkårene for tilrettelæggelsen af det praktiske arbejde på botilbuddene, som fungerer i dialog. En dialog som gerne må samle op på faglige argumenter, og på hvis baggrund, der træffes beslutninger, som medarbejderne aktivt kan støtte op om, i det daglige arbejde.

Værdikonflikter kan, som allerede nævnt, håndteres konstruktivt, og dermed blive til læring for medarbejderne på botilbuddene. Modsætninger og konflikter kan nemlig være afgørende dynamiske kræfter i forståelsen af læring og udviklingsprocesser i arbejdslivet (Pedersen & Nielsen 2009:652). Læring er i dette perspektiv ikke udelukkende et individuelt fænomen, og det foregår i praksis og praksisfællesskaber, med ovenstående konflikter som afgørende dynamiske kræfter (Pedersen & Nielsen 2009:653). Vi forstår dette, som at botilbuddene konkret, kan anvende denne måde at forstå læring og udvikling på, på deres teammøder, personalemøder og etiske møder.

Ved at anvende vignetmetoden, har vi afdækket forskelle og ligheder i holdningerne på de tre botilbud. Forskelle og ligheder som kan bruges konstruktivt, i den faglige udvikling på botilbuddene. Vi mener netop at denne metode, er særligt anvendelig i socialt arbejde, da dette arbejde er forbundet med mange etiske dilemmaer, værdier og forskellige normer. De kontekstnære cases i vignetmetoden giver gode muligheder for at forholde sig til disse dilemmaer, da de kan fungere som en hjælp for medarbejdere og ledere, til at fastholde legitimiteten af drøftelser som kan være kontroversielle. Dermed fastholdes faglige løsninger i højere grad.

Det er dog alligevel vores håb, at den faglige udvikling som vi håber at specialet kan være med til at igangsætte, følger det overordnede faglige spor der er lagt ud, med anvendelsen af anerkendelsesteorien. Specialet har som ovenfor beskrevet, vist at der er bred enighed om at betingelserne for anerkendelsen skal være tilstede. Den faglige udvikling kan så i

bedste fald, være med til at understøtte den kultur, som ifølge Honneth er lige så væsentlig som de formelle betingelser.

Anerkendelse er en universel betingelse for at et menneske kan udvikle en socialt velfungerende identitet (Juul & Højlund 2005:58). Dog er holdninger og gode viljer ikke nok, hvorfor der løbende bør være dialog i institutionerne om hvordan den gode og hensigtsmæssige praksis bør være (Juul & Højlund 2005:149). En praksis som anerkender borgerne. Dermed mener vi, at det ikke nødvendigvis er nok, når medarbejderne giver udtryk for, at splittelserne kan være udviklende, da det vil være med risiko for, at anerkendelsen af beboerne kan blive vilkårlig, afhængig af hvilken medarbejder beboerne møder i det daglige arbejde. Det fordrer derfor ledelsesmæssig tilstedeværelse, og en sikring af god og konstruktiv dialog mellem bund og top i organisationen (Juul & Højlund 2005:149).

Metoderefleksion

I vores speciale har vi valgt at anvende en kvantitativ vignetmetode, med henblik på at kunne besvare vores problemformulering. Metoden er dermed anvendt dels, til at afdække medarbejdere og beboeres specifikke holdninger til anerkendelsesbetingelser inden for de sfærer som Honneth udpeger som centrale for anerkendelse, dels til at give os et overblik over disse holdninger.

Med anvendelsen af et kvantitativt design, har vi på baggrund af det, kunnet skabe os et overblik over specifikke holdninger, som ligeledes har givet os mulighed for at kunne se på forskelle og ligheder i det afdækkede holdningsmønster.

Den kvantitative metode benytter sig fortrinsvis af lukkede svarkategorier, hvilket vi udelukkende har benyttet i det spørgeskema vi har udfærdiget. Af den grund har beboerne og medarbejderne haft muligheder for at svare enten ja, nej eller har-ikke-tænkt-over. Dermed har metoden ikke indfanget motivation og hensigt med de afgivne svar, da spørgeskemaet simpelthen ikke har givet mulighed for sådanne nuanceringer.

Vores valg i forhold til at investere en stor mængde tid på botilbuddene, og tilbyde kontakt og støtte i forhold til udfyldelsen af spørgeskemaerne, har efter vores vurdering været overordentligt givtigt i forhold til målgruppen. Den svarprocent vi har opnået på vores spørgeskemaer ligger på 55% for beboergruppen. Til sammenligning havde den sidste spørgeskemabaserede brugertilfredshedsundersøgelse foretaget af Københavns Kommune på de samme botilbud, en svarprocent på 30% ¹

Ovenstående hænger formentlig sammen med vores relation til feltet. Vi vurderer at det har været en fordel med vores store kendskab til hele feltet, og dermed også beboergruppen. Det har givet os en adgang, som angiveligt havde været sværere at opnå, uden dette kendskab.

Samtidig kan denne relation til feltet, have stået hindrende i vejen, for nogle af beboernes besvarelser. Da en af os, som ovenfor beskrevet, med jævne mellemrum kommer i forbindelse med rådgivning og sparring af personalet, kan det have givet nogle beboere mindre lyst til at deltage i vores undersøgelse.

Efter indhentningen af vores spørgeskemabaserede empiri, valgte vi at nuancere disse besvarelser, ved at lave to kvalitative interviews på hvert botilbud. Et med en medarbejder og et med en beboer. Resultatet blev 5 kvalitative interviews, da de unge fravalgte deltagelse.

Her udfærdigede vi en struktureret spørgeguide, som tog udgangspunkt i, og nøje fulgte strukturen i vignetterne.

Her blev vi yderligere bestyrket i den kvantitative metodes styrke, i forhold til målgruppen. Det var vores klare opfattelse, at det var sværere at få beboere til at deltage i et kvalitativt interview, end det var at få dem til at besvare et spørgeskema. De unge på Botilbud 3, fravalgte helt at hjælpe os med et kvalitativt interview. I modsætning hertil, repræsenterede de en svarprocent på 59% på spørgeskemaerne.

Derudover observerede vi at beboeren på Botilbud 2, under det kvalitative interview, var præget af manglende koncentration som interviewet skred frem, lige så vel, som at det ovenfor beskrevne symptom om at mangle ord, var tydeligt for os under interviewet.

¹ Af anonymitetsmæssige årsager, er dokumentation herfor ikke vedlagt i bilag, men kan indhentes hos Secher og Sørensen

Vi vurderer derfor at den kvantitative metode har været med til at give beboerne en væsentlig stemme, som de angiveligt ikke ville have fået, hvis vi udelukkende havde anvendt kvalitative interviews.

Af de nævnte årsager, hvad angår det, at beboerne var mindre villige til at deltage i de kvalitative interviews, at de på Botilbud 3 slet ikke deltog, og at beboeren på Botilbud 2 mistede koncentrationen undervejs, er vi klar over, at beboeren fra Botilbud 1, er overrepræsenteret med kvalitative citater.

Under vores refleksion over de tre vignetter, fik vi en opmærksomhed på den tredje vignette om Marianne. Den var konstrueret over Mariannes ønske om at bidrage til et konkret fællesskab, gennem at arbejde på botilbuddet, samtidig med at hun ønskede at kunne drikke en enkelt genstand om morgenen inden hun gik på arbejde. Vignetten var således konstrueret omkring den solidariske sfære. Det vi blev opmærksomme på i forhold til besvarelserne af både vignetspørgsmålene og de kvalitative interviews, var den forståelse vignetten fik, blandt både medarbejdere og beboere. For os så det ud som om, at besvarelserne vidnede om en optagethed, af Mariannes alkoholforbrug, og hvorvidt Marianne kunne gå på arbejde når hun havde drukket en enkelt genstand.

Hensigten var en anden, nemlig at vignetten skulle handle om, i hvilket omfang man skulle udvide arbejdsbegrebet, således at Mariannes bidrag kunne rummes i et arbejdsfællesskab. Efterfølgende kan vi se, at vi kunne have konstrueret vignetten anderledes. Op imod halvdelen af alle mennesker med sindslidelser, har et misbrug ved siden af denne sindslidelse. Derfor var det naturligt, at misbruget var det der optog respondenterne, og ikke tilknytningen til et fællesskab.

Som en efterfølgende refleksion kunne vi have konstrueret vignetten anderledes. Den ville formentlig have fået en helt anden forståelse, hvis vi havde indskrevet at Marianne ikke ønskede at gå i bad inden hun gik på arbejde, eller ikke ønskede at møde op i rent tøj. Ligeledes ville en ændring af selve det fællesskab Marianne ønskede at bidrage til, have medført en anden forståelse. Det kunne have været et andet kulturelt eller politisk fællesskab.

I specialet har vi stillet spørgsmål, som efterfølgende har kunnet besvares med forskellige handlemuligheder. Dermed har vi fået mulige bud på handletendenser, men det har ikke givet os en viden om, hvorledes beboere og medarbejdere rent faktisk vil handle i praksis. En sådan viden har dog heller ikke været formålet, da vi med specialet har ønsket at afdække holdningsforskelle og ligheder, som et vilkår for faglig udvikling, med henblik på at kvalificere den faglige udvikling på botilbuddene.

Som en overordnet refleksion over vignetmetoden, har vi anvendt metoden specifikt i forhold til vores speciale. I arbejdet med metoden, har vi dog igen og igen oplevet, at de vignetcases vi har præsenteret for både beboere og medarbejdere, har skabt dialog. En dialog som har tydeliggjort forskellige holdninger, til de beskrevne vignetter. Vi tænker dermed at metoden kan være anvendelig i det fremtidige arbejde, med faglig udvikling på botilbuddene, i forhold til forskellige faglige problemstillinger.

Med udgangspunkt i vores problemformulering, ville vi afdække overordnede holdningsmønstre på de tre botilbud som vi har undersøgt, men under vores arbejde med empirien, har vi ligeledes betragtet de tre botilbud hver for sig. Dette blik har vist endnu større forskelle end det overordnede blik på materialet har vist. Disse fund er af pladsmæssige begrænsninger ikke medtaget i specialet, men det er det materiale, vi vil tage med ud på de tre botilbud, når vi besøger dem hver især.

Under indhentningen af vores empiri, blev alle beboere og medarbejdere inviteret til at høre om vores undersøgelse, og nogle af de resultater vi har fundet frem til. Dem vil vi besøge hvert af botilbuddene for at fortælle om, hvilket vi gør i efteråret 2016.

Med disse møder er det vores håb, at specialet kan danne en ramme og et udgangspunkt for, at beboere og medarbejdere kan komme i dialog om de holdninger som er afdækket i specialet.

Vores speciale har selvfølgelig skabt opmærksomhed. Dels har vi brugt rigtig meget tid på de tre botilbud, dels har det involveret rigtig mange mennesker. Denne opmærksomhed

har yderligere medført en invitation til os fra centerets chef, om at vi – ligeledes i efteråret 2016 – skal afholde en workshop for centerets medarbejdere.

Kapitel 10: Konklusion og opsamling af undersøgelsens resultater

Med dette speciale har vi villet afdække, hvilke specifikke holdninger, som medarbejdere og beboere har til betingelser for anerkendelse, på tre botilbud som hører under et socialpsykiatrisk center i Københavns Kommune. Herunder har vi villet afdække de holdningsmæssige ligheder og forskelle der måtte være, både internt i medarbejdergruppen, samt mellem medarbejderne og beboerne, og dernæst, komme med mulige bud på, hvorledes disse holdninger kunne forstås teoretisk.

I det følgende vil vi udelukkende trække centrale fund frem, med det formål at tydeliggøre de overordnede holdningsmønstre, som empirien har vist.

Med anvendelse af vignetmetoden har vi produceret viden om de specifikke holdninger på botilbuddene, som derefter er afdækket med den deskriptive statistik. Efter denne afdækning, har vi givet teoretiske bud på, hvorledes disse holdninger kunne forstås.

Et af de centrale fund vi har gjort i vores empiri, er at der på botilbuddene er meget bred enighed mellem medarbejdere og beboere i to af vignetterne om, at der skal være betingelser tilstede, hvor beboerne får mulighed for at blive anerkendt. Denne enighed finder vi i de spørgsmål, som er mest centrale for betingelserne for anerkendelse, ifølge Honneth.

Holdningsmønsteret viser mere specifikt i forhold til Linette vignetten, at enigheden handler om at der skal skabes betingelser, så Linette får mulighed for social kontakt. Enigheden om dette, dækker dog over en uenighed om, hvor disse betingelser skal skabes.

I forhold til Hans vignetten viser holdningsmønsteret mere specifikt, at der er en markant enighed, både om at Hans skal inddrages, og også hvorledes han skal inddrages. Empirien

viser samtidig, at tiden kan være en barriere for at kunne nå det anerkendende arbejde, i form af inddragelse af Hans.

Hvad angår vignetten om Marianne, finder vi en tendens til, at beboerne i højere grad end medarbejderne, finder det væsentligt at kravene til Marianne ændres, således at hun kan opretholde sit arbejde på botilbuddet.

Vi har derudover fundet en markant enighed blandt beboere og medarbejdere, omkring spørgsmålene der omhandler hvorvidt der skal formuleres mål for vignetpersonerne. Her har begge grupper holdninger til, at det er gode løsninger.

Et yderligere interessant og centralt fund vi har gjort, er at empirien viser en tendens til, at beboerne i højere grad end medarbejderne, peger på løsninger der involverer medicinering og kontakt til en psykiater. Yderligere viser empirien i forhold til spørgsmålene omkring medicin, at denne tendens er særligt gældende for beboere der har boet på botilbud i mere end to år.

Endnu et centralt fund vi har gjort i vores empiri, omhandler den forskel der er i medarbejdernes og beboernes besvarelser til, hvorvidt Linette skal benytte et aktivitets- og samværstilbud ude i byen. Her er der en tydelig tendens til, at beboerne i væsentlig højere grad end medarbejderne, peger på at Linettes ønske om at indgå i relationer til andre beboere skal imødekommes på botilbuddet, og ikke ude i byen.

Denne tendens gør sig dog ikke gældende for Botilbud 3, hvor beboerne i højere grad end personalet peger på, at Linette skal benytte et eksternt tilbud.

Endvidere har gjort et fund i vores empiri, som omhandler den forskel der er i medarbejdernes og beboernes besvarelser, når de spørges til hvorvidt ansvar og initiativ påhviler de forestillede vignetpersoner eller medarbejderne. Der ser vi en tendens i alle disse spørgsmål, til at medarbejderne i højere grad end beboerne mener at ansvaret og initiativet påhviler beboerne. Denne tendens gælder dog ikke for Botilbud 3, da tendensen

her er modsat. Her mener beboerne i højere grad end medarbejderne at ansvar og initiativ påhviler beboerne.

Vores empiri peger endvidere på at der internt i medarbejdergruppen, i overvejende grad, er ligheder i forhold til besvarelsene. Der er således få spørgsmål, der repræsenterer interne holdningsforskelle, som kan være et udtryk for nogle holdningsmæssige splittelser i medarbejdergruppen.

Litteraturliste

Agresti, Alan & Barbara Finlay (2014): *"Statistical Methods for the Social Sciences"*, Pearson Education Limited, Fourth Edition

Becker, Howard S (2005): *"Outsidere – Studier i afvigelsessociologi"*. 1. udgave, 2. oplag. Hans Reitzels Forlag

Beresford, Peter and Croft (2001): *"Suzy Service User`s Knowledges and the Social Construction of Social Work"*. Journal of Social Work

Bo, Inger Glavind (2005): *"Med øjeblikket som udgangspunkt"*, Sociologisk Arbejdspapir Nr. 21, 2005

Brinkmann, S. & Steiner Kvale (2009): *"Interview – introduktion til et håndværk"*, 2. udg. 5. oplag, Hans Reitzels Forlag

Brodersen, Marianne (2009): *"Fra professioner til felt for velfærdsarbejde"*. Tidsskrift for Arbejdsliv, 11 årg., nr. 3

Socialpsykiatrisk Center i Københavns kommune: Fra internettet: Centerets hjemmeside

Cullberg, Johan (1999): *"Dynamisk psykiatri"*, 5. udgave. Hans Reitzels forlag

Danermark, Berth, Mats Ekström, Liselotte Jakobsen og Jan Ch. Karlsson (2003) *"Att förklara samhället"*, Upplaga 2:4

Etiske principper, AAU: Fra internettet:

http://socialkandidat.samf.aau.dk/fileadmin/user_upload/Studieh%C3%A5ndbog/Bilag/h%C3%A5ndbog_marts_2011_-Bilag_5.pdf

Foddy, William (1993): *"Costructing questions for interviews ans questionnaires. Theory and practice in social research"*, Cambridge: Cambridge University Press

Fossåskaret, E., Fuglestad O. L., Aase T. H. 1997: *"Metodisk feltarbeid – produksjon og tolkning af kvalitative data"* Universitetsforlaget

Fuller, Richard C. & Richard R. Myers (2011): *"The Conflict of Values"*. Uddrag fra "The Study of Social Problems" af Rubington, Earl & Martin S. Weinberg, Seven edition

Hastrup, K. (2004): *"Refleksion. Vidensbegreber og videnskab"* i Hastrup K (red) *"Viden om verdenen. En grundbog om antropologisk analyse"*. København, Hans Reitzels forlag

Ejrnæs, Morten (2006): *"Faglighed og tværfaglighed – vilkårene for samarbejdet mellem pædagoger, sundhedsplejersker, lærere og socialrådgivere"*, København: Akademisk forlag

- Ejrnæs, Morten og Merete Monrad (2012):** *"Vignetmetoden – Sociologisk metode og redskab til faglig udvikling"*. 1. udgave, 2. oplag. Akademisk forlag, Kbh
- Ejrnæs, Morten og Merete Monrad (2013):** *"Profession, holdning og habitus"*. Dansk Sociologi, nr. 3/24 årg.
- Eplov, L.F., Korsbæk, L., Petersen, L. & Olander, M. (2010):** *"Psykiatrisk & psykosocial rehabilitering"*. Munksgaard, København
- Goffman, Erving (2014):** *"Stigma - Om afvigerens sociale identitet"*, 2. udgave, 3. oplag Samfundslitteratur
- Greve, Jane (Red.), Johannes Clausen, Frank Ebsen, Louise Herrup Nielsen (2012):** *"Et liv i periferien – levevilkår og samfundsdeltagelse blandt danskere med svære sindslidelser"* Rockwool Fondens Forskningsenhed, Syddansk Universitetsforlag
- Gundelach, Peter (2011):** *"Små og store forandringer – Danskernes værdier siden 1981"*.
- Halkier, Bente(2014):** *"Fokusgrupper"*, 2. udgave, 4. oplag 2014
- Hansen, Erik Jørgen & Bjarne Hjorth Andersen (2009):** *"Et sociologisk værktøj – Introduktion til den kvantitative metode"*, 2. udgave, 2. oplag. Hans Reitzels forlag
- Honneth, Axel (2003):** *"Behovet for anerkendelse"*, 1. udgave, 7. oplag, Hans Reitzels forlag
- Honneth, Axel (2006):** *"Kamp om anerkendelse"*, 1. udgave, 5. oplag, Hans Reitzels forlag
- Jacobsen, Charlotte B. et al. (2010):** *"Stigma og psykiske lidelser – som det opleves og opfattes af mennesker med psykiske lidelser og borgere i Danmark"* Dansk Sundhedsinstitut DSI og Det Nationale Forskningscenter for Velfærd SFI
- Jacobsen, Dag Ingvar og Jan Torsvik (2008):** *"Hvordan organisationer fungerer – en indføring i organisation og ledelse"*, 2. udgave, 5. oplag, Hans Reitzels Forlag
- Juul, Søren og Peter Højlund (2005):** *"Anerkendelse og dømmekraft i socialt arbejde"*. 1. udgave, 6. oplag. Hans Reitzels Forlag
- Järvinen, Margaretha og Nils Mortensen (2005):** *"Det magtfulde møde mellem system og klient: teoretiske perspektiver"*. Uddrag fra "Det magtfulde møde mellem system og klient" af Jarvinen et. al., 1. udgave, 3. oplag. Aarhus Universitetsforlag
- Kallehauge, Holger (2013):** *"FN's Handicapkonvention af 6.december 2006"*, Uddrag fra "Handicapforståelser mellem teori, erfaring og virkelighed" af Bonflis et. al., 1. oplag, Akademisk Forlag

Kirk, R. E. (1996): *"Practical significance: A Concept Whose Time Has Come"*, Educational and Psychological Measurement, Vol. 56, no. 5

Krosnic, Jon A. & Stanley Presser (2010): *"Question and questionnaire design"*, I: Handbook af survey research, Peter V. Marsden & James D. Wright (red), 263-313. Bingley: Emerald

Københavns kommune / Socialforvaltningen: Fra internettet: <http://www.kk.dk/bcv>

Larsen, Jørgen Elm et. al (2005): *"Magtens mange facetter i mødet mellem system og klient"*, uddrag fra *"Det magtfulde møde mellem system og klient"* af Jarvinen et. al., 1. udgave, 3. oplag. Aarhus Universitetsforlag

Lemert, Edwin M (2011): *"Primary and Secondary Deviation"*. Uddrag fra *"The Study of Social Problems"* af Rubington, Earl & Martin S. Weinberg, Seventh edition

Lipsky, Michael (2010): *"Street-Level Bureaucracy - Dilemmas of the individual in public services"* 30th anniversary expanded ed. New York: Russell Sage Foundation

Lov om Social Service §81: Fra internettet:

<https://www.retsinformation.dk/forms/r0710.aspx?id=175036>

Olsen, Henning (2005): *"Fra spørgsmål til svar"*, København: Akademisk Forlag

Olsen, Henning (2006): *"Guide til gode spørgeskemaer"*, Socialforskningsinstituttet

Olsen, Henning (2008): *"Holder holdninger?"*, 1. udgave, 1. oplag. Akademisk Forlag

Pedersen, Martin & Klaus Nielsen (2009): *Læring, konflikter og arbejdsdeling – En udvidelse af den socialt situerede læringsforståelse*. Psyke & Logos, 30

Promedicin: Fra internettet: <http://pro.medicin.dk/>

Secher & Sørensen (2015): M3 projekt *"Holdninger til fem sociale problemer på et socialpsykiatrisk botilbud"* Upubliceret

Tilbudsportalen: Botilbud1, botilbud 2 og botilbud 3: <http://tilbudsportalen.dk/>

Winter, Søren C. & Vibeke Lehmann Nielsen (2008): *"Implementering af politik"*. 1. udgave, 4. oplag. Hans Reitzels Forlag

Wilkens, Lianne (2014): *"Bourdieu for begyndere"*. 2. udgave, 3. oplag. Samfundslitteratur

BILAG:

Bilag 1 - 8